Haagse Iconen

Kansen voor de groenblauwe structuur van de stad

Maart 2018

must

Haagse Iconen

Kansen voor de groenblauwe structuur van de stad

COLOFON Maart 2018

MUST Stedebouw
Pieter Jannink
Onno de Vries
Tea Hadzizulfic

Gemeente Den Haag
Irene Mulder
Melanie Lopes Carrilho
Niels Al
Hermine Erenstein
Arthur Hagen
Jacco Schuurkamp

Lutmastraat 191 G-H

Postbus 16631
1001RC Amsterdam

T +31 (0)20 470 20 13

mail@must.nl
www.must.nl

Contactpersoon gemeente Den Haag:
Irene Mulder
irene.mulder@denhaag.nl

INHOUDSOPGAVE

Inleiding 02

Huidige groenstructuur 04

Waarde van het groen 12

Projecten 22

Proposities 28

Projectenselectie 40

Icoonprojecten 46

- CID / Utrechtsebaan 50
- Schenkzone 54
- Binckhorstpark en trekvlietzone 58
- Stadsboulevard Laak 62
- Knoop Moerwijk 66
- Zuidwest 70
- Verversingskanaal 74

Bijlage 78

1 INLEIDING

Den Haag zal de komende tijd flink groeien in aantal inwoners. Om deze groei te accommoderen zullen er binnen de bestaande stad nieuwe verdichtingslocaties worden ontwikkeld. Tegelijkertijd dient deze verdichting samen te gaan met een versterking van de groenblauwe structuren van de stad. Deze verkenning richt zich op de inventarisatie en synthese van groenblauwe opgaven in de stad en het identificeren van kansen die bijdragen aan een robuuste groenblauwe structuur.

Verdichten én groen toevoegen
Uitgangspunt in De Agenda Ruimte voor de Stad is dat de woningbouwopgave en de daarbij behorende voorzieningen in de bestaande stad word geaccommodeerd. Dit resulteert in een grote druk op de niet bebouwde ruimte in de stad, maar het biedt ook kansen. Door herstructurering van gebieden (denk aan het CID en de Binckhorst) kunnen mogelijkheden gecreëerd worden voor nieuwe robuuste groenblauwe structuren.

Klimaatbestendig en robuust maken wateraf-voersysteem
Het boezemsysteem van Den Haag is niet optimaal ingericht voor de afvoer van water bij grote hoeveelheden. Door de klimaatverandering zal dit probleem toenemen. Een structurele oplossing moet onder meer gevonden worden in het uitbreiden van het boezemsysteem.

Méér doen met groen- en waterstructuur, zowel in als om de stad
Groen en water zijn bij uitstek delen van de openbare ruimte waar mensen kunnen ontspannen, kunnen sporten, kunnen ontmoeten. Het zijn ook kwaliteiten die bijdragen aan de vastgoedwaarde van (onder meer) woningen en die de uitstraling van onze stad verhogen zodat het vestigingsklimaat verbetert. Denk aan het verhogen van de aantrekkelijkheid van de grachtengordel, het toegankelijker maken van de grote groengebieden, het aanleggen van struingebieden met natuurspeelplaatsen, het openbaar maken van nog gesloten landgoederen en buitenplaatsen etc.

Groene routes
Verbindingen tussen stad en groene omgeving moeten versterkt worden. Het fiets- en wandelnetwerk is fijnmazig; er is geen behoefte aan een hogere dichtheid in verbindingen, maar aan een hogere kwaliteit, hiërarchie en differentiatie. Wel moet er nog een aantal missing links opgelost worden.

Groen- en natuurinclusief bouwen
Naast de groenblauwe grondgebonden structuren heeft de gemeente de ambitie meer gebouwgebonden groen te laten ontwikkelen. Dit zal zeker in de hoogstedelijke gebieden van belang zijn. Denk hierbij aan groene daken, terrassen, muren, platforms etc.

Energie en ruimte
De voorgenomen energietransitie heeft ook invloed op het gebruik van de ruimte (zowel boven- als ondergronds). Voor zover hiervoor uitgangspunten bekend zijn moeten deze worden meegenomen. Denk aan ruimte voor windmolens, zonnedaken, warmtenetten en geothermiebronnen.

2 HUIDIGE STRUCTUUR

Den Haag is een prachtige stad met een grote diversiteit aan groen. In september is de stad zelfs uitgeroepen tot 'groenste stad' van Nederland door de nationale groencompetitie Entente Florale. De eerste stap in deze vergroeningsstudie is meer inzicht krijgen in de verschillende typen groen en hun karakter. Als vertrekpunt zijn hiervoor twee documenten gebruikt; de stedelijke hoofdgroenstructuur en de waterkaart. Samen geven deze een goed inzicht in lijnen en plekken die belangrijk zijn voor de hoofdstructuur. Daarnaast is meer onderzoek gedaan naar het karakter van deze plekken. Het gebruik, vegetatie, schaal en fysieke voorkomen zijn hierbij aan bod gekomen, door het groen hierop te ordenen zijn er verschillende typen te onderscheiden. Er is namelijk nogal een verschil in kwaliteiten tussen een plek die deel uitmaakt van een nationaal duinlandschap, één die regelmatig gebruikt wordt als evenemententerrein of een snelle fietsverbinding.

De diversiteit in Den Haag is opmerkelijk; de kust met zijn duinen, de bosrijke landgoederen, maar ook de polder is aanwezig. Daarnaast worden deze landschappen in de vorm van lanen en vaarten dwars door de stad verbonden. Naast tal van prachtige voorbeelden van waar het goed gaat, zijn er ook plekken waar er verbetering mogelijk is. Zo zijn er gebieden die erg versteend zijn, plekken die vergeten zijn in de stadsaanpak of tijdens een vergroeningslag. Verder zijn kansen soms onbenut gebleven, bijvoorbeeld bij de vernieuwing van ondergrondse infrastructuur. Dit kan samengaan met vergroening. Als laatste zijn er routes die onderbroken worden door bijvoorbeeld infrastructuur of waar missing links tot nieuwe verbindingen kunnen leiden. Deze kwaliteiten en zwaktes moeten worden versterkt dan wel aangepakt met de projecten die in het vervolg geselecteerd zijn (zie H4).

Uiteindelijk is een nieuwe interpretatie van de groenblauwe hoofdstructuur van Den Haag op kaart gezet. Deze dient als basis voor het verdere onderzoek en is dus het uitgangspunt van wat nu aanwezig is. Op deze kaart komen tien typen groen en blauw voor, deze worden hieronder in het kort beschreven.

Stadsparken: intensief gebruikte parken met betekenis voor de hele stad, waar ook ruimte is voor evenementen.
Kustlandschap: gebieden met zandondergrond, waar veel ruimte en natuur is en die voornamelijk gebruikt worden voor recreatie.
Metropolitaan landschap: dit zijn de landschappen buiten de stad, waar veel groen en ruimte te vinden is.
Landgoederen en buitenplaatsen: Dit zijn veelal plaatsen met een geschiedenis, vaak bosrijk, statig, niet altijd openbaar.
Stadslandzones: De randen van de stad zijn vaak groen, maar worden gebruikt als 'restruimte', veelal gedomineerd door infrastructuur, bedrijventerreinen en sportparken. Tegelijk liggen hier veel kansen onder andere voor verbindingen met het ommeland.
Buurtgroen: groen op een kleinere schaal, maar kan in een netwerk ook belang hebben voor de hele stad.
Hoofdboomstructuur: Lanen, zoals opgenomen in beleid.
Lineaire parken: groene substructuren, die op grotere schaal plekken kunnen verbinden.
Vaarten: hoofdroutes toegankelijk voor waterrecreatie.
Overig water: kleinere waterlopen.

STEDELIJKE GROENE HOOFDSTRUCTUUR

Bron: Agenda goren voor de stad 2016

Het groen van Den Haag bestaat simpelweg uit het duingebied aan de kust, het stedelijk openbare groen, de boomstructuren die deze plekken verbinden en het landschap buiten de stad. Het duingebied bestaat uit zanderige gebieden waar ook veel bos voorkomt. Het groen in de stad is een mix van hoog en laag groen. De belangrijkste stadsparken zijn; Malieveld, Haagse Bos, Zuiderpark, Scheveningse Bosjes, de Uithof en Madestein. Op sommige plekken bevinden zich ook semi-openbare groene plekken, dit kunnen bijvoorbeeld landgoederen zijn. Buiten de stad ligt ook veel groen, met name in het noordoosten, richting Leiden en Zoetermeer bevinden zich polders met weilanden. De andere kant, richting het Westland, is grotendeels volgebouwd met kassen. In het Oosten vormt het riviertje de Zweth de grens met het Bijzonder Provinciaal Landschap Midden Delfland; een mooi veenweidegebied.

BLAUWE HOOFDSTRUCTUUR

Bron: Waterkaart Binnenwateren Den Haag

De zee is het belangrijkste water van de stad. Ondanks dat dit zo duidelijk is, wordt hij weleens over het hoofd gezien. Rondom de oude binnenstad ligt de Singelgracht, waaraan een aantal vaarten is verbonden, die verder de stad in lopen. Via deze vaarten wordt onder andere aangesloten op de Vliet; het grote kanaal dat naar Leiden en Delft loopt. Er is een waterverbinding met het Westland, maar dit is een lange tijdrovende route. Als laatste is er geen verbinding tussen de haven van Scheveningen (en de zee) en het binnenstedelijk netwerk. Dit zijn gescheiden systemen. Zowel op als langs het water wordt op diverse manieren gerecreëerd, op het water in de stad gaat het vooral om sloepjes, kano's en schaatsen in de winter.

KWALITEITEN EN KARAKTERISTIEKEN

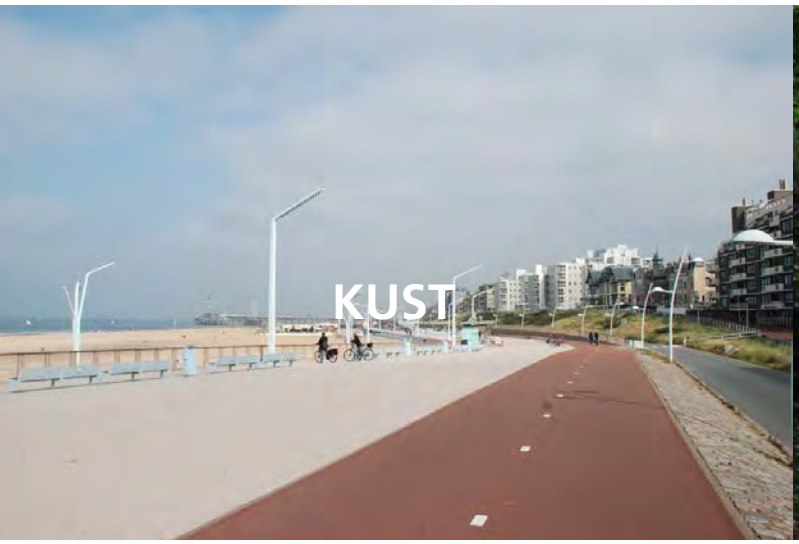

VERBETERPUNTEN

LANEN

DUINEN

PLEINEN

PLANTSOENEN

ONBENUTTE KANSEN

ONDERBROKEN ROUTES

BESTAANDE GROENBLAUWE STRUCTUUR

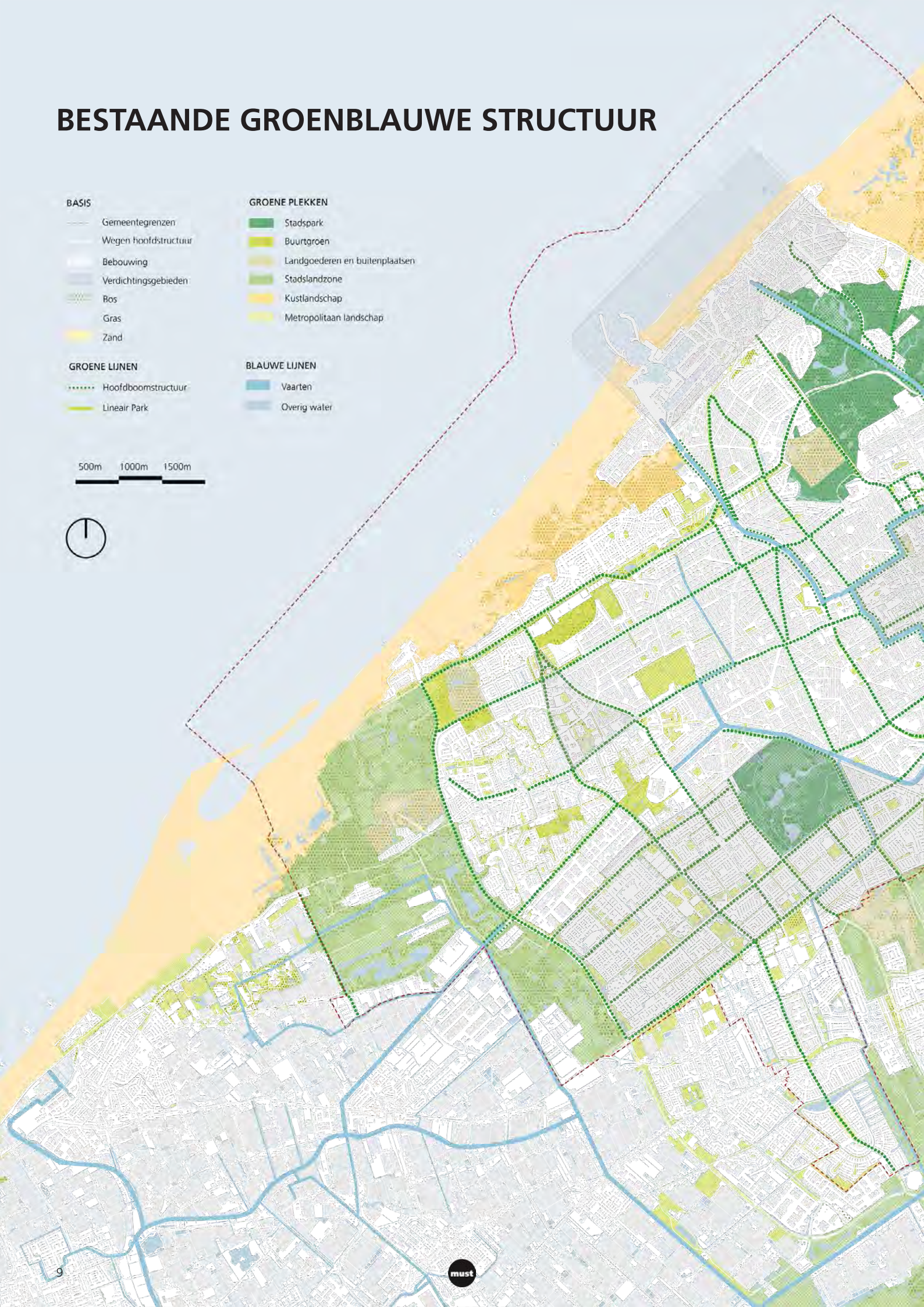

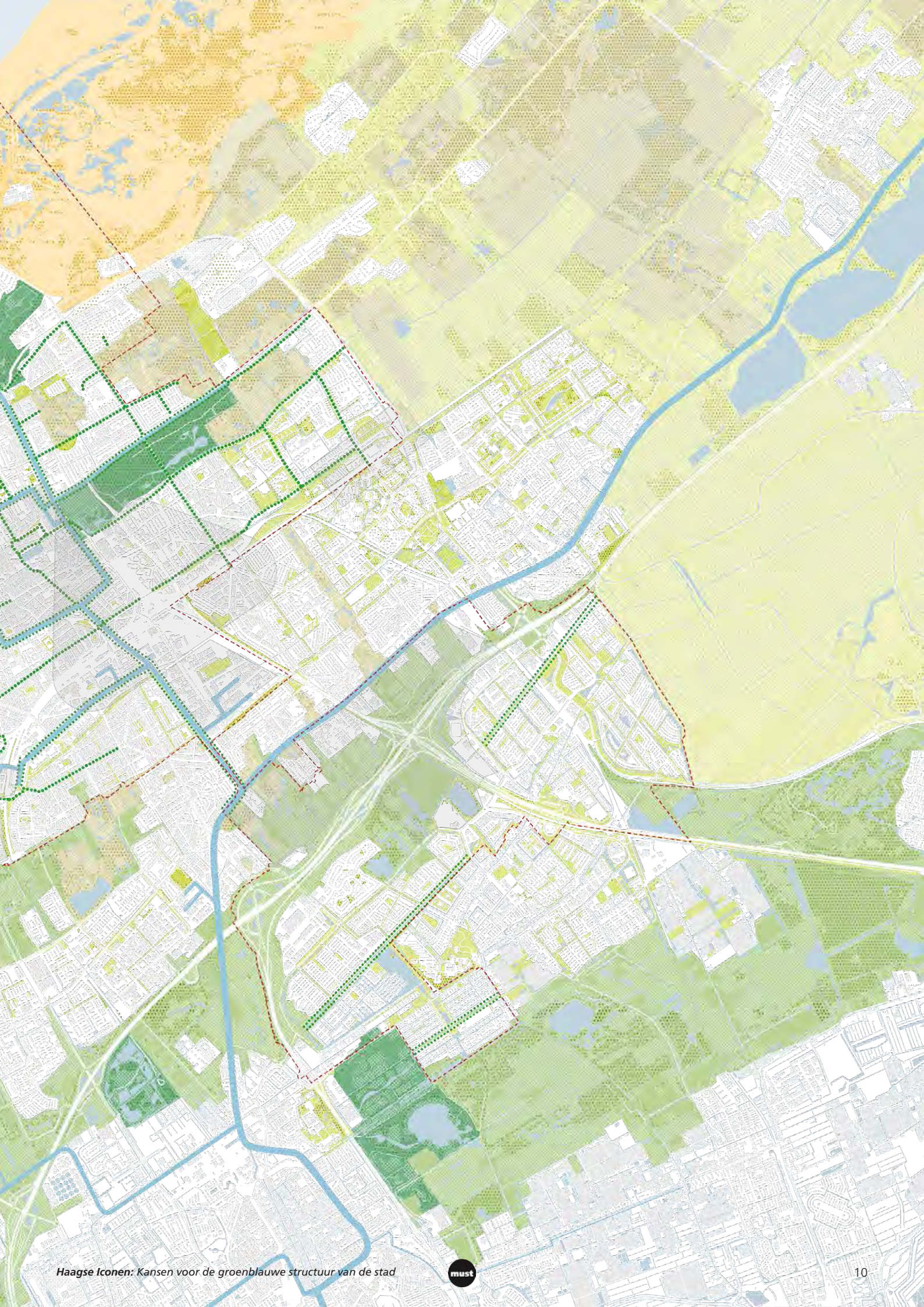

3 WAARDE VAN HET GROEN

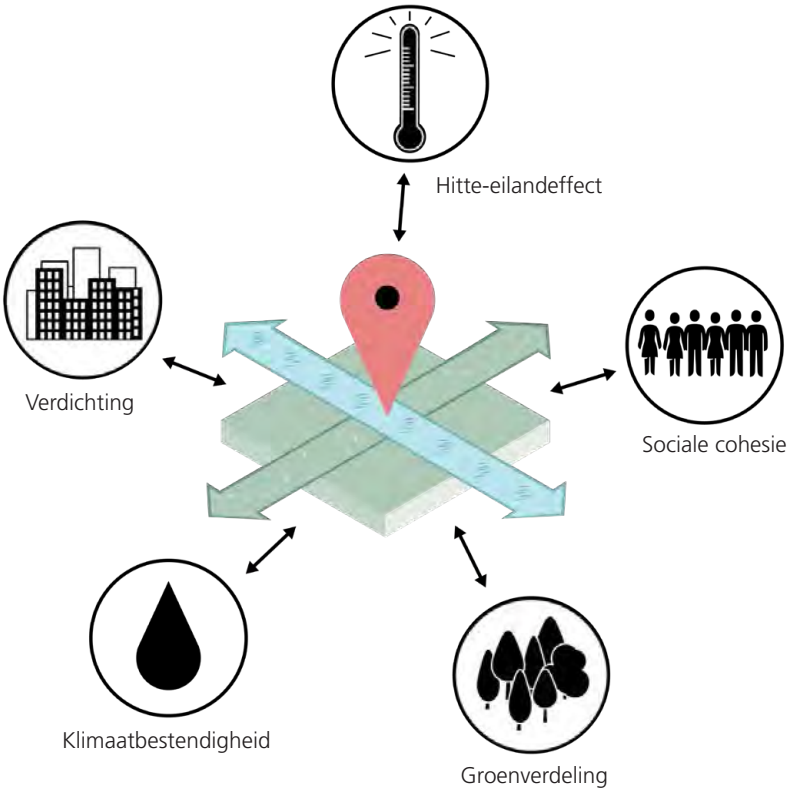

Een groene omgeving is mooi en het draagt bij aan een fijne stad. Maar wat zijn precies de voordelen van groen en hoe draagt het bij aan een vitale stad? In dit hoofdstuk bespreken we de waarde van groen. Deze waarde is lastig in geld uit te drukken, daarom bespreken we de betekenis en de voordelen van het groen voor de stad.

Eerst wordt aan de hand van vijf technische thema's het nut en de noodzaak van groen besproken. Dit zijn de volgende thema's: verdichting, groenverdeling, klimaatbestendigheid, hitte-eilandeffect en sociale cohesie. Deze thema's zijn te kwantificeren en kunnen in kaart worden gebracht, zodat geconcludeerd kan worden waar nieuw groen het hardst nodig is. Hiervoor zijn beleidsdocumenten van de gemeente gebruikt, waarin dit al onderzocht is.

Naast de kwantitatieve thema's heeft groen ook een kwalitatieve betekenis voor de stad, deze is lastiger in kaart te brengen. Dit gaat om de vraag wat een plek of stad fijn maakt, denk hierbij aan bijvoorbeeld groenbeleving. In dit rapport worden negen kwalitatieve waarden voor groen aangestipt. Deze dienen meegenomen te worden in de planning en het ontwerp van toekomstige stedelijke ontwikkelingen.

VERDICHTING

Bron: Gemeente Den Haag

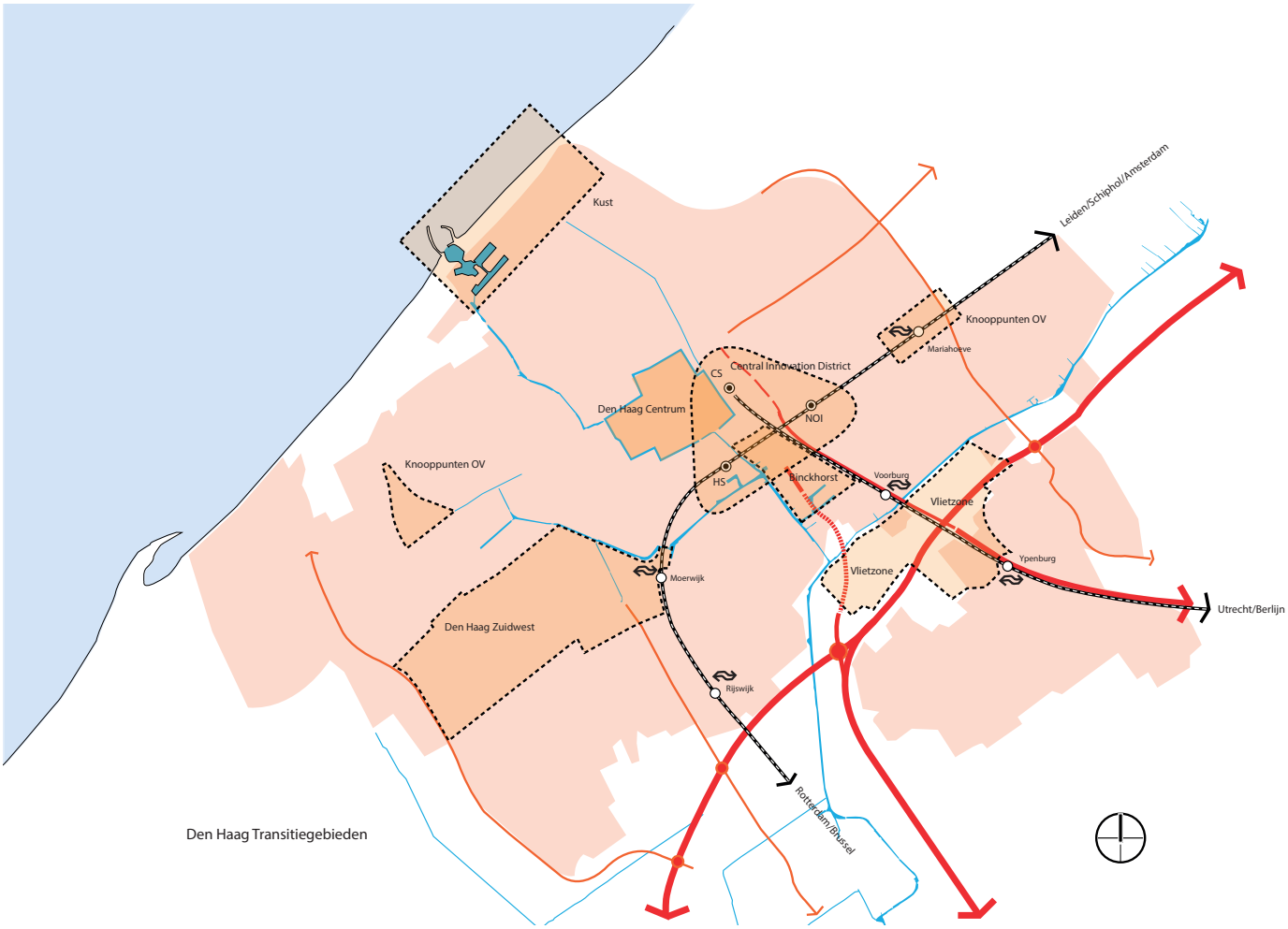

De gemeente heeft zeven locaties aangewezen als transitiegebieden. Hier wordt de komende jaren als eerst een verdichtings- en vernieuwingsslag toegepast. Door de geplande verdichting komen er meer woningen en dus meer mensen te wonen. Dit moet in goede banen geleid worden zodat dit niet ten koste van bijvoorbeeld het groen in de wijk gaat. Daarnaast hebben de nieuwe (extra) bewoners van de wijk dezelfde behoefte aan recreatieruimte en groen als de huidige bewoners. Om dit te faciliteren moet extra groen gecreëerd worden. Verdichting en vergroening moeten dus samengaan.

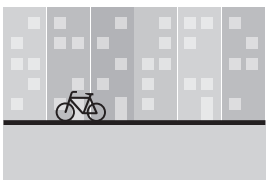

Vestigingsklimaat

Recreatie en vrije tijd

GROENVERDELING

Bron: Ruimtemonitor 2017

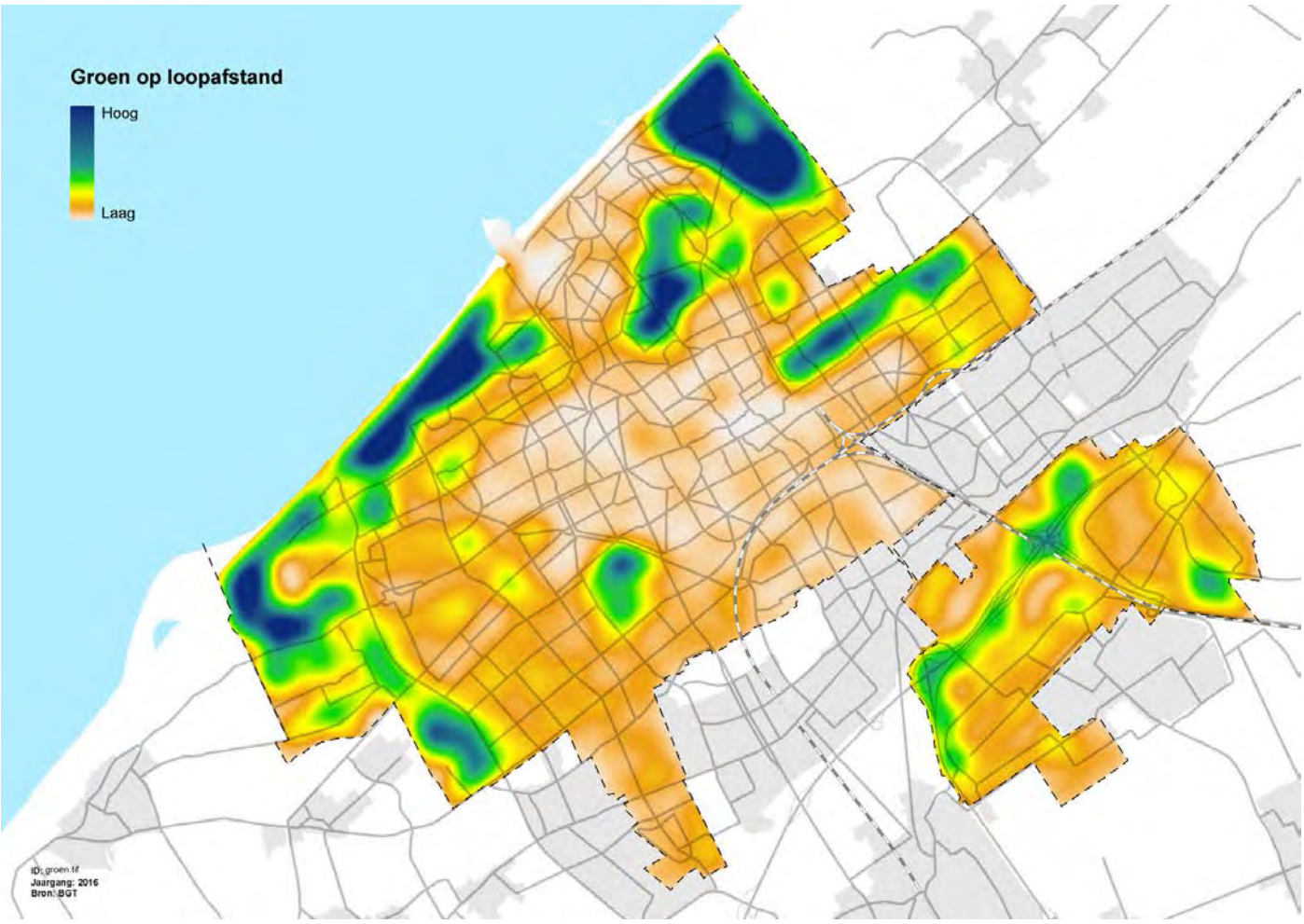

Den Haag is een groene stad, dit geldt echter niet voor elke wijk. De hoeveelheid groen die aanwezig is verschilt sterk tussen de wijken. Groen is belangrijk voor een fijne leefomgeving en het welzijn van de bewoners. In deze 'heatmap' wordt de nabijheid en hoeveelheid groen weergegeven. Voor elke locatie op de kaart is berekend hoeveel (openbaar) groen in een straal van 400 meter rondom deze locatie te vinden is. In sommige wijken, zoals Centrum, Laak en delen van Segbroek, is weinig groen te vinden.

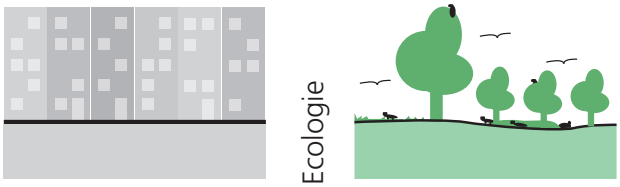

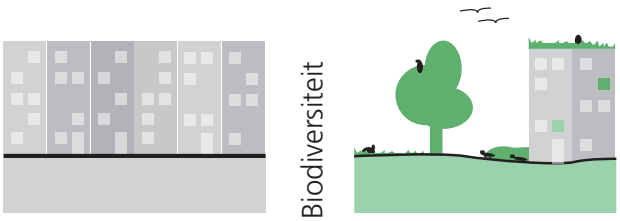

KLIMAATBESTENDIGHEID

Bron: GRP bijlage VI-7 Klimaatbestendigheidskaart Den Haag

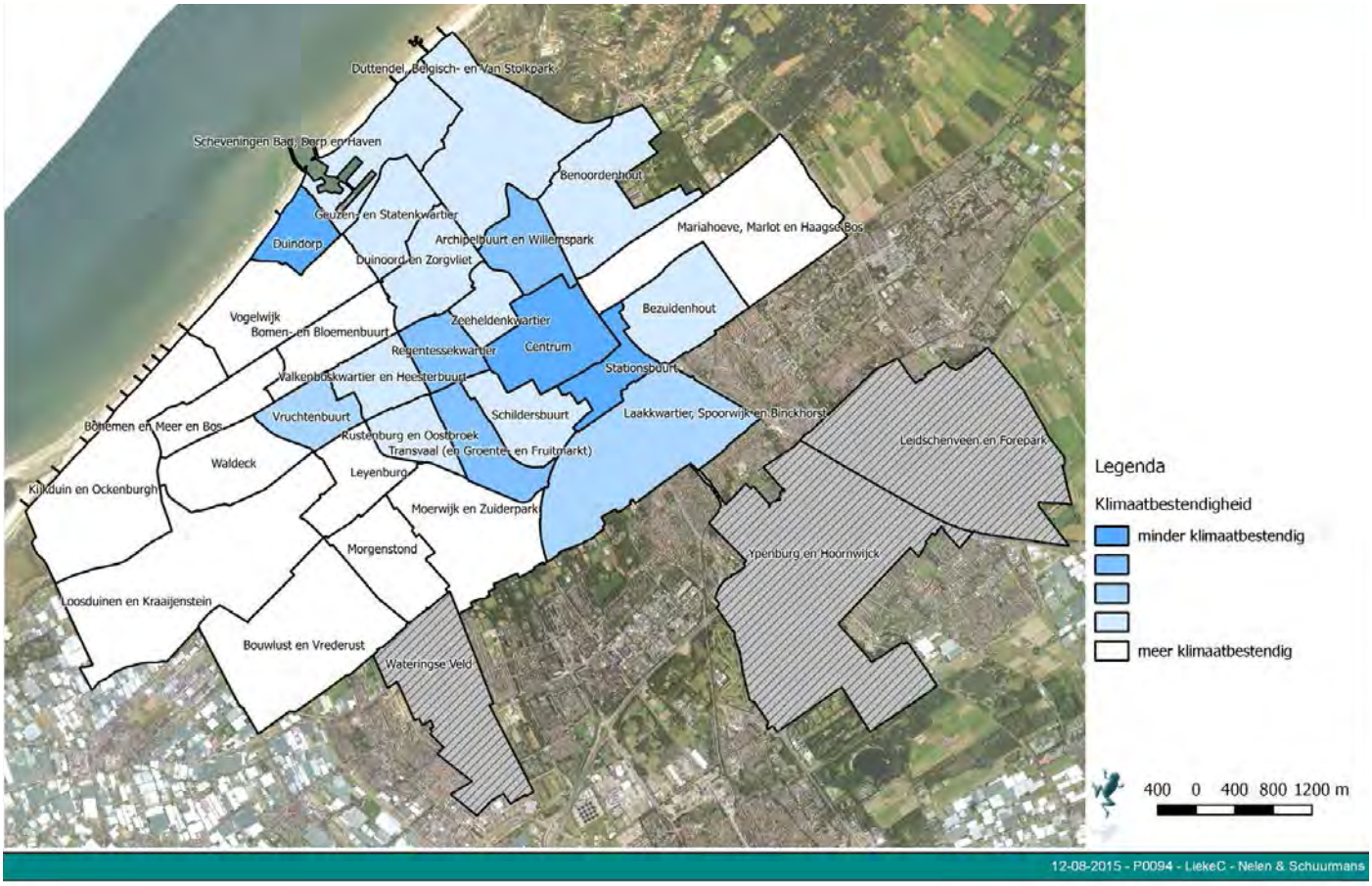

De klimaatbestendigheidskaart is gebaseerd op een modelberekening van extreme neerslag in Den Haag (3Di waterbeheer). De kaart geeft de gevoeligheid voor extreme neerslag van de verschillende gebieden in de stad weer. Met name het centrum en de stationsbuurt zijn gevoelig voor extreme neerslag. Dit betekent dat bij forse buien het water niet adequaat afgevoerd wordt en wateroverlast kan optreden.

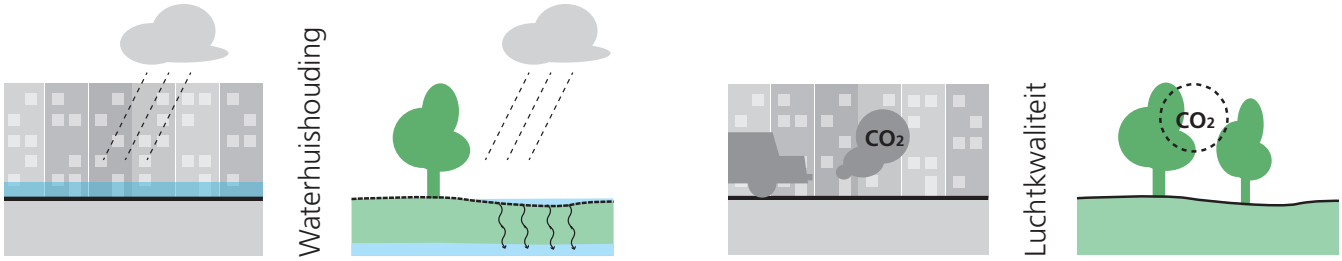

HITTE-EILANDEFFECT

Bron: Haagse Hitte 2018, TU Delft

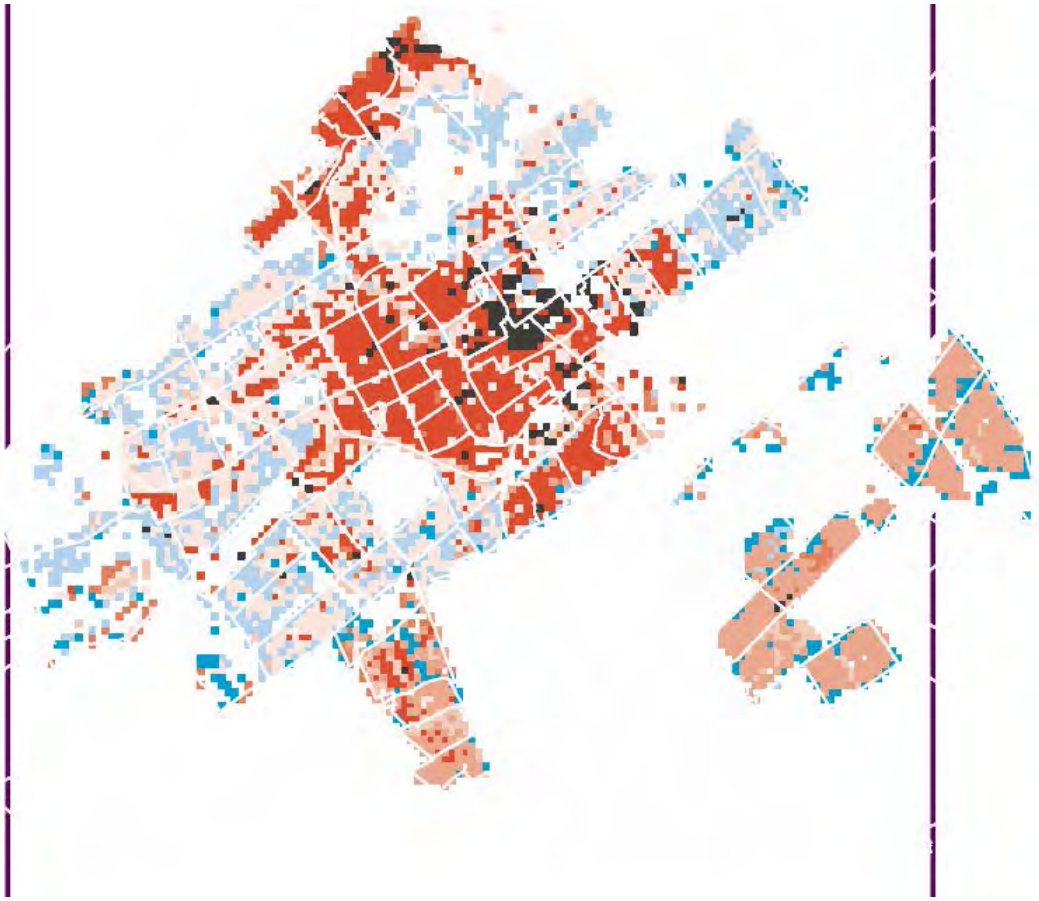

Legenda	kern	jaren '30 stad	open stad	vinex	waterrijk	tuinstad	groen	open groen
Verharding	0.05	0.02	-0.01	-0.06	-0.09	-0.10	-0.25	-0.24
Vegetatie (NDVI)	0.25	0.31	0.30	0.43	0.41	0.49	0.66	0.64
Albedo	108	116	169	126	99	124	127	149
Sky-view factor	910	933	1114	1002	1004	875	731	1089
Water	1	0	1	6	29	2	6	10
Gebouwvolume	1418	446	218	16.6	20.4	29.6	16.8	6.4
Afstand tot zee	4.4	3.9	4.1	9.6	6.1	3.5	3.6	7.7
CH - OG	271	263	267	228	226	225	189	177

Resultaten clusteranalyse Warmtekaart Ruimte.

De Warmtekaart Ruimte (Haagse Hitte 2018, TU Delft) toont de clusters van ruimtelijke kenmerken die het stedelijk warmte-eiland versterken. Twee van deze clusters, 'kern' en 'jaren 30 stad' hebben meer dan de andere clusters die ruimtelijke eigenschappen die het warmte-eiland in de hand werken namelijk veel verharding, weinig vegetatie, lage albedo waarde, beperkte sky-view, weinig oppervlaktewater en veel gebouwvolume. Het resultaat is een achttal clusters (of ruimtelijke typologieën) die in de kaart zijn weergegeven met verschillende kleuren, samen met een bijbehorende tabel die de achterliggende waardes duidt. Het meest gevoelig zijn de stadsdelen Centrum, Laak en Scheveningen

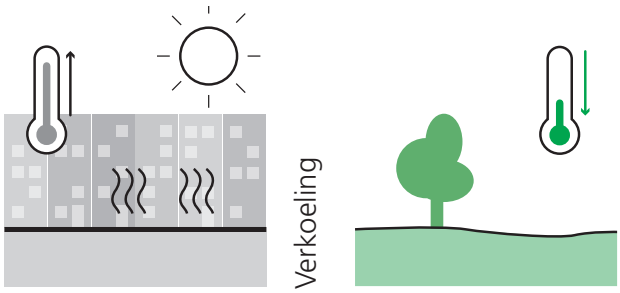

SOCIALE COHESIE

Bron: Veiligheidsmonitor, denhaag.buurtmonitor.nl

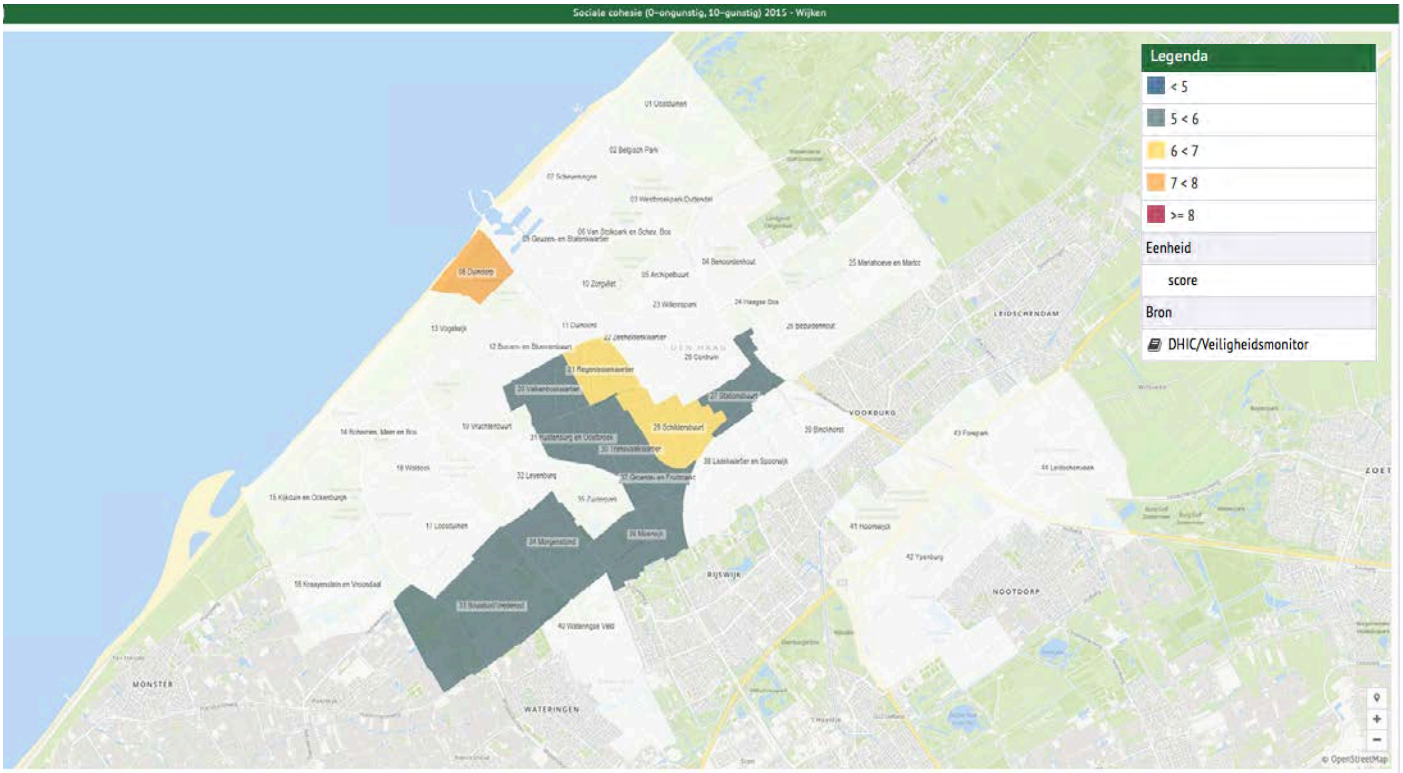

Wijken die volgens de buurtmonitor van de gemeente Den Haag laag scoren op sociale cohesie zijn Escamp en de wijken ten westen van het centrum.

Beleving

Sociale cohesie

OPGAVENKAART

TRANSFORMATIEGEBIEDEN
(gebiedsverkenningen gemeente DH, 2017)

KLIMAATBESTENDIGHEID. minst klimaatbestendige wijken
(klimaatbestendigheidskaart Den Haag, 2015)

HITTE-EILANDEFFECT. aandachtsgebieden
(Haagse Hitte 2018, TU Delft, 2018)

SOCIALE COHESIE. rapportcijfer <5
(DHIC, Veiligheidsmonitor, 2015)

GROEN-ARME WIJKEN. hoeveelheid groen binnen 400m van locatie
(Ruimtemonitor, 2017)

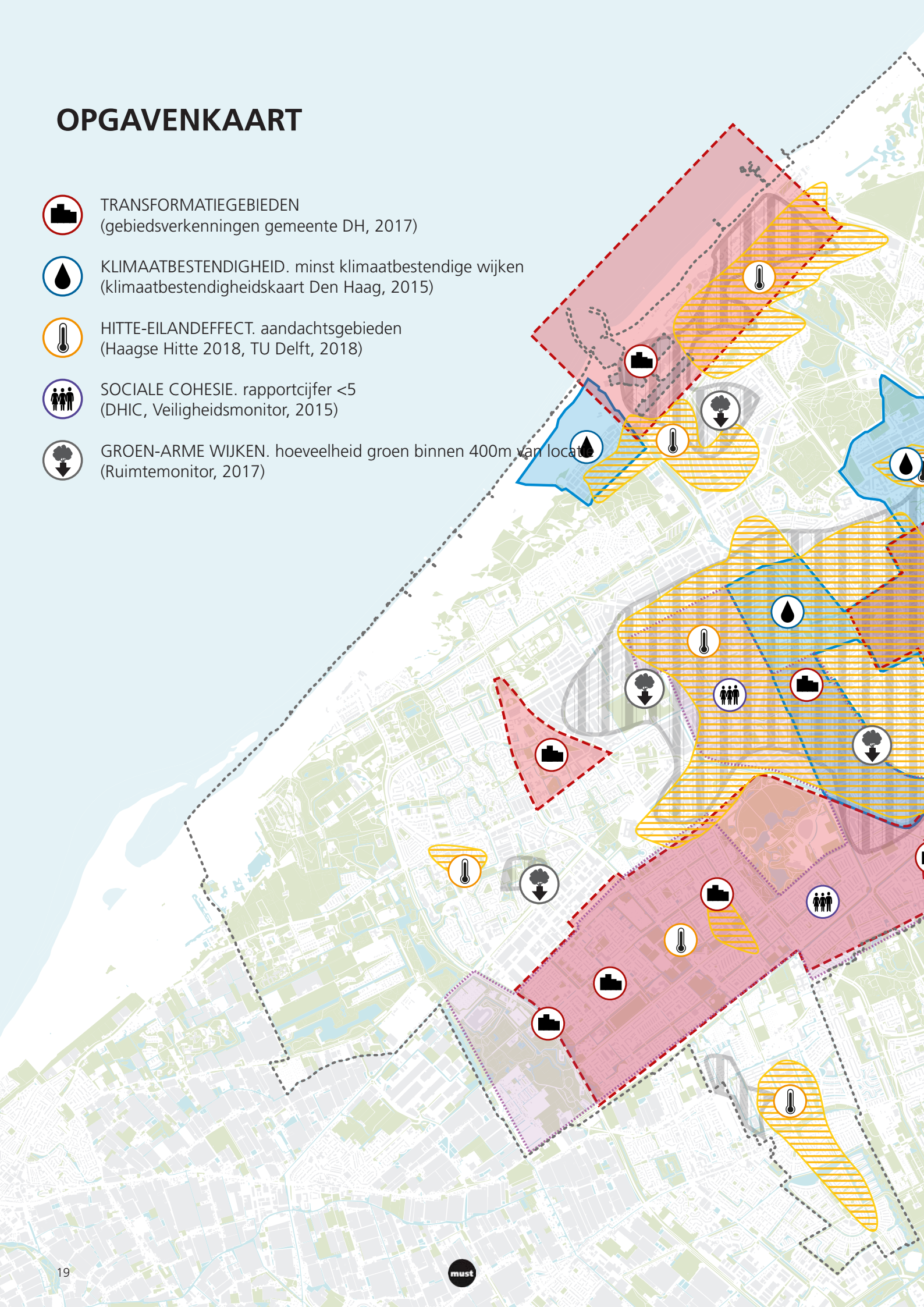

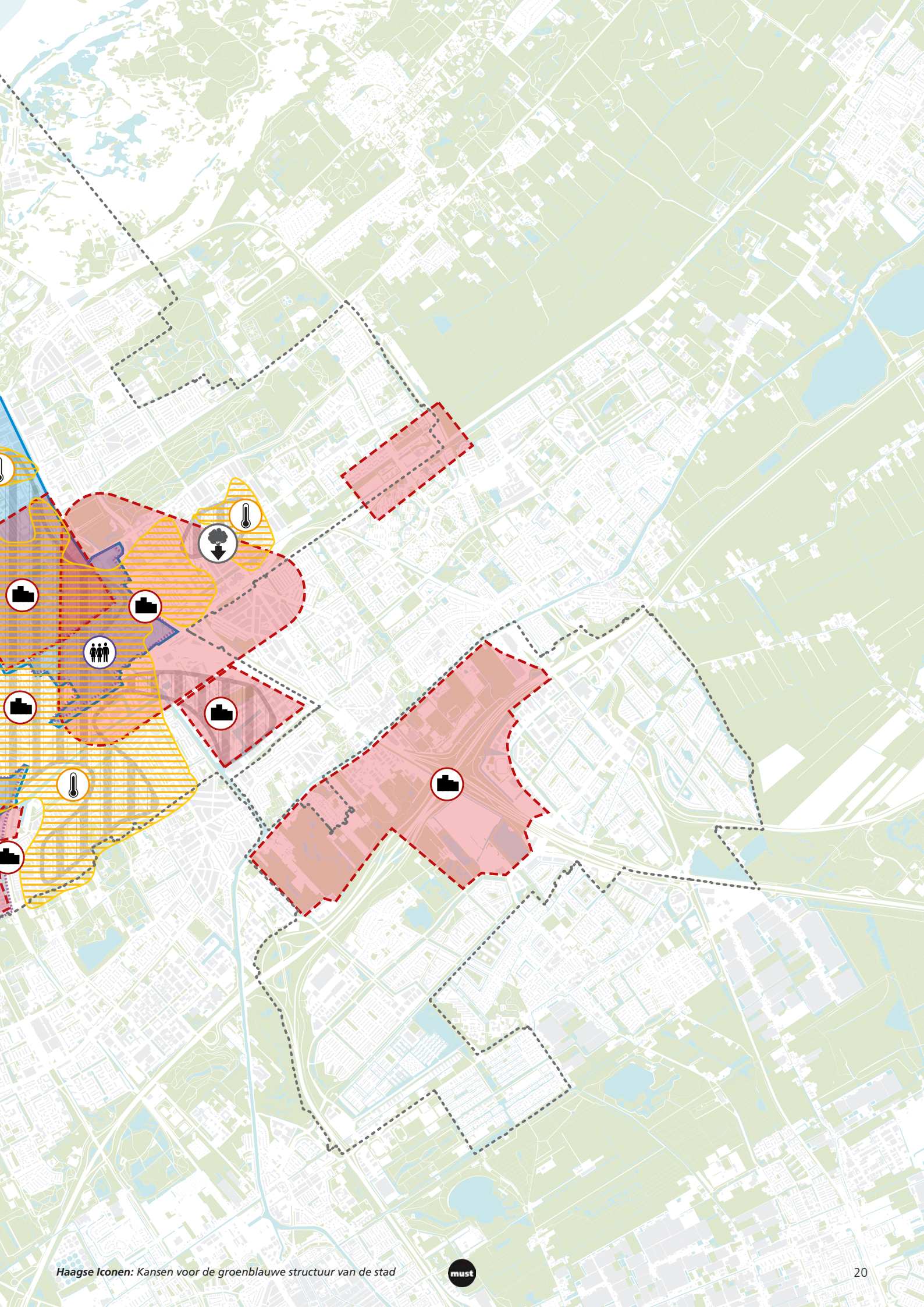

Bron foto's: Ruimte voor de Stad, Stadsatelier 2017, Facebook

4 PROJECTEN

Nu de huidige structuur en de opgaven bekend zijn kunnen de kansen voor verbetering van de groenblauwe structuur worden onderzocht. Hiervoor is een serie interne werksessies door de gemeente georganiseerd. Elke sessie had een ander thema en andere samenstelling van deelnemers. Onder andere de gebiedsteams van de gemeente, het Hoogheemraadschap, terreinbeheerders en specialisten van andere afdelingen binnen de gemeente Den Haag hebben hieraan deelgenomen. Het doel van de werksessies was het ophalen van lopende projecten en nieuwe ideeën voor groene en blauwe projecten in Den Haag. Het eindresultaat van elke sessie was een kaart waarop alle ideeën en informatie terecht kwam. Deze zijn vervolgens allemaal samengevoegd zodat er een overzicht ontstond. Op deze projectenkaart hebben alle projecten een nummer die verwijst naar een lijst waar ze kort beschreven worden.

Op 3 oktober 2017 is er een stadmakerscongres georganiseerd door de gemeente, met als doel om de bewoners mee te laten denken over de toekomst van de stad. Tijdens deze dag heeft MUST een workshop over de groenblauwe structuren gefaciliteerd waarin de bewoners op eenzelfde manier als tijdens de interne werksessies, ideeën konden opperen over nieuwe groene of blauwe projecten. Hier kwamen interessante aanvullingen op de al opgehaalde projecten uit. Deels zat er ook een overlap in. De nieuwe ideeën zijn geïntegreerd in de projectenkaart.

In totaal heeft dit een verzameling van 96 potentiele projecten opgeleverd. Hiernaast zijn er nog 19 aanbevelingen genoteerd. Dit zijn ideeën die voortkwamen uit de workshops, maar die niet concreet genoeg zijn om ze op een kaart te zetten. In de uiteindelijke projectenlijst (te vinden in de bijlage) is per project de herkomst, het type project, de fase waarin het project zich mogelijk al bevindt en een eventueel projectdocument opgenomen. Op de projectenkaart zijn ook de transformatiegebieden en de gebieden met de meest urgente opgave vermeld. Projecten in deze gebieden zijn namelijk extra waardevol.

PROJECTENKAART

PROJECTEN, KANSEN EN IDEEEN
GEBASEERD OP RESULTATEN INTERNE WORKSHOPS EN STADSMAKERSCONGRES

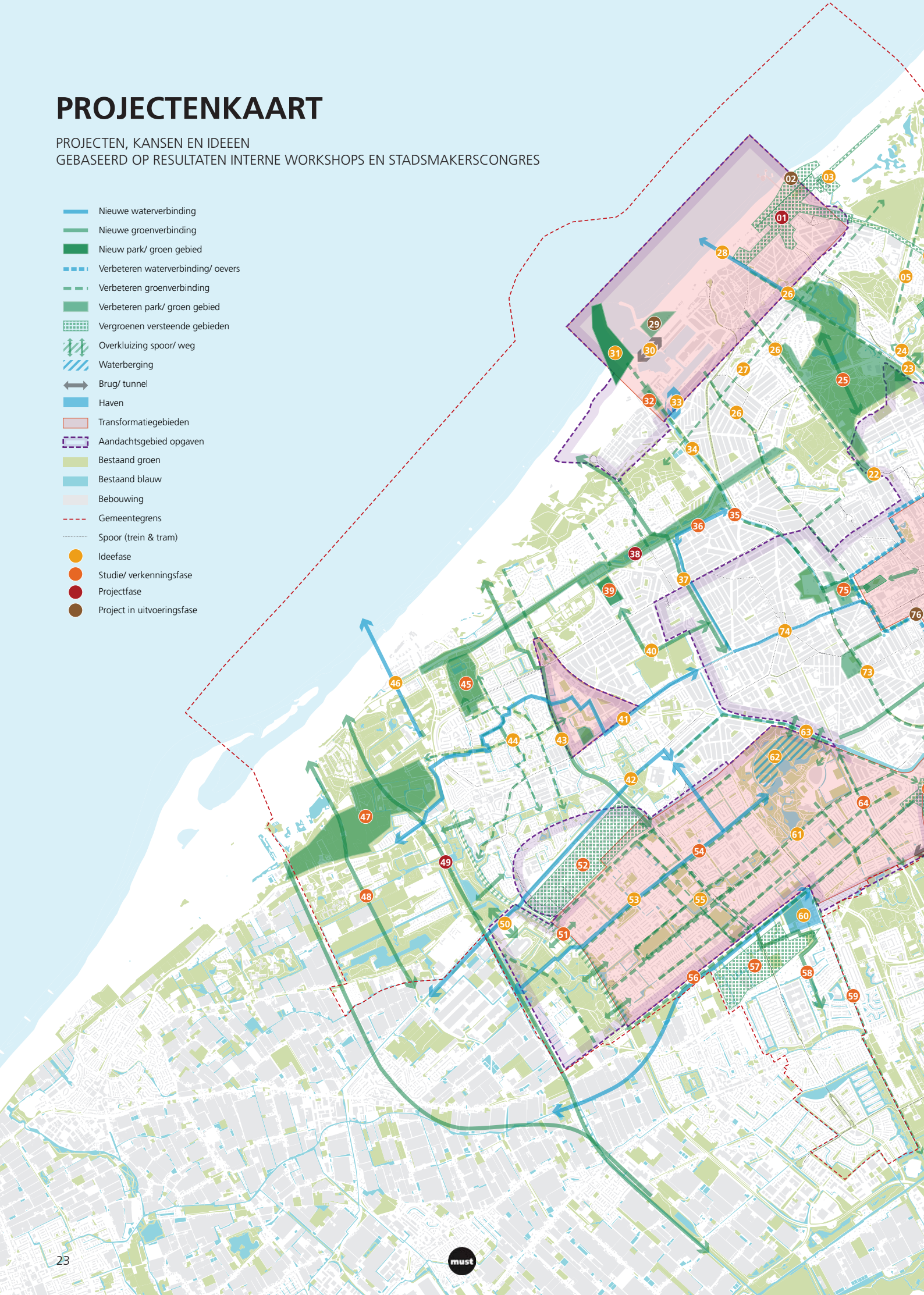

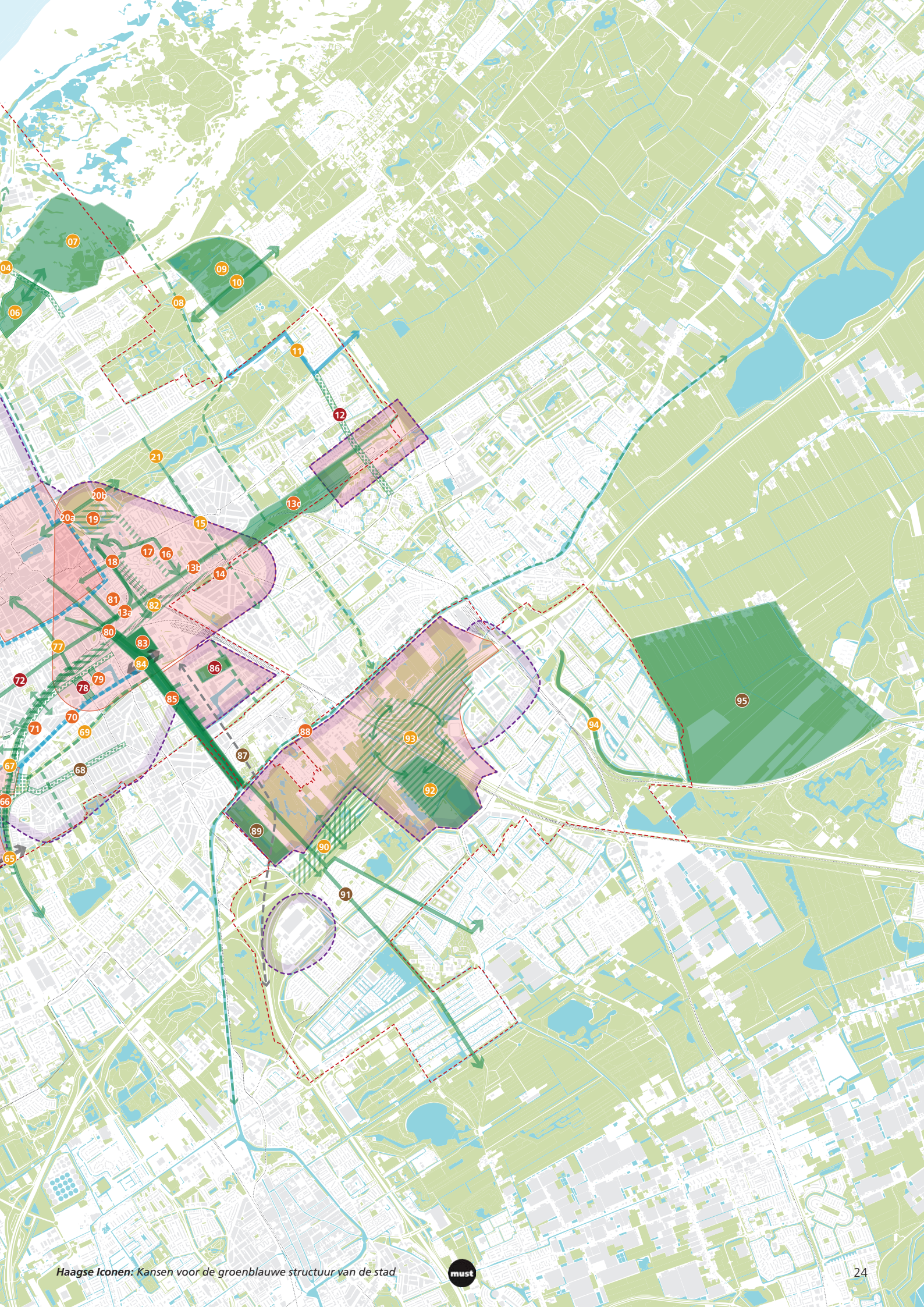
04
06
07
08
09
10
11
12
13a
13b
13c
14
15
16
17
18
19
20a
20b
21
65
66
67
68
69
70
71
72
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95

PROJECTENLIJST

Zie bijlage voor gedetailleerde lijst

1. Herontwikkeling openbare ruimte Scheveningen-bad
2. Noord boulevard Scheveningen ontwikkelen
3. Parkeerruimte Zwarte Pad terug aan natuur
4. Zwolsestraat vergroenen
5. Fietsroute richting watertoren Oostduinen
6. Klein Zwitserland toegankelijk maken, zodat verbinding met Meijendel ontstaat
7. Kansen defensieterrein voor het verbeteren van de toegang tot het duingebied
8. Groene fietsverbinding Meijendel – Haagsche Bos – 't Loo
9. Kansen Duindicht en omgeving voor het verbeteren van de toegang en relatie met het duingebied
10. Verbinding Clingendael -> landgoederen Wassenaar
11. Waterverbinding Clingendael -> Rijnland (kleinschalig, kano-route?)
12. Hofzichtlaan vergroenen

13a. Schenkviaduct vergroenen
13b. Groene verbinding maken schenkviaduct en schenkzone
13c. Schenkzone als groene lijn de stad uit

14. Ecologische functie Alphenstraat versterken
15. Boomstructuur Laan van NOI versterken en doorzetten
16. Groene verbinding van NOI naar Centraal station (beatrixbuurt)
17. Overkluizen Utrechtsebaan
18. Pocketparks op Prins Bernhardviaduct tussen nieuw hoogbouw
19. Herinrichting Koekamp incl. recreatiehaventje (+ entree nationaal park)

20a. Verbinding korte Voorhout naar Koekamp
20b. Verbinding Koekamp naar Haagse bos

21. Betere verbindingen over de Laan van NOI, om Haagsche Bos beter te verbinden
22. Toegang Scheveningseweg en Scheveningse bosjes verbeteren (Carnegieplein)
23. Verbinding Scheveningse bosjes en St Hubertuspark
24. Plesmanweg vergroenen, tot een groenblauwe laan
25. Verbinden eilanden Scheveningse Bosjes (aanpakken barriere Prof. BM Teldersweg)
26. Groene assen richting Scheveningen versterken (zoals Jurriaan Kokstraat en Haringkade)
27. Verbinding Westduinpark en Oostduinpark
28. Nieuwe waterafvoer Scheveningen (2050)
29. Project Beach-city, duinlandschap met o.a. sport en parkeerfuncties geïntegreerd
30. Fietsbrug havenmond Scheveningen
31. Uitbreiding haven inclusief natura 2000
32. Toekomstig ecolint Houtrustweg (verlengde van verversingskanaal)
33. Verbinding maken voor pleziervaart naar de Scheveningse haven (nieuwe bestemming)
34. Houtrustweg als onderdeel groenstructuur (verlengen tot aan zee)
35. Versterken groenblauwe structuur verversingskanaal
36. Alternatieve route afvoer watersysteem om de binnenstad heen (via laak en valkenboskade)
37. Verbreden profiel Valkenboskade (toevoegen kwaliteit en groen)
38. Vergroening en zichtbaar maken Haagse Beek
39. Toekomstig ecolint rond sportvelden Segbroek college
40. Groenblauwe verbinding Valkenboskade, Begraafplaats Oud Eik en Duinen, Segbroek College
41. Waterverbinding naar Westland via bestaande wateren Waldeck
42. Waterverbinding naar Westland via Escamplaan
43. Groene laan van assenkruis naar kust versterken
44. Groenstructuren Nieuwe Waldeck, Mozartlaan, Bokkefort en Meer & Bos verbinden
45. Herinrichting Landgoed Meer & Bos
46. Nieuwe uitlaat Kijkduin voor watersysteem (2050)
47. Landgoed Ockenburgh als entree Nationaal Park (verbeteren toegankelijkheid duinrand)
48. Fietsverbindingen vanaf kust door Madestein
49. Van Zee tot Zweth, route van kust tot binnenland
50. Verbeterde verbinding tussen de Uithof en Madestein
51. Lozerlaan overkluizen, sportvelden uit assenkruis hierheen verplaatsen (verbinden stad en land)
52. Bedrijventerrein Zichtenburg vergroenen
53. Hengelolaan als langzaam verkeerroute, groen en blauw. Verbinding Zuiderpark - > Westland
54. Waterverbinding over Hengelolaan van Zuiderpark naar Westland
55. Assenkruis Bouwlust/vredelust herkenbaar maken (toegankelijk en bruikbaar, met wandelroutes)
56. Waterverbinding Erasmusvaart (langs de Erasmusweg naar de Gantel)
57. Ontwikkelingen Erasmusveld (o.a. vergroening, ecolint)
58. Toekomstig ecolint Erasmusveld
59. Ecologische functie Strijpwetering verbeteren
60. Nieuwe recreatiehaven bij Eramusveld (Voorwaarde: Erasmusvaart)
61. Nieuwe hiërarchie groene lanen in Zuidwest, betekent sommige lanen downgraden
62. Waterbergingsfunctie creëren in Zuiderpark

63. Vergroenen kades Veenendaalkade en Soestdijksekade + verbinding over kanaal richting Zuiderpark
64. Toekomstig ecolint Moerweg
65. Fietstunneltje onder spoor tussen Moerwijk en Spoorwijk
66. Hildebrandplein oversteekbaar maken, groene verbinding Laak -> Erasmusveld
67. Overkluizen spoor tussen HS en Rijswijk (groene verbinding vanaf centrum, ruimte voor iconen, bruggen, cultuur
en een plek aan de Laakhaven
68. Gouverneurlaan vergroenen
69. Riviertje De Laak versterken (vergroenen velostrade in schipperskwartier)
70. Versterken KRW netwerk boezemsysteem (7 voorstellen, o.a. Laak)
71. Waldorpstraat als groene stadstraat ontwikkelen
72. Hoefkade als snelfiets verbinding en onderdeel van hoofdboomstructuur
73. Breed profiel Lijn 11 zone vergroenen (omgeving Transvaalpark)
74. Oude Loosduinsevaart herstellen
75. Groene verbinding De Verademing -> Kortenbos (-> grote kerk)
76. Grachtengordel, kades aanpakken (looptijd 20 jaar)
77. Groene verbinding Centrum -> Landgoederenzone creëren via huidige spoor
78. Leeghwaterplein vergroenen
79. Plein Haagse Hogeschool vergroenen
80. Groene verbindingen tussen Centrum en Binckhorst (bv. Rijkswijkseplein -> Binckhorstpark)
81. CID als wandelstad (auto maakt plaats voor groen?)
82. Overkluizen spoor in CID
83. Binckhorstpark
84. Fietsbrug Goudriaankade -> Binckhorst
85. Trekvlietzone, groene recreatieve en ecologische oevers (Vlietzone –> Hofvijver)
86. Begraafplaats st Barbara, Kasteeltuin, Zuiderkromstraat versterken
87. Rotterdamsebaan, nieuw toegangsweg
88. Recreatiefunctie Hollandse Baan versterken
89. Molenvlietpark, park met waterbergingsfunctie
90. A4 deels overkappen, groen dak met fietsverbindingen
91. Route binnenstad – Binckhorst – Ypenburg – Delftse Hout
92. Gavi-kavel als bos beplanten
93. The Hague Hills; groene heuvels over Prins Clausplein
94. Groen lint door Leidschenveen tot in de polder
95. Driemanspolder als groengebied en grote waterbergingslocatie
96. Groene verbinding Binckhorst -> Malieveld

5 PROPOSITIES

De voorgaande ophaalronde heeft een enorme voorraad aan projecten en ideeën opgeleverd. De volgende stap is het scheppen van orde in deze grote bak met projecten. Daarvoor introduceren wij de proposities, dit zijn denkbeelden over de toekomst van de groenblauwe structuur van Den Haag. Wat voor stad wil en kan Den Haag worden? Hierbij wordt gedacht vanuit de huidige kwaliteiten van de stad en daar wordt vervolgens op ingezet. Dit levert de volgende vijf concepten op:

1. Stad aan Zee
2. Stad van lanen en vaarten
3. Stad van stadsparken
4. Stad van pleinen en plantsoenen
5. Stad in het metropolitaan landschap

Deze proposities helpen focussen op projecten die echt belangrijk zijn voor de stad. Daarbij kunnen sommige proposities in strijd met elkaar zijn of kunnen verschillende proposities gecombineerd worden. Het betekent niet dat een keuze voor een propositie gemaakt moet worden. Het is vooral een hulpmiddel in het denkproces en input voor de discussie over wat voor stad Den Haag is en wil zijn.

Barcelona
Bron: cometocatalonia.com

STAD AAN ZEE

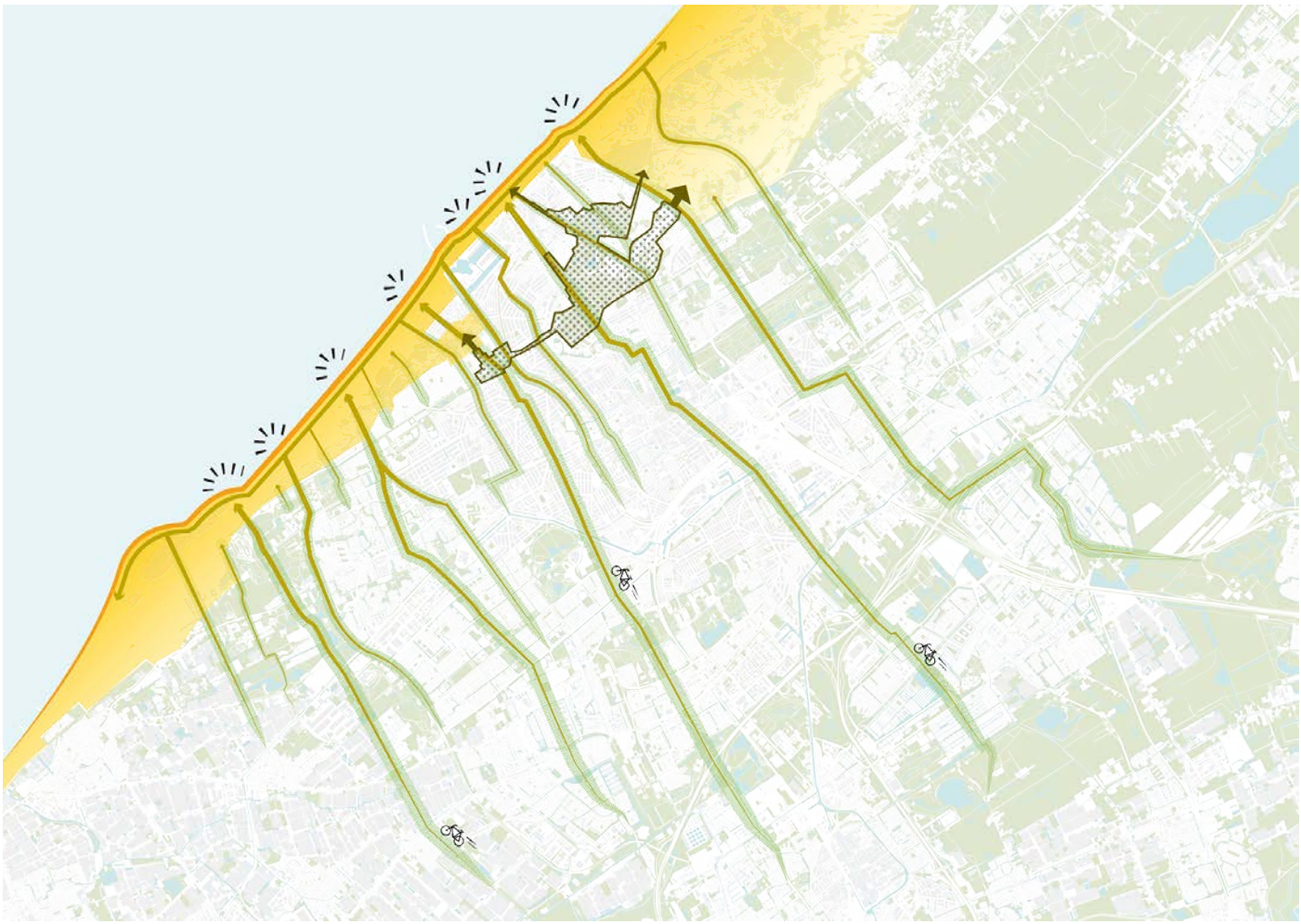

Zoals eerder genoemd ligt Den Haag aan zee, een unieke plek voor een grote stad in Nederland. Hier zou dan ook volop op moeten worden ingezet. Dit betekent dat de directe kust de belangrijkste openbare ruimte van de stad wordt. De noordelijke boulevard van Scheveningen wordt verder ontwikkeld zoals het zuidelijke deel. Met als kanttekening dat er meer groen wordt toegevoegd. Daarnaast dient de kust ook divers te zijn, dus naast de boulevard zijn er plekken waar ruimte is voor rust en natuur. Om deze kust te bereiken zijn en lange lijnen nodig, die de mensen snel vanuit de stad hierheen brengen. Dit kunnen groene fietsverbindingen zijn of betrouwbare ov-lijnen. Naast een transportfunctie dienen deze lijnen ook als recreatieve routes en ecologische zones. Kortom de stad wordt een netwerk van lijnen die iedereen uiteindelijk bij zee brengt. Barcelona is een bekend voorbeeld van een stad die met zijn boulevard en stranden de nadruk legt op de kust als openbare ruimte.

La Rambla, Barcelona
Bron: Wikiemedia Commons

Canal St. Martin, Parijs
Bron:Wikimedia Commons

must

STAD VAN LANEN EN VAARTEN

Een andere karakteristiek van Den Haag zijn de lange lijnen; de lanen en vaarten. Gebouwd op strandwallen heeft de stad van oorsprong veel lange lijnen parallel aan de kust lopen. In de loop van de tijd zijn hier loodrecht op, nieuwe lijnen gecreëerd. Samen vormt dit een interessante structuur waarbij groen een belangrijk element in deze lijnen is. Deze propositie zet in op de lanen en vaarten en gaat op zoek naar missing links en mogelijke knelpunten.

Deze brede structuren zorgen voor een meer lineair karakter van de openbare ruimte van de stad. De groenstroken en oevers zullen hierbij intensiever gebruikt worden, dit leidt tot meer beweging en een goede spreiding van activiteit door de stad. Vooral het vaartennetwerk vraagt hierbij om een uitbreiding. De lange lijnen zullen het groen dwars door te stad met elkaar verbinden en op deze manier toegankelijk maken voor iedereen.

Central Park, New York
Bron: commons.wikimedia.org

STAD VAN STADSPARKEN

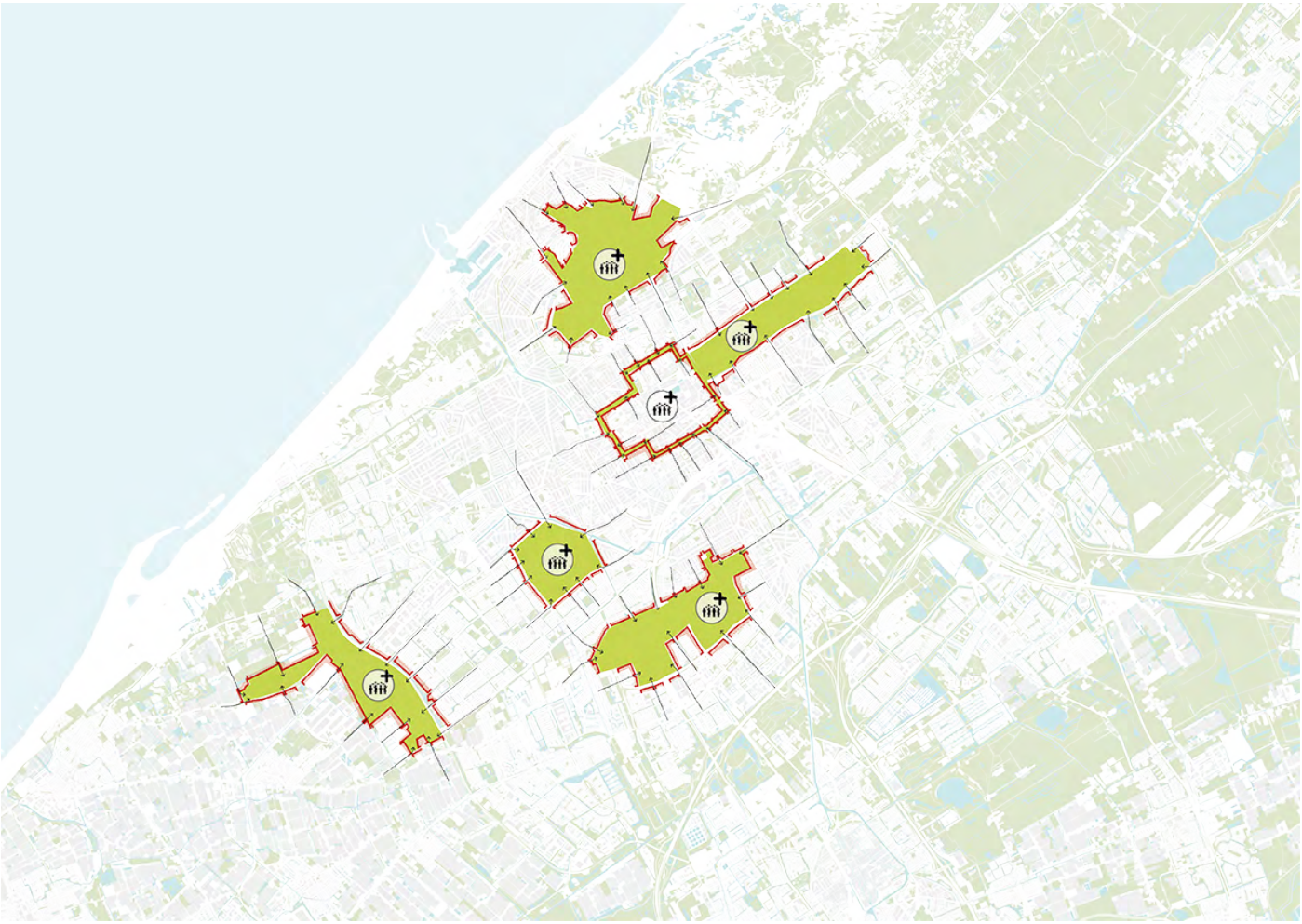

Den Haag heeft een aantal prachtige stadsparken denk aan het Zuiderpark of het Haagse Bos. Deze propositie zet hierop in. Er worden een aantal parken aangewezen die verspreid door de stad liggen en potentie hebben. Hier wordt flink in geïnvesteerd. Het programma wordt geïntensiveerd, denk hierbij aan meer en beter afgestemde voorzieningen en meer evenementen. Tegelijkertijd worden de randen van deze parken verdicht, zodat ze een meer stedelijk karakter krijgen. Als laatste is de toegang tot deze parken belangrijk, dit gaat met name om de verbinding ernaartoe. Een duidelijk voorbeeld van zulke parken is het Central Park in New York. De focus op een paar grote parken betekent ook dat kleiner groen met rust wordt gelaten en weinig aandacht krijgt.

Beuningenplein, Amsterdam
Bron: archdaily.com

Grotekerkplein, Rotterdam
Bron: openrotterdam.nl

STAD VAN PLEINEN EN PLANTSOENEN

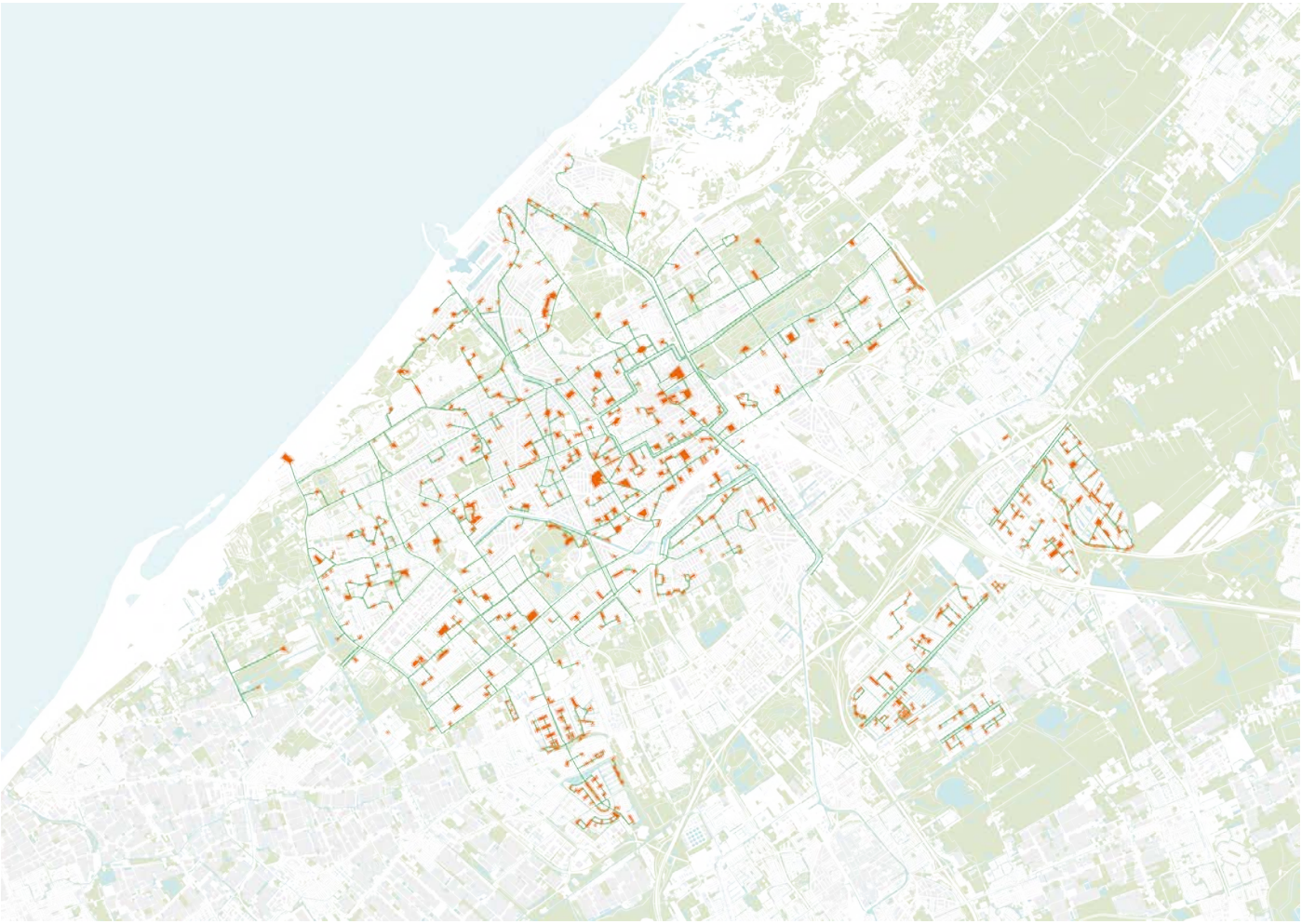

De volgende propositie richt zich op een kleinere schaal. Den haag kent vele pleinen en plantsoenen, die op buurt niveau een belangrijke rol vervullen. Het idee bij deze propositie is om deze plekken interessanter te maken door ze te vergroenen en te verbeteren. Veel pleinen in Den Haag zijn namelijk in grote mate versteend. Hier liggen dus kansen voor vergroening. De stad kan op deze manier een netwerk worden van vele kleine groene plekken die met elkaar in verbinding staan door groene straten. Het voordeel is dat iedereen op een steenworp afstand van een groen plekje woont. Verschillende pleinen in Nederland hebben zo'n verbeteringsslag al gemaakt. Het Beuningenplein in Amsterdam, het Grotekerkplein in Rotterdam, maar ook het Slachthuisplein in Den Haag zijn voorbeelden van een versteende ruimte die is omgetoverd tot een groenere ruimte met faciliteiten voor een nieuw gebruik.

Amstelscheg, Amsterdam

Bron: landschapstriennale.com

STAD IN HET METROPOLITAAN LANDSCHAP

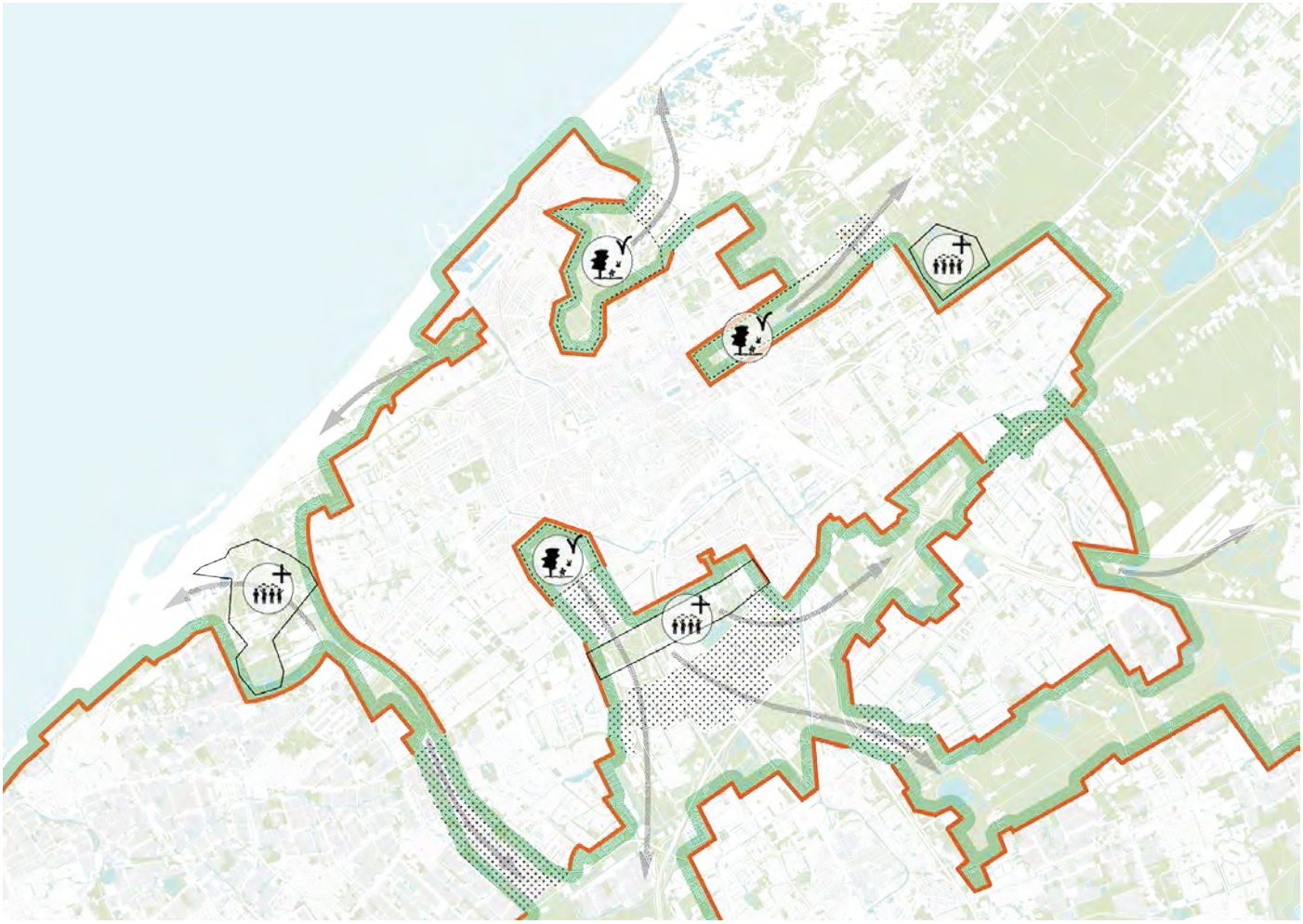

De laatste propositie gaat ervan uit dat de stad vol is. Door de verdichtingsopgave is er nauwelijks ruimte voor extra groen. Hierdoor moet gekeken worden naar de randen van de stad en het omliggende landschap. Vooral in de stadslandzones ligt veel ruimte en potentie om extra groen te creëren dat intensief gebruikt kan worden. Het programma van de bestaande stadsparken kan dan vervolgens hierheen verplaatst worden zodat die ruimtes leegkomen voor een oase van rust in de stad. Onderdeel van dit idee zijn groene vingers die de stad inkomen om zo de stad via groene zones met het buitengebied te verbinden. Voor deze vingers zijn bijvoorbeeld het Haagse Bos kansrijk, maar bijvoorbeeld ook een combinatie van het Zuiderpark en de Rijswijkse landgoederenzone. Hierbij dienen stedelijke gebieden in deze vingers zo veel mogelijk vergroend te worden. Een voorbeeld van deze propositie is de Amstelscheg in Amsterdam. Hier komt de Amstel met omliggend groen als een vinger de stad in.

6 PROJECTENSELECTIE

Het doel van dit onderzoek is om een impressie te geven van een paar veelbelovende projecten, zogenoemde icoonprojecten. Na eerst de breedte te hebben opgezocht en veel projecten te hebben geïnventariseerd, zal nu worden getrechterd. Hiervoor wordt een selectiematrix gebruikt. Dit is een schema waarin de verschillende projecten worden gewaardeerd aan de hand van een aantal criteria. Als een project positief scoort op een criterium krijgt deze een of twee punten. Dit is afhankelijk van de zwaarte van het criterium. Zo worden de uitvoerbaarheid op korte termijn en de ligging in een transitiegebied extra zwaar gewogen. Vervolgens wordt het totaalaantal punten per project berekend. De 25 hoogst scorende projecten komen op de shortlist terecht. Hier wordt nog een kleine schifting in gemaakt, zodat alleen de echt belangrijke projecten eruit komen. Dit wordt de groenblauwe structuur waar de komende tijd op gefocust gaat worden (zie kaart blz. 44). De volledige selectiematrix is te vinden in de bijlage.

CRITERIA

De meeste criteria spreken voor zich, toch hebben een paar nadere toelichting nodig. Dit onderzoek focust op projecten die in de komende collegeperiode uitgevoerd kunnen worden, daarom kunnen hier twee punten op gescoord worden. De Agenda Ruimte voor de Stad heeft drie hoofdpunten verdichten, vergroenen, verduurzamen. Verdichting en vergroenen dienen dus hand in hand te gaan. Vanwege deze reden is het belangrijk dat projecten in transitiegebieden vallen, twee punten daarom. Om de doelstellingen van het thema vergroenen te behalen, is het belangrijk dat er daadwerkelijk vierkante meters groen wordt toegevoegd en niet alleen verbeteringen aan de huidige structuur zonder toevoeging plaatsvinden. De projecten worden verder gewaardeerd op hun bijdrage aan de urgente opgaven. Op pagina 19 is te zien waar welke opgaven in de stad urgent zijn. Als laatste worden de projecten langs de proposities gelegd. Projecten die op meerdere proposities scoren krijgen dus meer punten, omdat ze multi-inzetbaar zijn. Omdat het grote groen toch buiten de stad ligt, moet ook dit bereikbaar zijn voor de inwoners van Den Haag. Hierdoor is dit ook als criterium opgenomen.

CRITERIA SELECTIEMATRIX

1. Uitvoering 2018-2022
2. Ligging in transitiegebied
3. Extra m2 groen
4. Bijdrage robuustheid watersysteem
5. Bijdrage biodiversiteit
6. Ligging in groenarme wijk
7. Ligging in hittegevoelige wijk
8. Ligging in cohesie-arme wijk
9. Bijdrage aan stad-land relatie
10. Bijdrage aan stad aan zee
11. Bijdrage aan stad van de lange lijnen
12. Bijdrage stad van stadsparken en ¬landgoederen
13. Bijdrage stad van pleinen en plantsoenen
14. Stad in regionaal landschap

SHORTLIST

#	beschrijving	Uitvoering 2018-2022 (2pt.)	Ligging in transitiegebied (2pt.)	Extra m2 groen (1pt.)	Bijdrage robuustheid watersysteem (1pt.)	Bijdrage biodiversiteit (1pt.)
3	Parkeerruimte Zwarte Pad terug aan natuur	2	2	1	1	1
13a	Schenkviaduct vergroenen	2	2	0	1	1
13b	Groene verbinding maken schenkviaduct en schenkzone	2	2	0	1	1
13c	Schenkzone als groene lijn de stad uit	2	2	0	1	1
18	Pocketparks op Prins Bernhardviaduct tussen nieuw hoogbouw	0	2	1	1	1
19	Herinrichting Koekamp incl. recreatiehaventje (+ entree nationaal	2	2	1	0	1
32	Toekomstig ecolint Houtrustweg (verlengde van verversingskanaal	2	2	1	1	1
34	Houtrustweg als onderdeel groenstructuur (verlengen tot aan zee)	2	2	1	1	1
35	Versterken groenblauwe structuur verversingskanaal	0	2	1	0	1
38	Vergroening en zichtbaar maken Haagse Beek	2	0	1	1	1
43	Groene laan van assenkruis naar kust versterken	2	2	1	1	1
51	Lozerlaan overkluizen, sportvelden uit assenkruis hierheen verplaa	0	2	1	0	1
52	Bedrijventerrein Zichtenburg vergroenen	2	2	1	1	1
53	Hengelolaan als langzaam verkeerroute, groen en blauw. Verbindi	0	2	1	1	1
54	Waterverbinding over Hengelolaan van Zuiderpark naar Westland	0	2	1	1	1
56	Waterverbinding Erasmusvaart (langs de Erasmusweg naar de Gan	0	2	1	1	1
63	Vergroenen kades Veenendaalkade en Soestdijksekade + verbindir	2	2	1	1	1
66	Hildebrandplein oversteekbaar maken, groene verbinding Laak ->	2	2	1	1	1
72	Hoefkade als snelfiets verbinding en onderdeel van hoofdboomstr	2	2	1	1	0
73	Breed profiel Lijn 11 zone vergroenen (omgeving Transvaalpark)	2	0	1	1	1
76	Grachtengordel, kades aanpakken (looptijd 20 jaar)	2	2	1	0	1
77	Groene verbinding Centrum -> Landgoederenzone creëren via huic	0	2	1	0	1
78	Leeghwaterplein vergroenen	2	2	1	1	1
79	Plein Haagse Hogeschool vergroenen	2	2	1	1	0
80	Groene verbindingen tussen Centrum en Binckhorst (bv. Rijkswijks	2	2	1	1	1
83	Binckhorstpark	0	2	1	1	1
85	Trekvlietzone, groene recreatieve en ecologische oevers (Vlietzone	0	2	1	1	1
88	Recreatiefunctie Hollandse Baan versterken	0	2	1	1	1
96	Groene verbinding Binckhorst -> Malieveld	0	2	1	1	1

3. Parkeerruimte Zwarte Pad terug aan natuur
13a. Schenkviaduct vergroenen
13b. Groene verbinding maken schenkviaduct en-schenkzone
13c. Schenkzone als groene lijn de stad uit
18. Pocketparks op Prins Bernhardviaduct tussen nieuw hoogbouw
19. Herinrichting Koekamp incl. recreatiehaventje (+ entree nationaal park)
32. Toekomstig ecolint Houtrustweg (verlengde van verversingskanaal)
34. Houtrustweg als onderdeel groenstructuur (verlengen tot aan zee)
35. Versterken groenblauwe structuur verversings-kanaal
38. Vergroening en zichtbaar maken Haagse Beek
43. Groene laan van assenkruis naar kust verster-ken
51. Lozerlaan overkluizen, sportvelden uit assen-kruis hierheen verplaatsen (verbinden stad en land)
52. Bedrijventerrein Zichtenburg vergroenen
53. Hengelolaan als langzaam verkeerroute, groen en blauw. Verbinding Zuiderpark - > Westland
54. Waterverbinding over Hengelolaan van Zuider-park naar Westland
56. Waterverbinding Erasmusvaart (langs de Eras-musweg naar de Gantel)
63. Vergroenen kades Veenendaalkade en Soest-dijksekade + verbinding over kanaal richting

Ligging in groenarme wijk (1pt.)	Ligging in hittegevoelige wijk (1pt.)	Ligging in cohesie-arme wijk (1pt.)	Bijdrage aan stad-land relatie (1pt.)	Bijdrage aan stad aan zee (1pt.)	Bijdrage aan stad van de lange lijnen (1pt.)	Bijdrage stad van stadsparken en landgoederen (1pt.)	Bijdrage stad van pleinen en plantsoenen (1pt.)	Stad in regionaal landschap	Totaal
0	0	0	1	1	0	0	0	1	10
0	0	0	1	0	1	0	0	1	9
0	0	0	1	0	1	0	0	1	9
0	0	0	1	0	1	0	0	1	9
1	1	0	0	0	1	0	1	0	9
0	0	0	1	0	0	1	0	1	9
0	0	0	0	1	1	0	0	0	9
0	0	0	0	1	1	0	0	1	10
0	1	0	1	1	1	0	0	1	9
1	0	0	1	0	1	0	1	1	10
0	0	0	1	1	1	0	0	0	10
0	0	1	1	0	1	0	0	1	8
0	1	1	0	0	0	0	0	0	9
0	1	1	1	0	1	0	0	0	9
0	0	1	1	0	1	0	0	0	8
0	0	1	1	0	1	0	0	1	9
0	0	1	0	0	1	0	0	0	9
1	1	1	0	0	1	0	0	0	11
1	1	1	1	0	1	0	0	0	11
1	1	1		1	1	0	0	0	10
1	1	1	0	0	1	0	1	0	11
1	1	1	1	0	1	1	0	1	11
1	1	0	0	0	0	0	1	0	10
1	1	0	0	0	0	0	1	0	9
1	1	0	1	0	1	1	0	0	12
1	1	0	1	0	1	1	0	0	10
1	1	0	1	0	1	1	0	0	10
0	0	0	1	0	1	1	0	1	9
1	1	1	1	0	1	0	0	0	10

Zuiderpark

66. Hildebrandplein oversteekbaar maken, groene verbinding Laak -> Erasmusveld

72. Hoefkade als snelfiets verbinding en onderdeel van hoofdboomstructuur
73. Breed profiel Lijn 11 zone vergroenen (omgeving Transvaalpark)
76. Grachtengordel, kades aanpakken (looptijd 20 jaar)
77. Groene verbinding Centrum -> Landgoederenzone creëren via huidige spoor
78. Leeghwaterplein vergroenen
79. Plein Haagse Hogeschool vergroenen
80. Groene verbindingen tussen Centrum en Binckhorst (bv. Rijkswijkseplein -> Binckhorstpark)
83. Binckhorstpark
85. Trekvlietzone, groene recreatieve en ecologische oevers (Vlietzone –> Hofvijver)
88. Recreatiefunctie Hollandse Baan versterken
96. Groene verbinding Binckhorst -> Malieveld

VERSTERKING VAN DE GROENBLAUWE STRUCTUUR

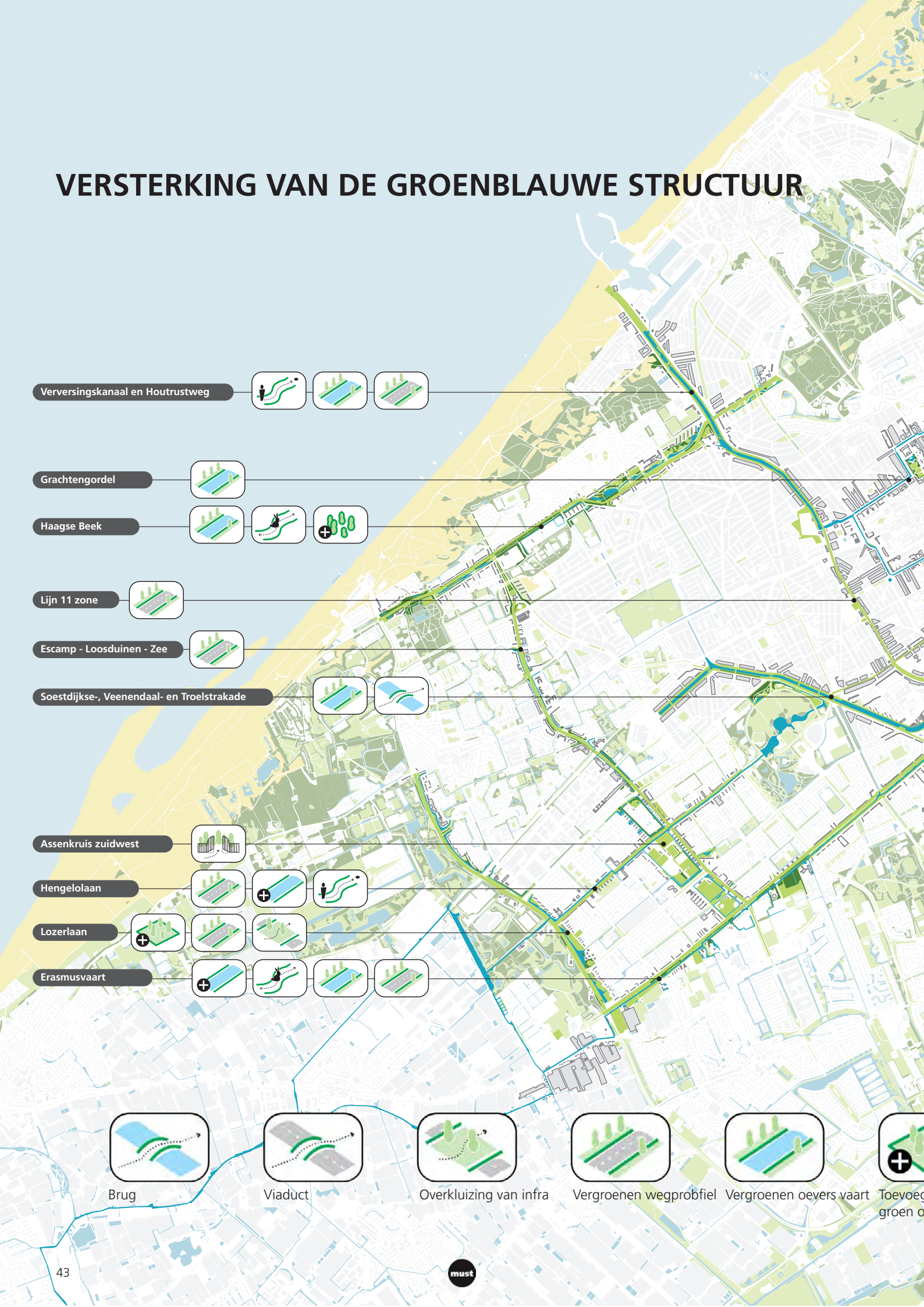

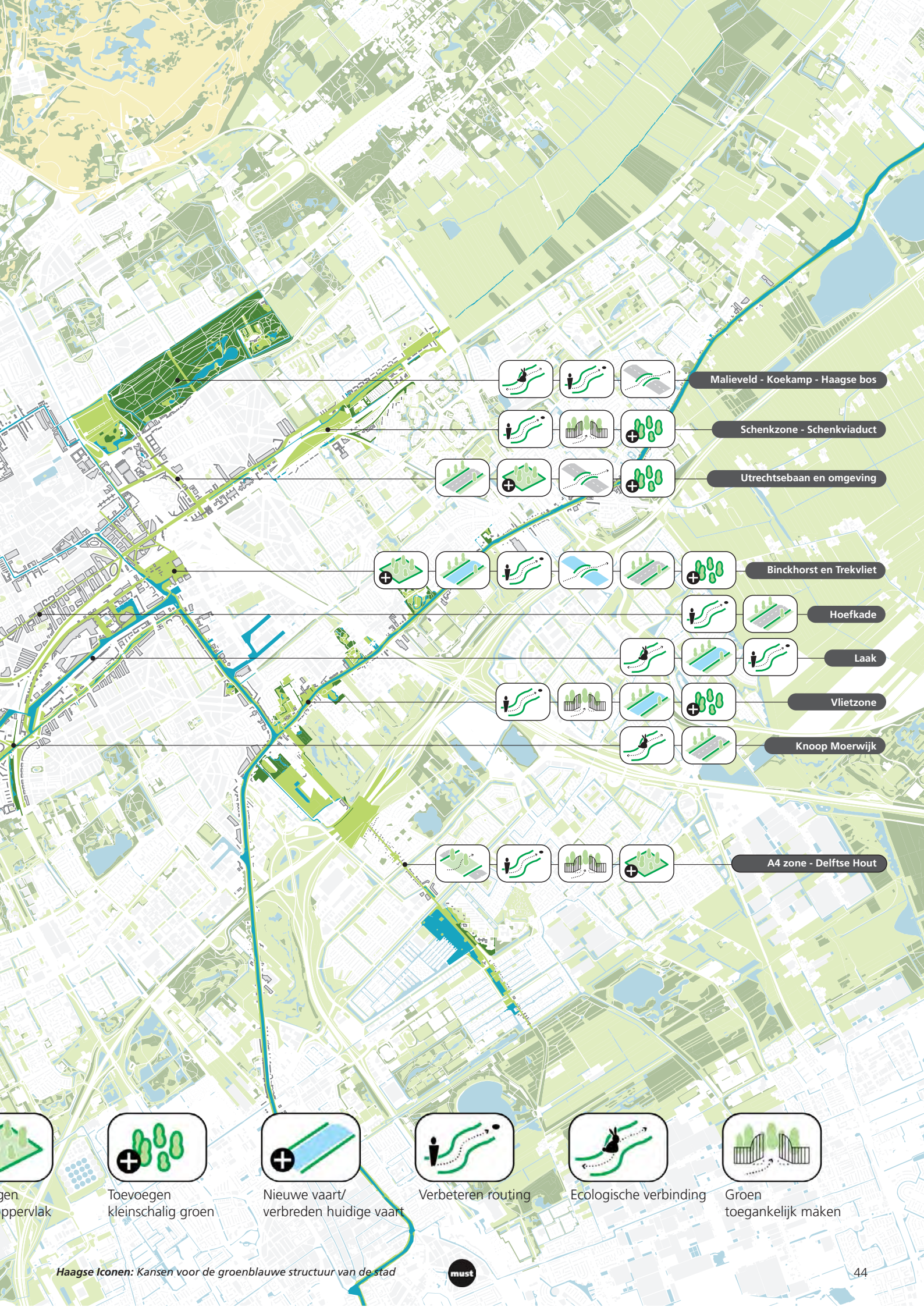
Malieveld - Koekamp - Haagse bos
Schenkzone - Schenkviaduct
Utrechtsebaan en omgeving
Binckhorst en Trekvliet
Hoefkade
Laak
Vlietzone
Knoop Moerwijk
A4 zone - Delftse Hout
gen
ppervlak
Toevoegen
kleinschalig groen
Nieuwe vaart/
verbreden huidige vaart
Verbeteren routing
Ecologische verbinding
Groen
toegankelijk maken

7 ICOONPROJECTEN

In de groenblauwe structuren die op de shortlist staan bevindt zich een aantal cruciale plekken. Deze noemen we icoonprojecten en zullen verder uitgewerkt worden. Het is de bedoeling dat dit bijzondere projecten worden. In dit onderzoek worden de icoonprojecten verder uitgewerkt om een impressie te geven van hoe dit eruit kan komen te zien. De nieuwe structuur die toegevoegd gaat worden, met daarin de icoonprojecten als leidende elementen, vormt samen met de huidige structuur de toekomstige groenblauwe structuur.

Uit dit onderzoek zijn negen icoonprojecten voor Den Haag naar voren gekomen. Ze zijn verspreid over de hele stad en laten de diversiteit aan kansen voor het verbeteren van de groenblauwe structuur van Den Haag zien. Voor twee van deze icoonprojecten liggen al plannen die momenteel worden uitgevoerd. Dit zijn de stadsentree Koekamp en de grachtengordel. Om deze reden zijn deze niet verder uitgewerkt in deze studie.

De kansen die de overige zeven icoonprojecten bieden zijn op de volgende pagina's geïllustreerd. Dit zijn;

- **CID/ Utrechtsebaan**; hoogstedelijke vergroening
- **Schenkzone**; lange lijn de stad uit
- **Binckhorstpark en Trekvlietzone**; nieuw stadspark
- **Stadsboulevard Laak**; groene stadstraat
- **Knoop Moerwijk**; ecologische verbinding langs infrastructurele knoop
- **Zuidwest**; kwalitatieve groen impuls en nieuw wijkpark
- **Verversingskanaal**; lange lijn naar zee

ICOONPROJECTEN

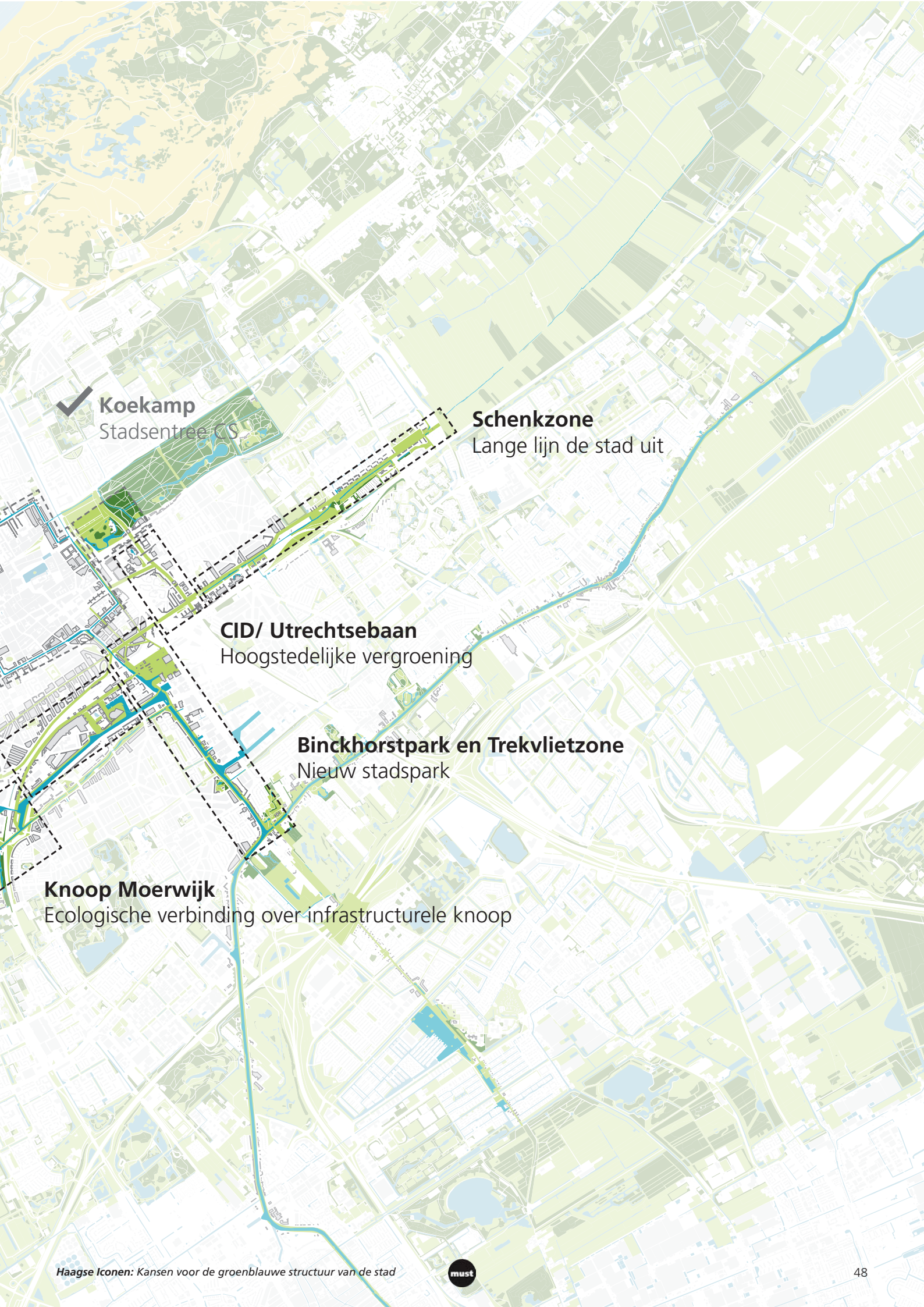
Koekamp
Stadsentree CS
Schenkzone
Lange lijn de stad uit
CID/ Utrechtsebaan
Hoogstedelijke vergroening
Binckhorstpark en Trekvlietzone
Nieuw stadspark
Knoop Moerwijk
Ecologische verbinding over infrastructurele knoop

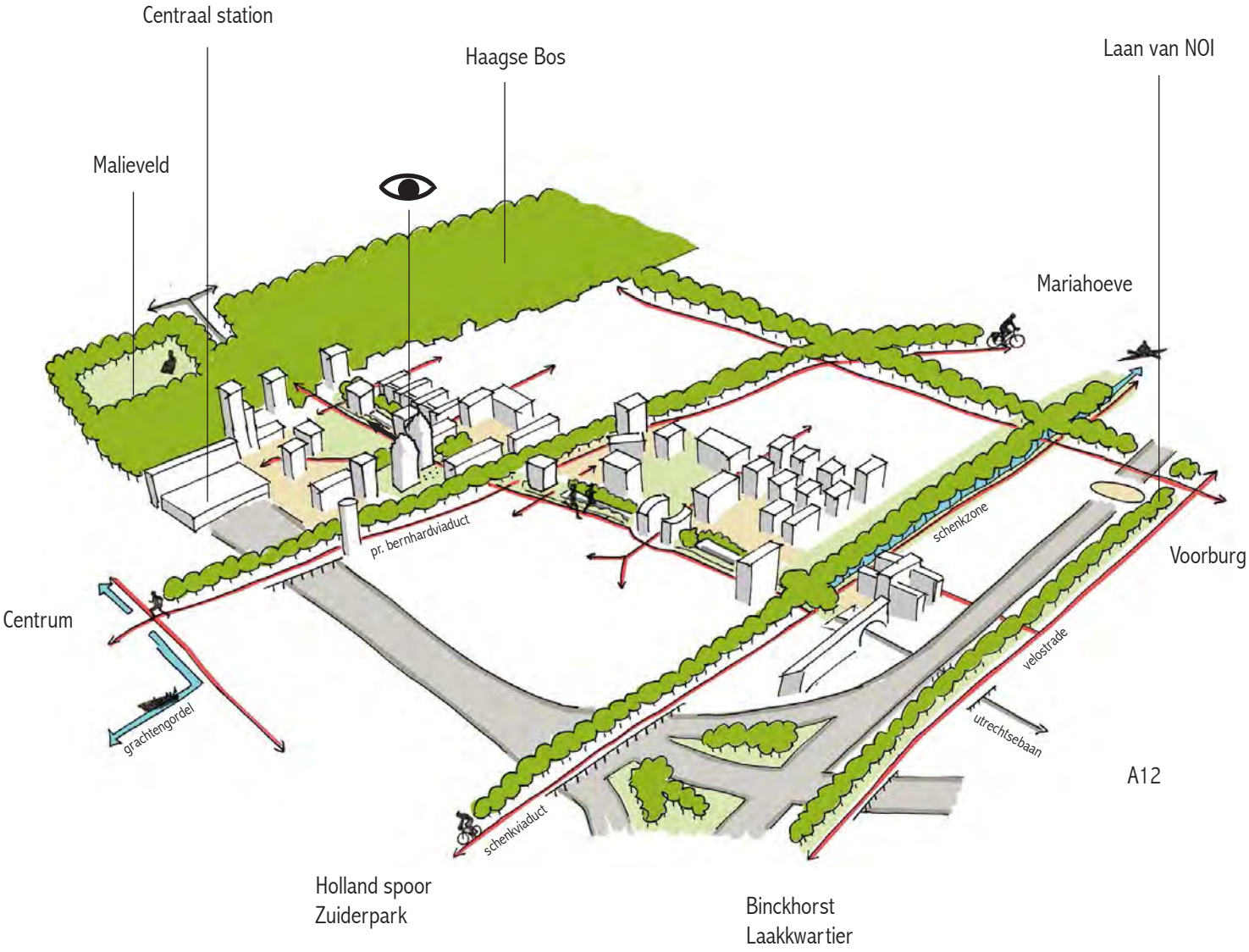
Centraal station
Haagse Bos
Laan van NOI
Malieveld
Mariahoeve
pr. bernhardviaduct
schenkzone
Voorburg
Centrum
velostrade
grachtengordel
utrechtsebaan
A12
schenkviaduct
Holland spoor
Zuiderpark
Binckhorst
Laakkwartier

CID / Utrechtsebaan
Hoogstedelijke vergroening

De Utrechtsebaan is momenteel een grote verdiepte verkeersader die dwars door het CID loopt. Hierboven, op het maaiveld, bevindt zich een heel andere wereld. Hier lopen de kantoormedewerkers vanaf het station naar hun kantoor, of een rondje in de lunchpauze, tegelijk wonen hier mensen die weinig ruimte en groen hebben om te recreëren. Wel bevindt zich het Haagse Bos op een steenworp afstand. Het overkluizen van de Utrechtsebaan biedt de kans om de aanwezigheid van het luide verkeer te verminderen en tevens groen toe te voegen om zo een fijne verbinding te maken richting het Haagse Bos. Dwars hierop bevinden zich twee belangrijke fietsroutes en de wandelroute richting centraal Station en Laan van NOI. Deze aanlooproutes richting de stations dienen eenzelfde kwaliteitsimpuls te krijgen. Zo krijgt de voetganger de ruimte en het CID een uitstraling die bij een CID hoort.

CID / UTRECHTSEBAAN

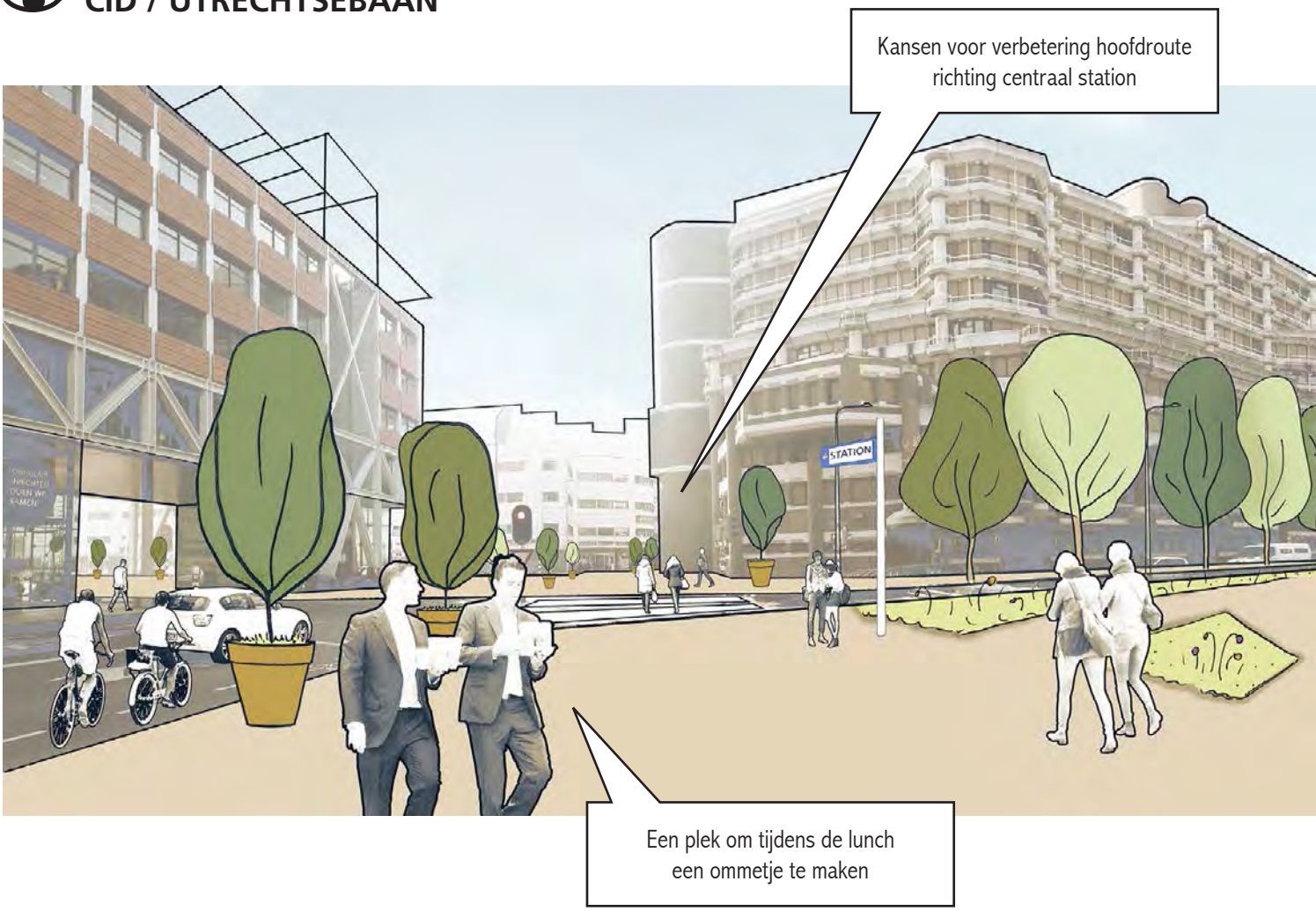

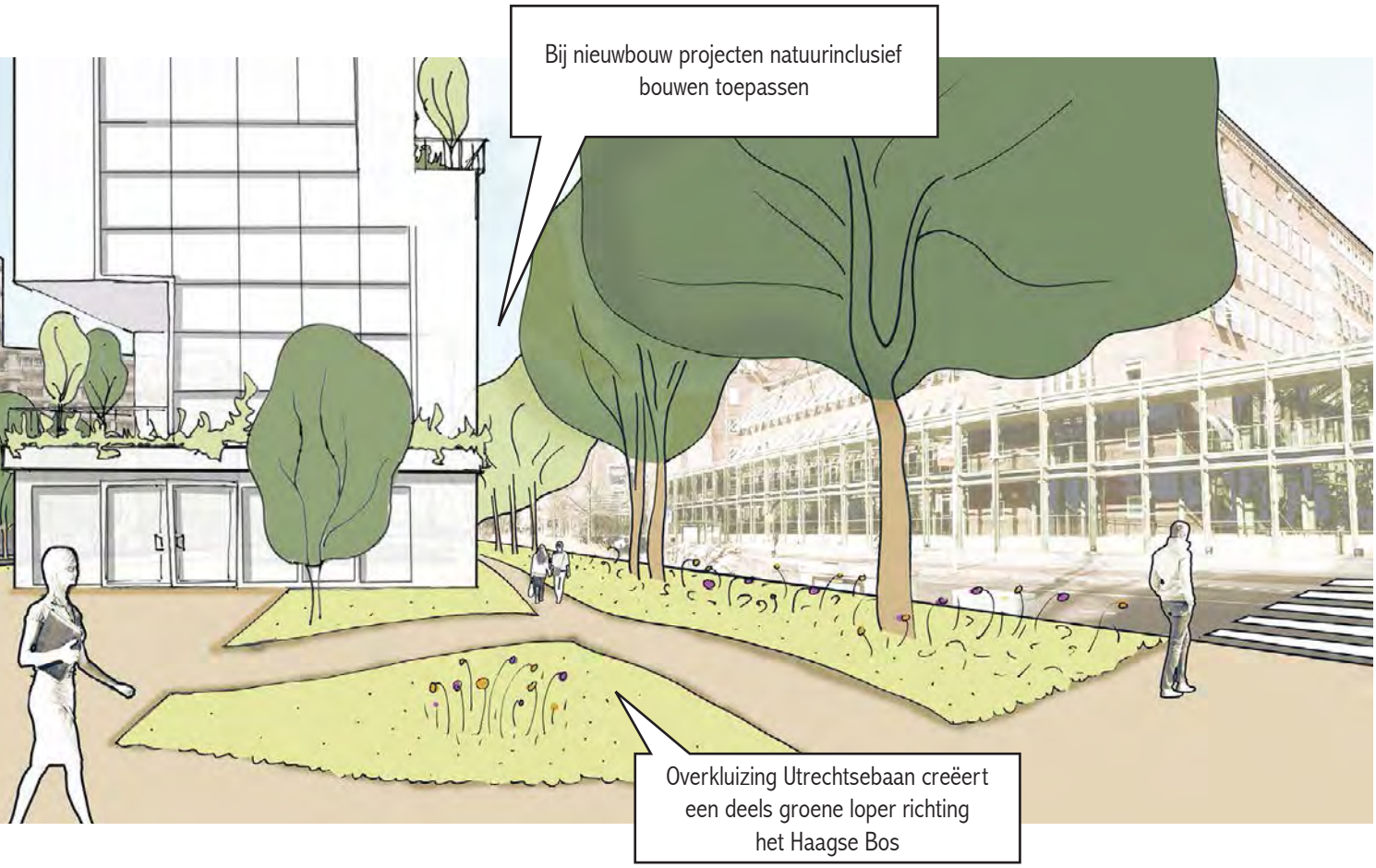
Bij nieuwbouw projecten natuurinclusief bouwen toepassen
Overkluizing Utrechtsebaan creëert een deels groene loper richting het Haagse Bos

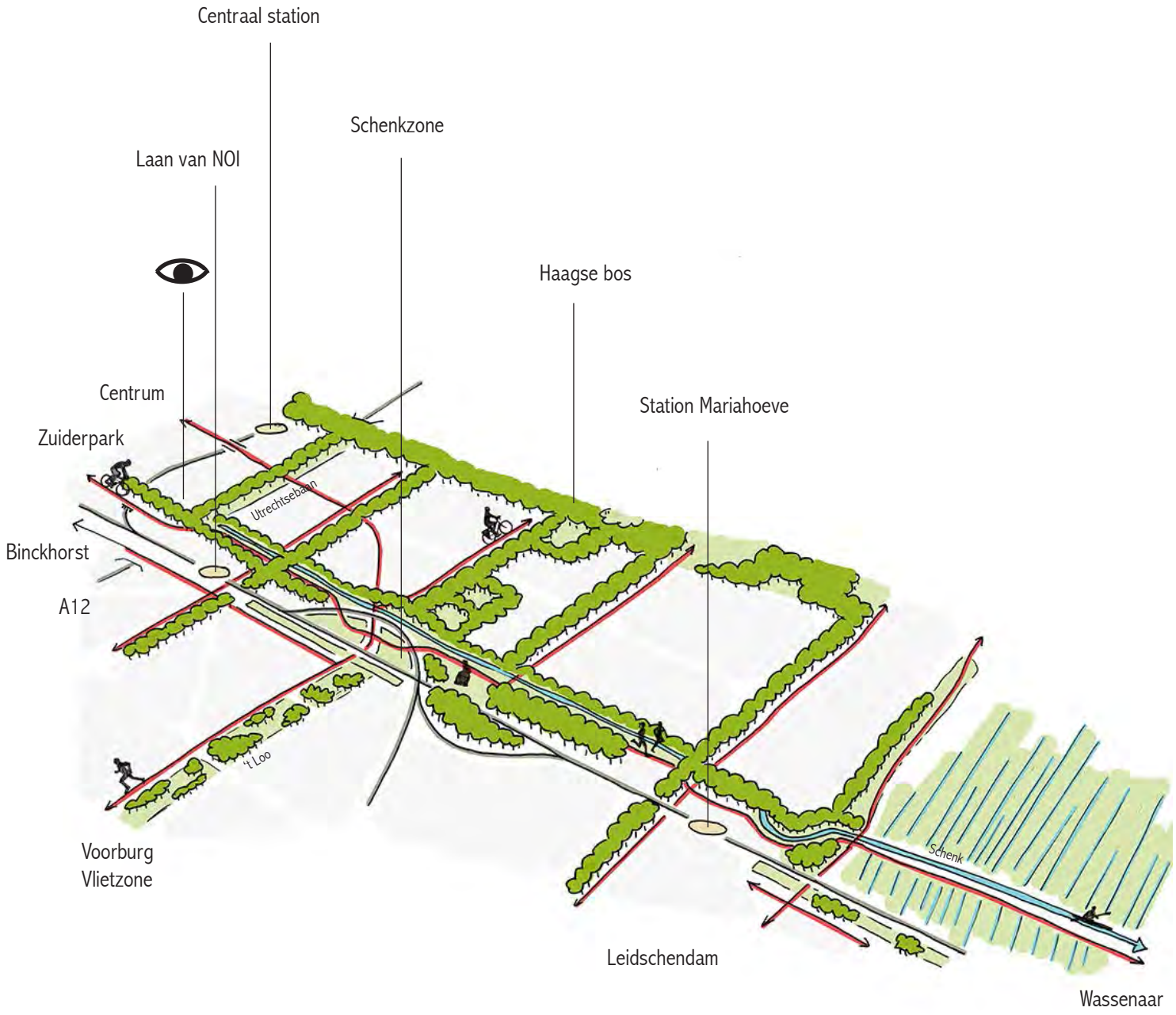
Centraal station
Schenkzone
Laan van NOI
Haagse bos
Centrum
Station Mariahoeve
Zuiderpark
Utrechtsebaan
Binckhorst
A12
't Loo
Voorburg
Vlietzone
Schenk
Leidschendam
Wassenaar

Schenkzone
Lange lijn de stad uit

De Schenkzone is een groene zone, vernoemt naar een waterloop. Deze zone loopt van station Laan van NOI richting Wassenaar. Dit biedt prachtige kansen voor een groene as van het centrum naar de weilanden en bossen bij Wassenaar. Het gebied is nu nog erg gefragmenteerd en niet altijd toegankelijk, door privégronden, spoorwegen en onderbroken routes. De ruimte en het groen is aanwezig. Een integraal plan kan hier dan ook een icoonproject voor de stad van maken. Hiervoor moeten de 'eilanden' beter verbonden worden, de schenk kan hierin een belangrijke rol spelen. Ook biedt deze zone de mogelijkheid om verbindingen met andere groenzones in de stad te leggen. Zo staat dwars hierop 't Loo die weer in verbinding staat met het Haagsche Bos. Op grotere schaal ligt in het verlengde van de Schenkzone de Hoefkade en vervolgens het Zuiderpark en de Hengelolaan. Dit is een lijn dwars door de stad met veel kansen voor groen en recreatie. Het schenkviaduct over het spoor bij het Centraal Station dient hiervoor aangepakt te worden en in ieder geval aantrekkelijk gemaakt te worden voor fietsers. Afhankelijk van de ambitie kunnen de mogelijkheden voor een groen viaduct onderzocht worden.

SCHENKZONE

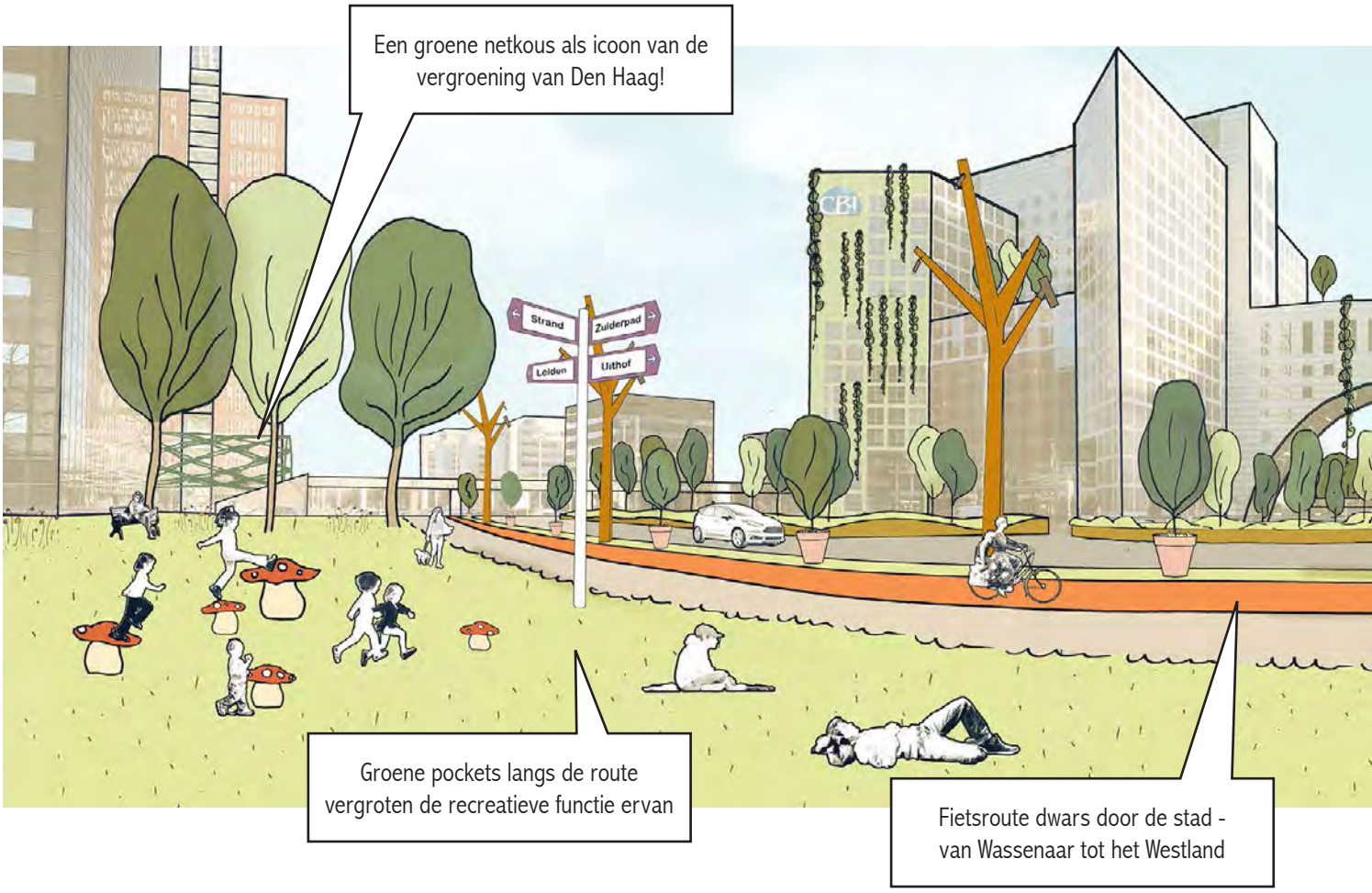

Een groene netkous als icoon van de vergroening van Den Haag!

Groene pockets langs de route vergroten de recreatieve functie ervan

Fietsroute dwars door de stad - van Wassenaar tot het Westland

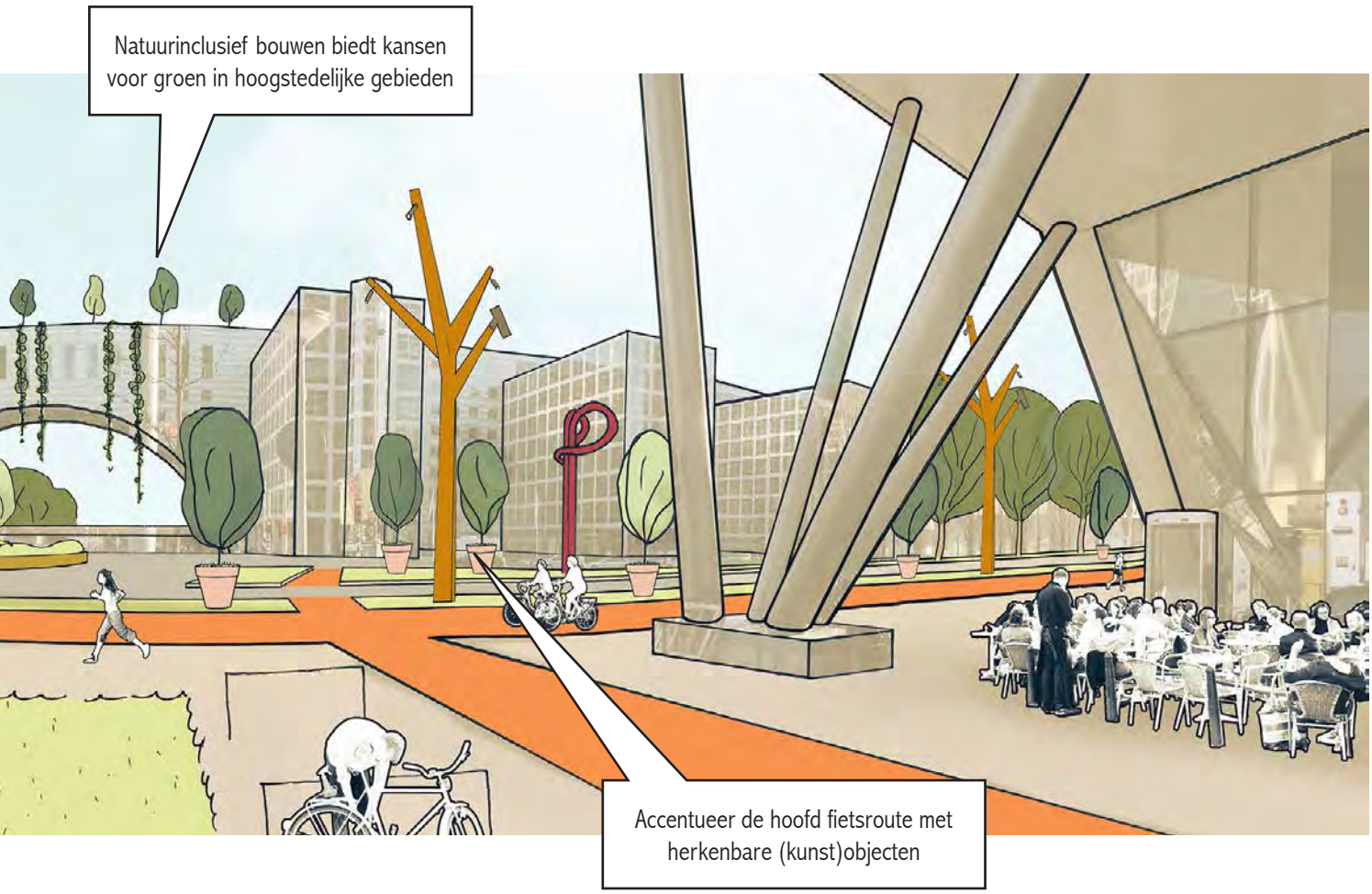
Natuurinclusief bouwen biedt kansen voor groen in hoogstedelijke gebieden
Accentueer de hoofd fietsroute met herkenbare (kunst)objecten

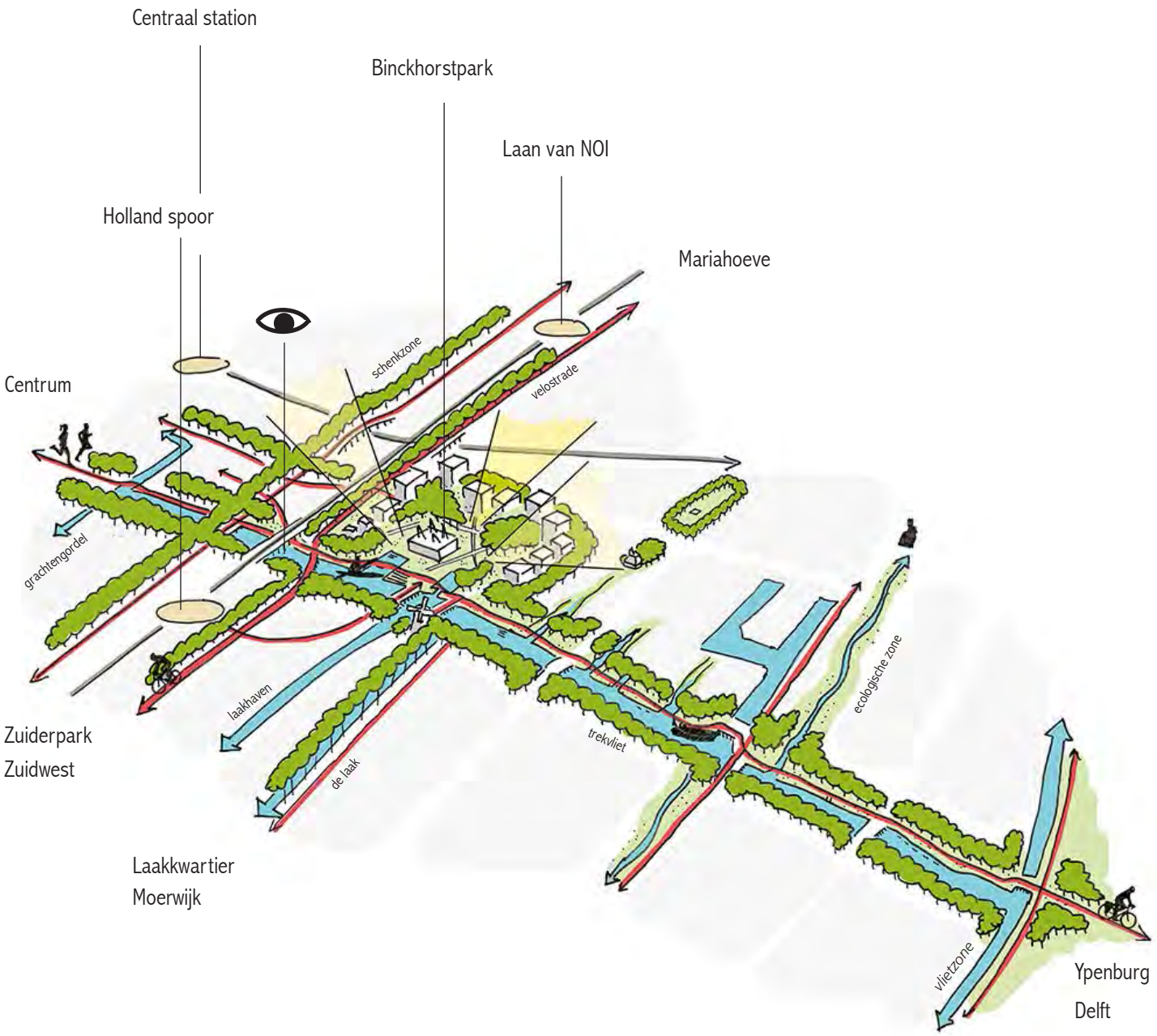
Centraal station
Binckhorstpark
Laan van NOI
Holland spoor
Mariahoeve
Centrum
schenkzone
velostrade
grachtengordel
laakhaven
de laak
trekvliet
ecologische zone
vlietzone
Zuiderpark
Zuidwest
Laakkwartier
Moerwijk
Ypenburg
Delft

Binckhorstpark en Trekvlietzone
Nieuw stadspark

De Binckhorst is het meest kansrijke binnenstedelijke herstructureringsgebied van Den Haag. Een belangrijk aandeel van de verdichtingsopgave moet hier landen. Aangezien verdichting met vergroening samen dient te gaan, is hier ook ruimte opgenomen voor een nieuw park. Gezien de locatie en de omvang hiervan kan dit een grote aanwinst zijn voor de stad; oftewel een nieuw stadspark. Het Binckhorstpark bevindt zich in de kop van de Binckhorst en is daardoor op loopafstand van alle drie de grote treinstations in Den Haag. Daarnaast biedt het gebied industrieel erfgoed, dat hergebruikt kan worden als culturele evenementenlocatie. Deze combinatie maakt het een nieuwe toplocatie in de stad, die ook mensen van buitenaf aan kan trekken. Tevens ligt het park aan de Trekvliet, die de grachtengordel in het centrum verbindt met de Vliet aan de rand van de stad. Langs de Trekvliet wordt het park doorgetrokken zodat een recreatief oeverpark ontstaat. Dit oeverpark bevat klimaatlinten en insteekhaventjes om de waterrecreatie te bevorderen.

BINCKHORSTPARK EN TREKVLIETZONE

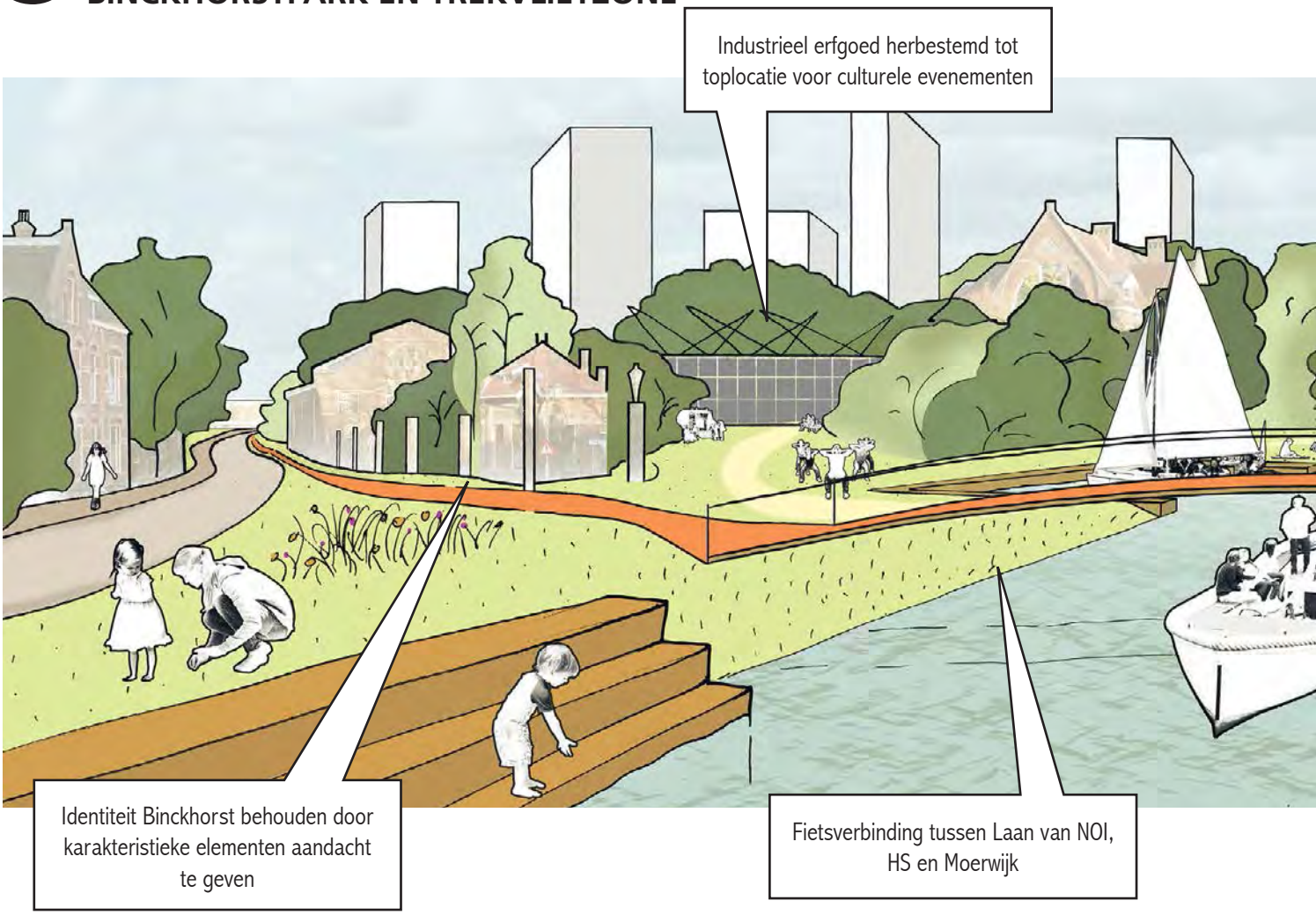

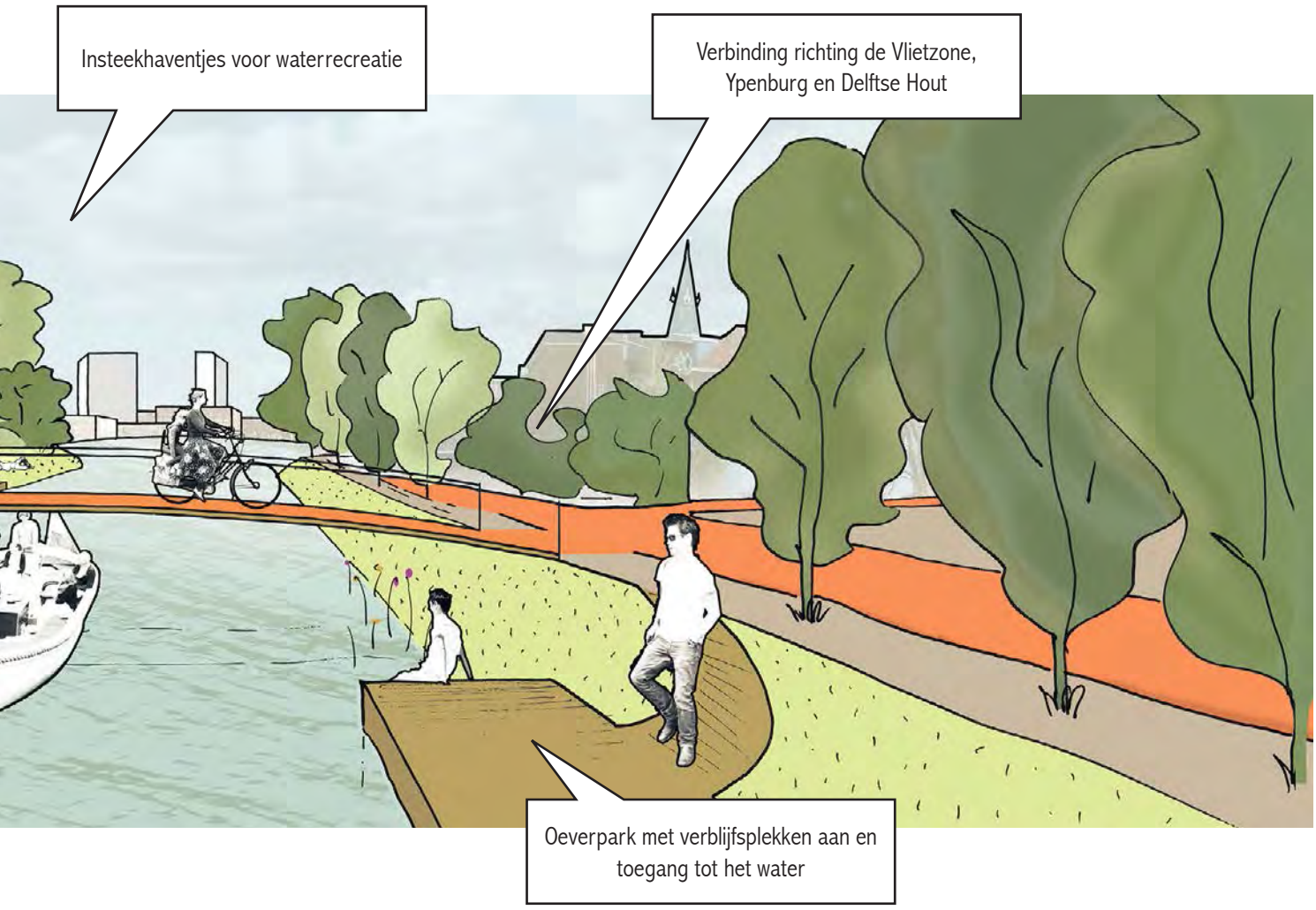
Insteekhaventjes voor waterrecreatie
Verbinding richting de Vlietzone, Ypenburg en Delftse Hout
Oeverpark met verblijfsplekken aan en toegang tot het water

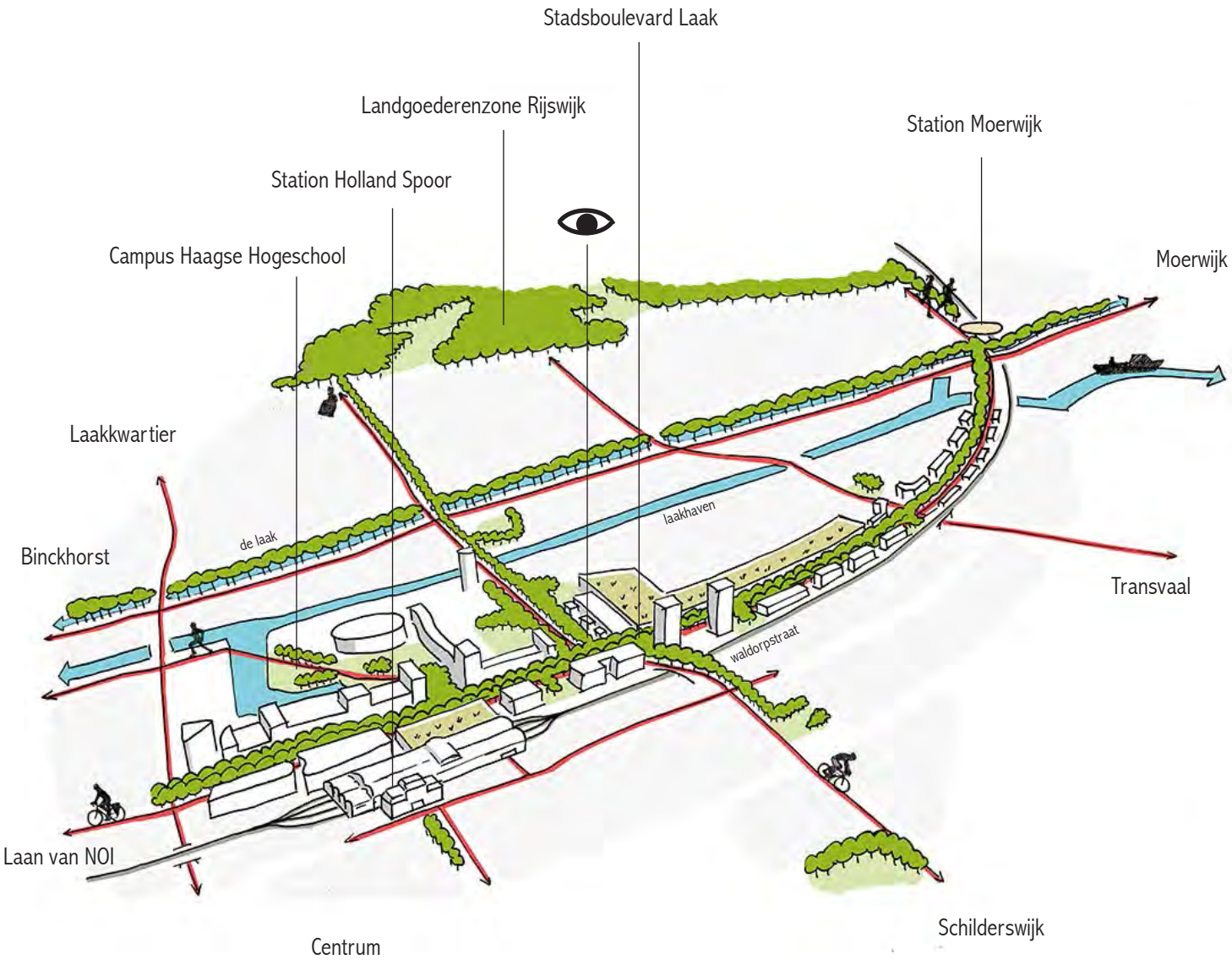
Stadsboulevard Laak
Landgoederenzone Rijswijk
Station Moerwijk
Station Holland Spoor
Campus Haagse Hogeschool
Moerwijk
Laakkwartier
laakhaven
de laak
Binckhorst
Transvaal
waldorpstraat
Laan van NOI
Schilderswijk
Centrum

Stadsboulevard Laak
Groene stadstraat

De stadsboulevard Laak verbindt de Binckhorst via de Waldorpstraat met Knoop Moerwijk. Momenteel verandert er veel langs deze straat. Station Holland Spoor krijgt een nieuwe ingang aan de zuidzijde, aan het westelijke uiteinde wordt veel woningbouw en bedrijfsruimte ontwikkeld en er zijn plannen voor een velostrada die van station Moerwijk naar Laan van NOI zal lopen. Verder biedt de campus van de Haagse Hogeschool en het naastgelegen Leeghwaterplein ruimte en kansen voor groen. Deze samenkomst van ontwikkelingen en kansen maakt de Waldorpstraat zeer geschikt om te ontwikkelen tot groene stadstraat, die het visitekaartje is van het Laakkwartier. Het winkelcentrum Megastores, die ook aan deze straat ligt, kan hierdoor een impuls krijgen en bijdragen aan de stadstraat. Een extra doorgaande fietsverbinding over het spoor zal deze straat beter bereikbaar en daardoor aantrekkelijker maken. Dit kan een iconische brug worden met groen, die de verbinding legt met bewoners van de Schilderswijk en het centrum.

STADSBOULEVARD LAAK

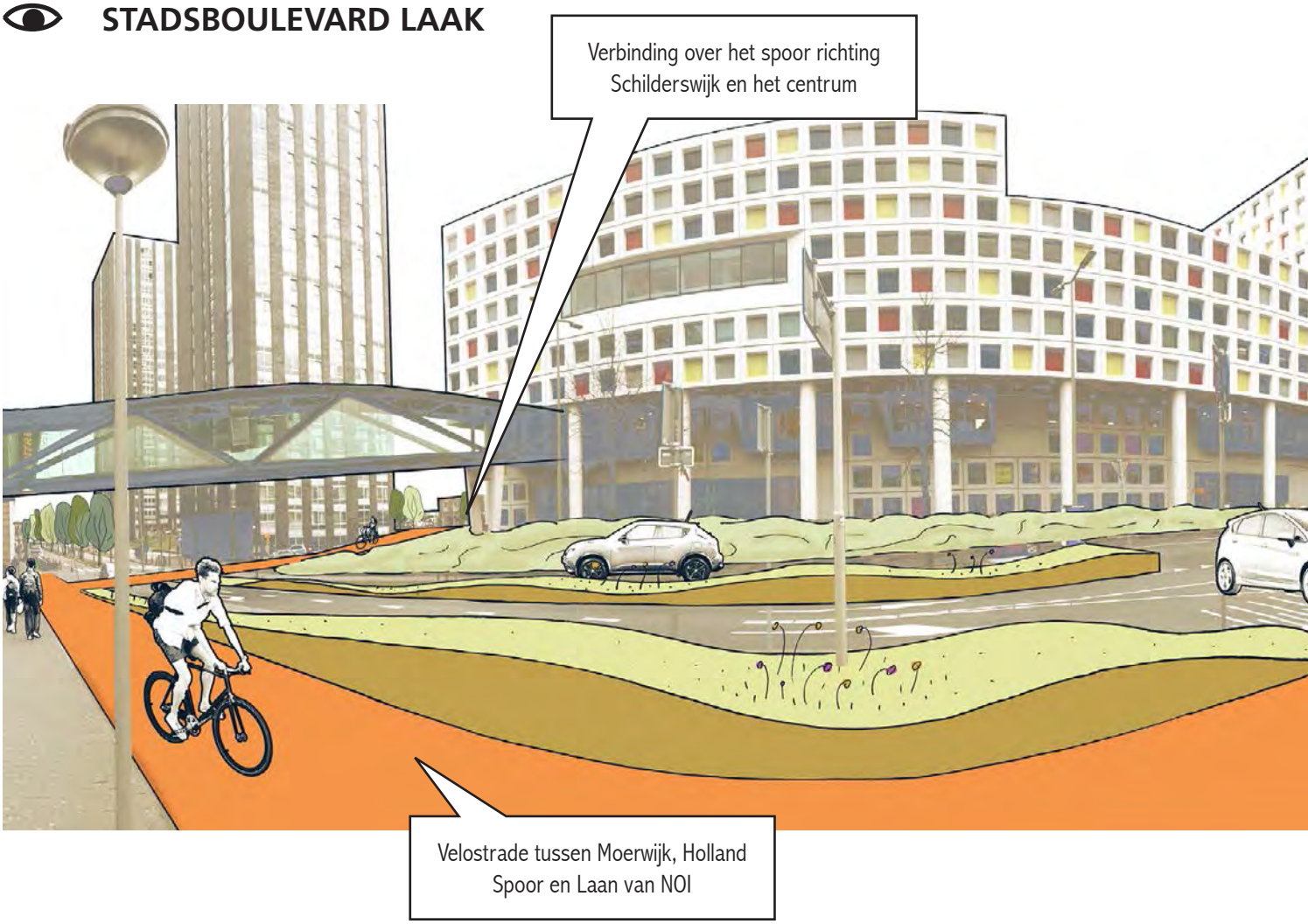

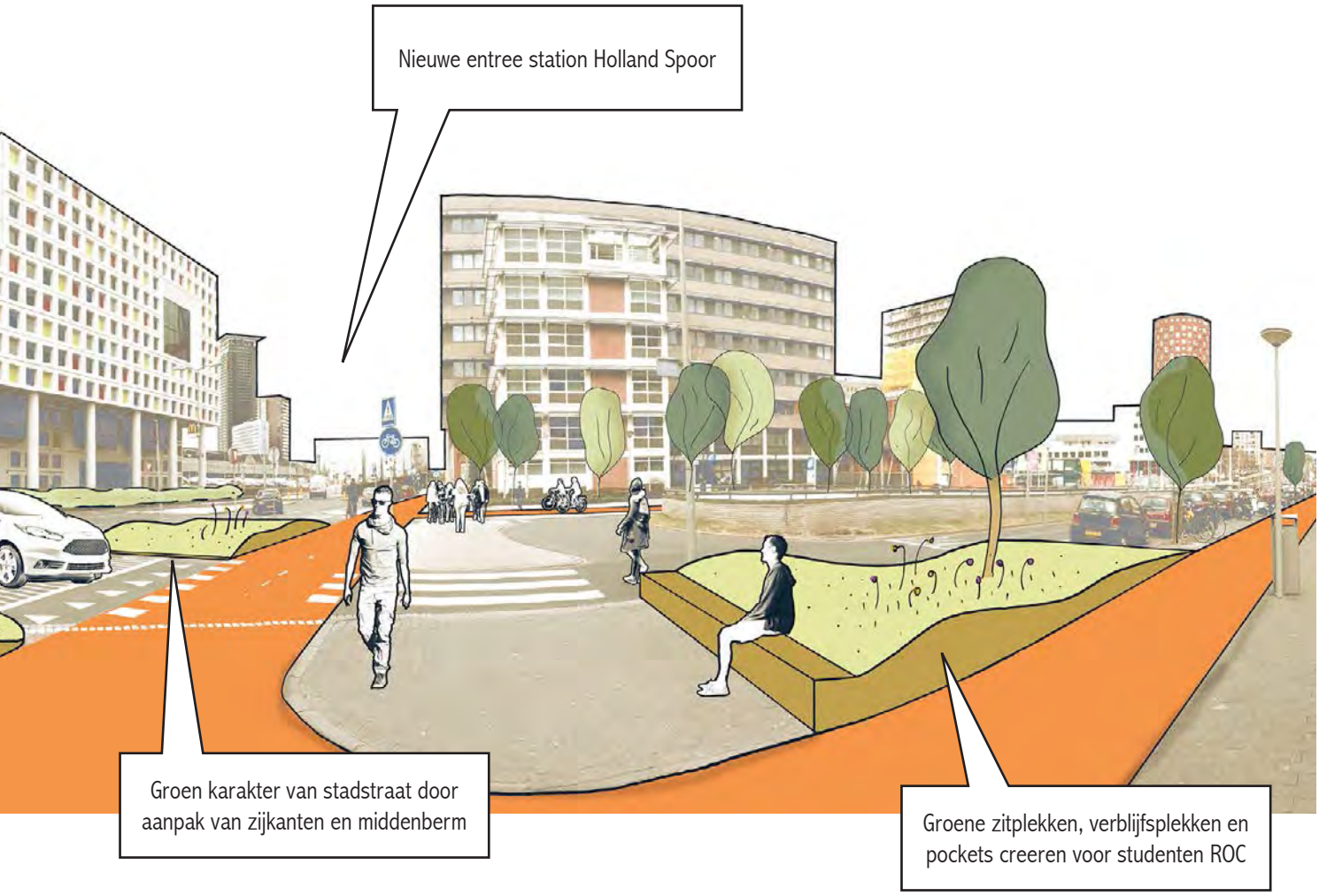
Nieuwe entree station Holland Spoor
Groen karakter van stadstraat door aanpak van zijkanten en middenberm
Groene zitplekken, verblijfsplekken en pockets creeren voor studenten ROC

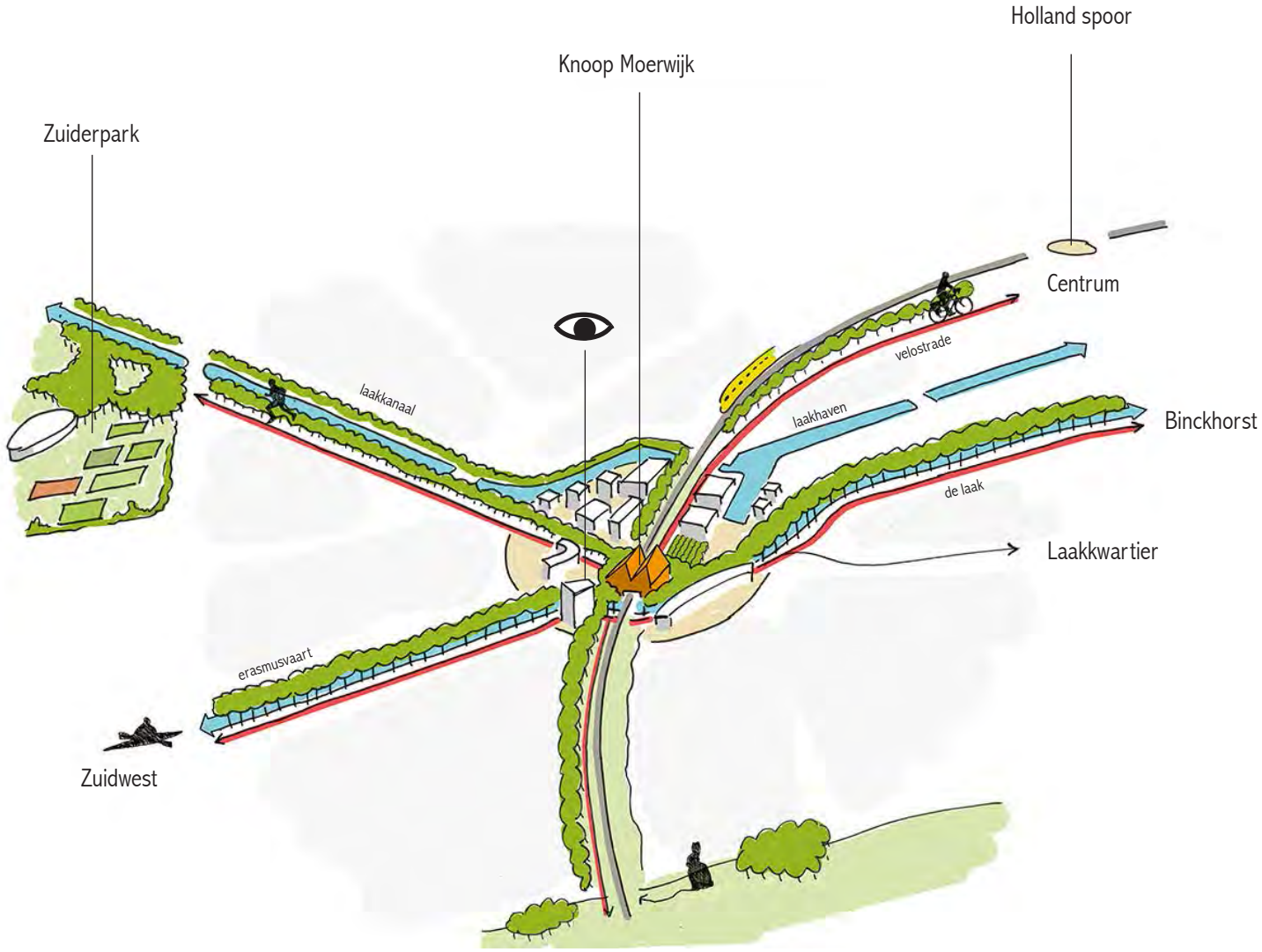

Landgoederenzone Rijswijk

Knoop Moerwijk
Ecologische verbinding langs infrastructurele knoop

Knoop Moerwijk is één van de aangewezen verdichtingslocaties in de stad. Deze bevindt zich rondom station Moerwijk. Het spoor ligt hier op een talud met een belangrijke verkeersverbinding die eronder door gaat. Parallel aan de weg loopt de tram. De verkeersknoop zorgt ervoor dat de fietsverbindingen en de oude laakverbinding zijn doorgesneden. De ambitie is om naast de verdichtingsopgave ruimte te creëren om de twee delen van de Laak weer te verbinden. Een ecologische verbinding is hierbij het doel. Door de geplande verdichting en de recent gerealiseerde sportcampus zal station Moerwijk belangrijker worden en verdient het een betere uitstraling met bijbehorend stationsplein. Voor de verbinding van de Laak worden de mogelijkheden bestudeerd om een nieuwe onderdoorgang onder het spoor te maken, aangezien de huidige onderdoorgang te klein is voor alle verkeerstromen. Zo zou een nieuwe doorgang voor langzaam verkeer gecreëerd kunnen worden met daarin de tram, de fiets en de Laak. Hoe zo'n verbinding als ecologische verbinding kan werken moet verder onderzocht worden.

KNOOP MOERWIJK

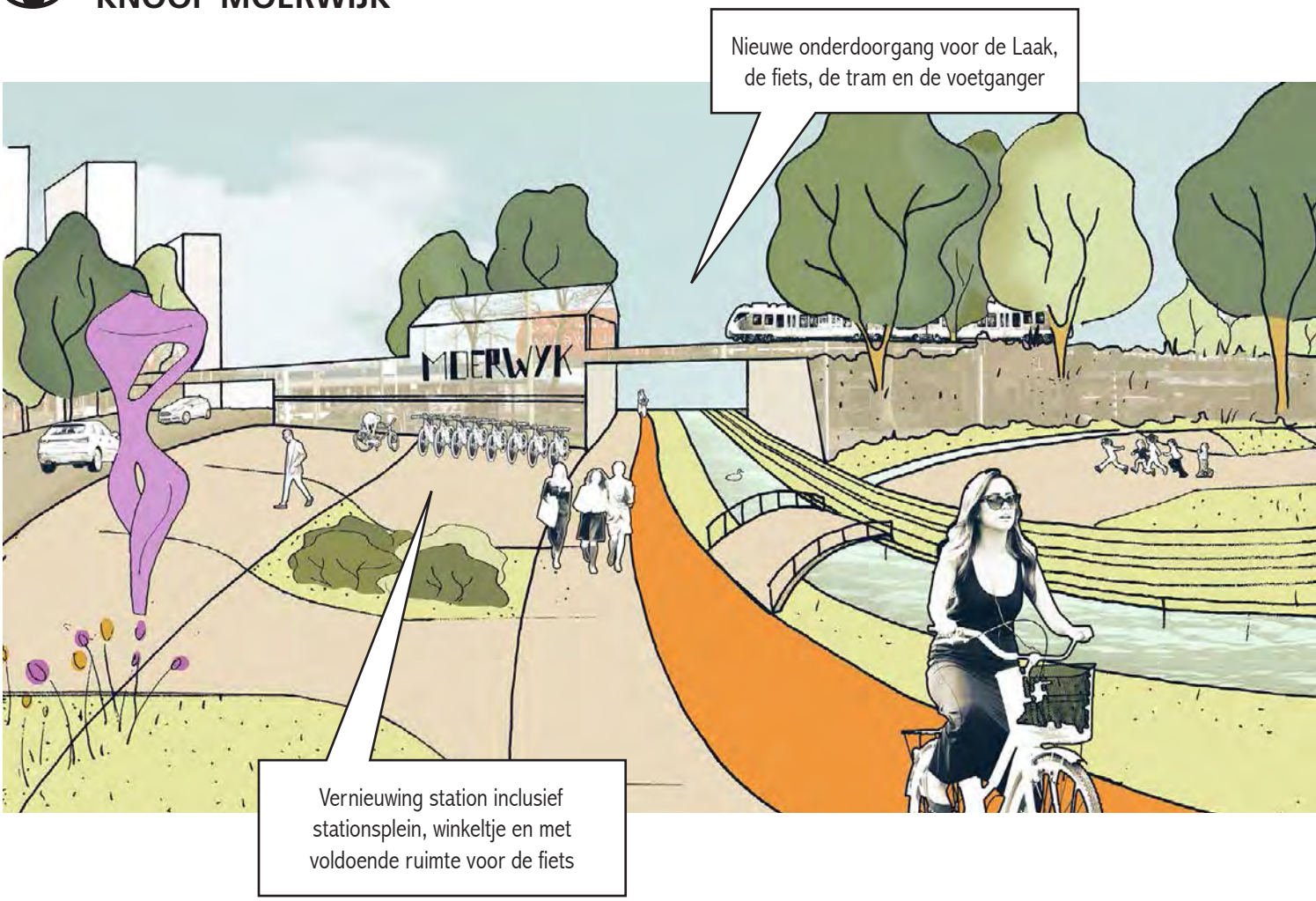

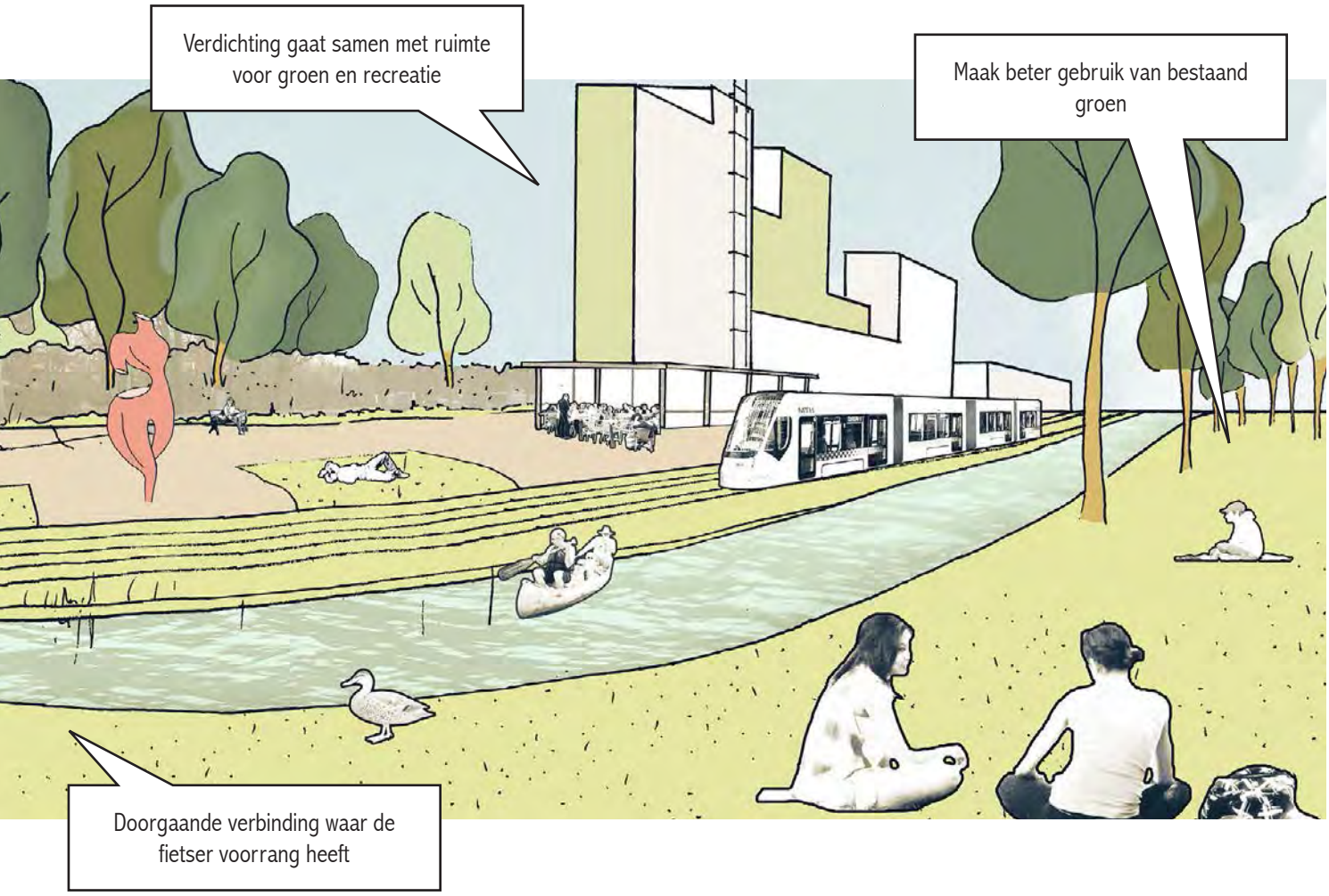
Verdichting gaat samen met ruimte voor groen en recreatie
Maak beter gebruik van bestaand groen
Doorgaande verbinding waar de fietser voorrang heeft

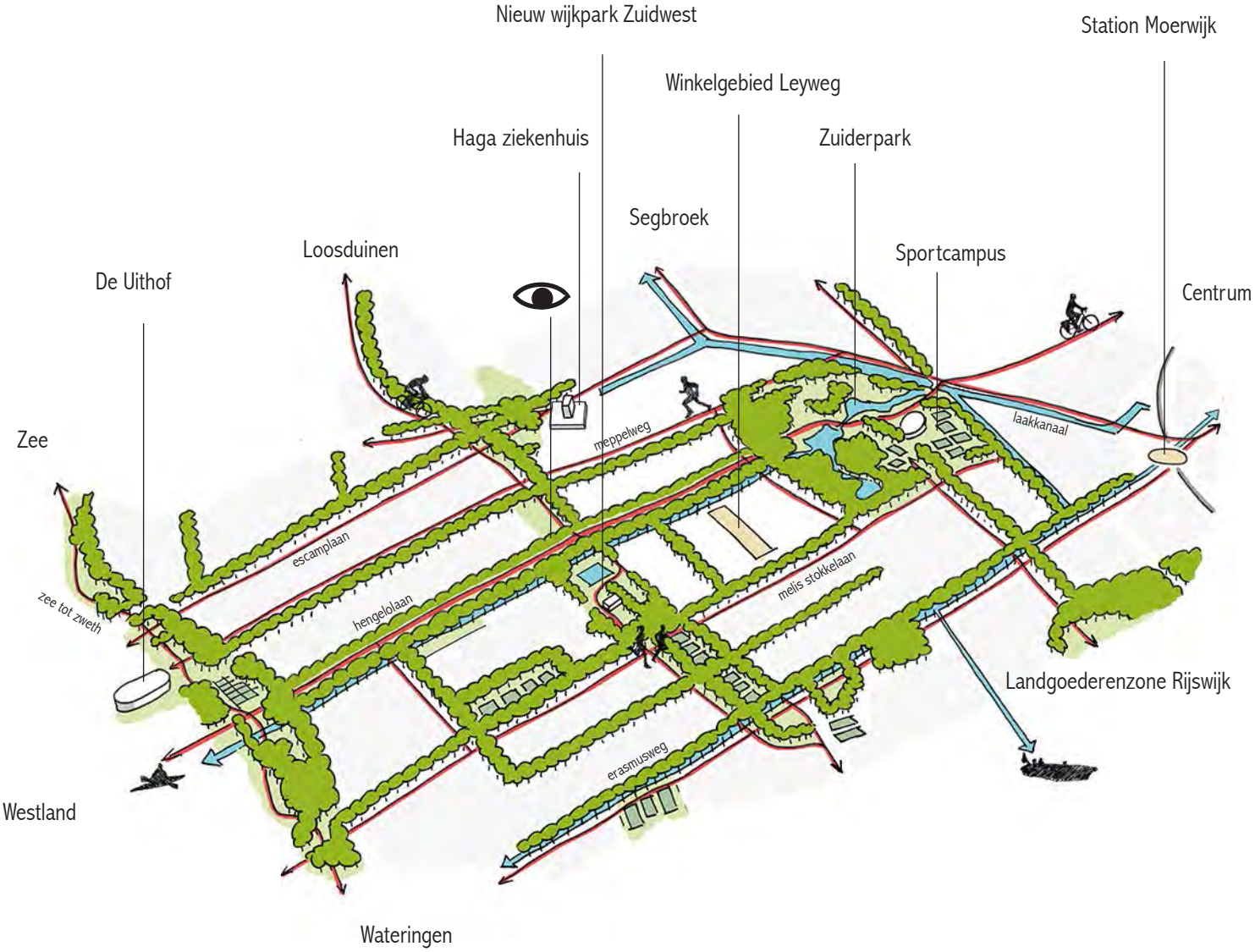
Nieuw wijkpark Zuidwest
Station Moerwijk
Winkelgebied Leyweg
Haga ziekenhuis
Zuiderpark
Segbroek
Loosduinen
Sportcampus
De Uithof
Centrum
Zee
meppelweg
laakkanaal
escamplaan
melis stokkelaan
zee tot zweth
hengelolaan
Landgoederenzone Rijswijk
erasmusweg
Westland
Wateringen

Zuidwest
Kwalitatieve groen impuls en nieuw wijkpark

Zuidwest is een groen stadsdeel met veel ruimte en groen. Dit wordt helaas niet altijd positief ervaren en dient soms meer als restgroen dat geen bijdrage levert aan de leefbaarheid. Het doel van het icoonproject Zuidwest is om een kwalitatieve impuls te geven aan het groen, zodat deze een functie krijgt; een gebruiksfunctie danwel een belevingsfunctie. Één van de kenmerken van Zuidwest zijn de vele lanen met grote boomstructuren. Deze vormen een netwerk door het hele stadsdeel. Dit netwerk kan gecombineerd worden met een fietsnetwerk. Hierin dient echter hiërarchie aangebracht te worden, zo zijn er snelfietsroutes, recreatieve fietsroutes en hardlooproutes te onderscheiden. De hoofdroute is hier de Hengelolaan. Deze verbindt de twee grote parken met elkaar; de Uithof en het Zuiderpark. Halverwege passeert deze route een clustering sportvelden. Een deel hiervan kan heringericht worden tot wijkpark, voor een kwalitatieve groen impuls in het centrum van het stadsdeel. Deze sportvelden moeten dan wel op een andere plek geherhuisvest worden. Uiteindelijk maakt de Hengelolaan onderdeel uit van de groen fietsverbinding dwars door de stad van het Westland tot aan Wassenaar; via de Uithof, het Zuiderpark en de Schenkzone.

ZUIDWEST

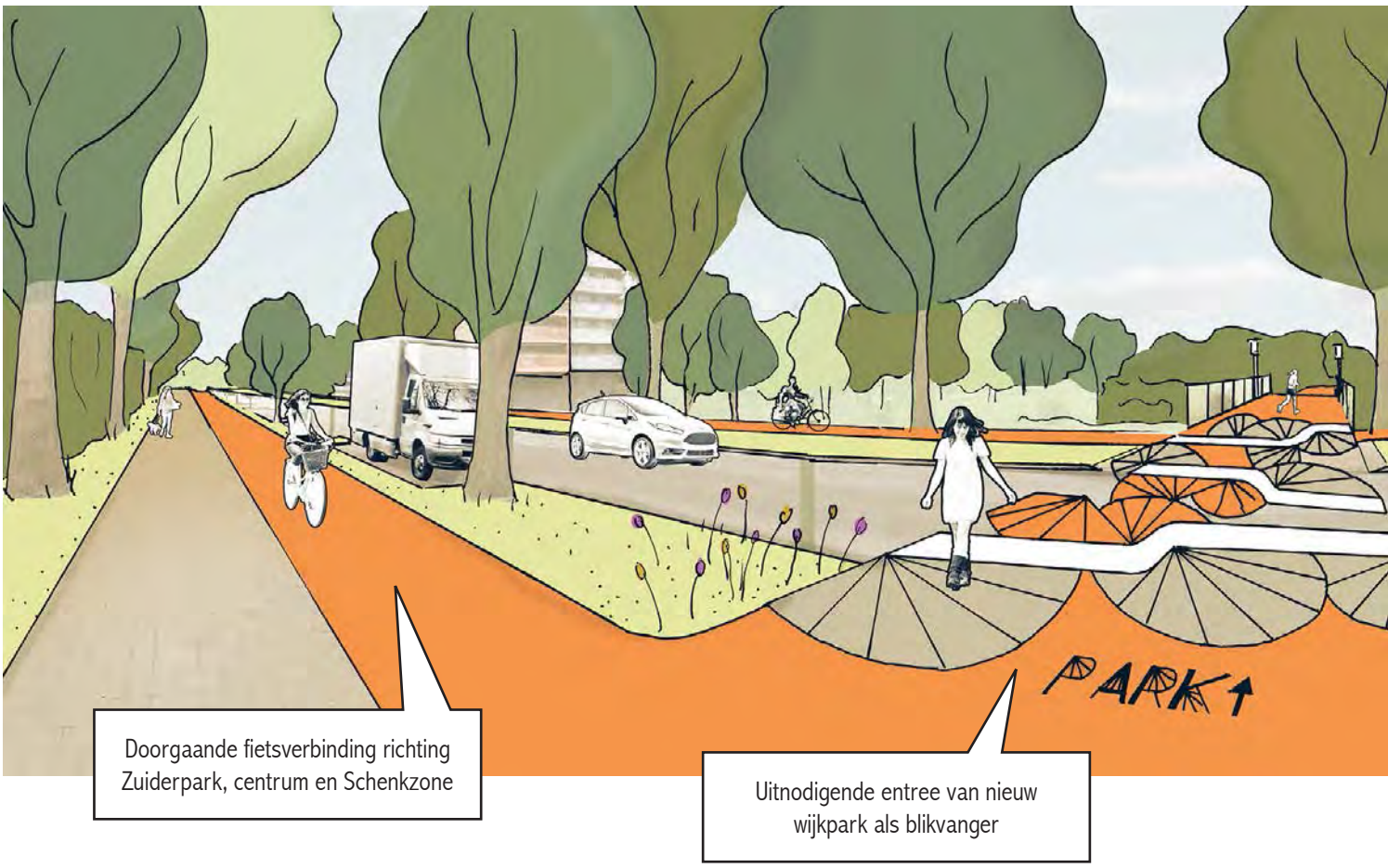

Doorgaande fietsverbinding richting Zuiderpark, centrum en Schenkzone

Uitnodigende entree van nieuw wijkpark als blikvanger

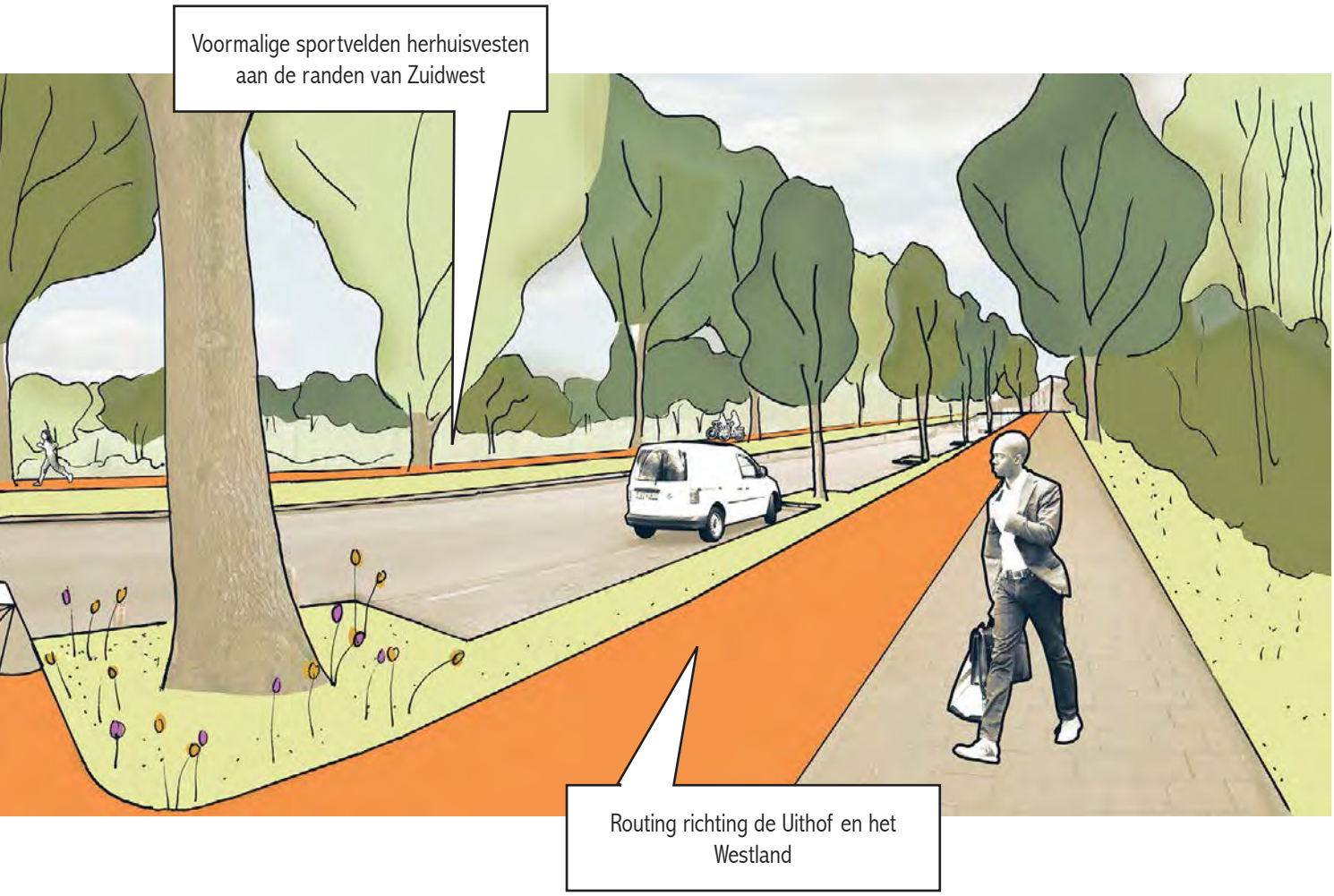
Voormalige sportvelden herhuisvesten aan de randen van Zuidwest
Routing richting de Uithof en het Westland

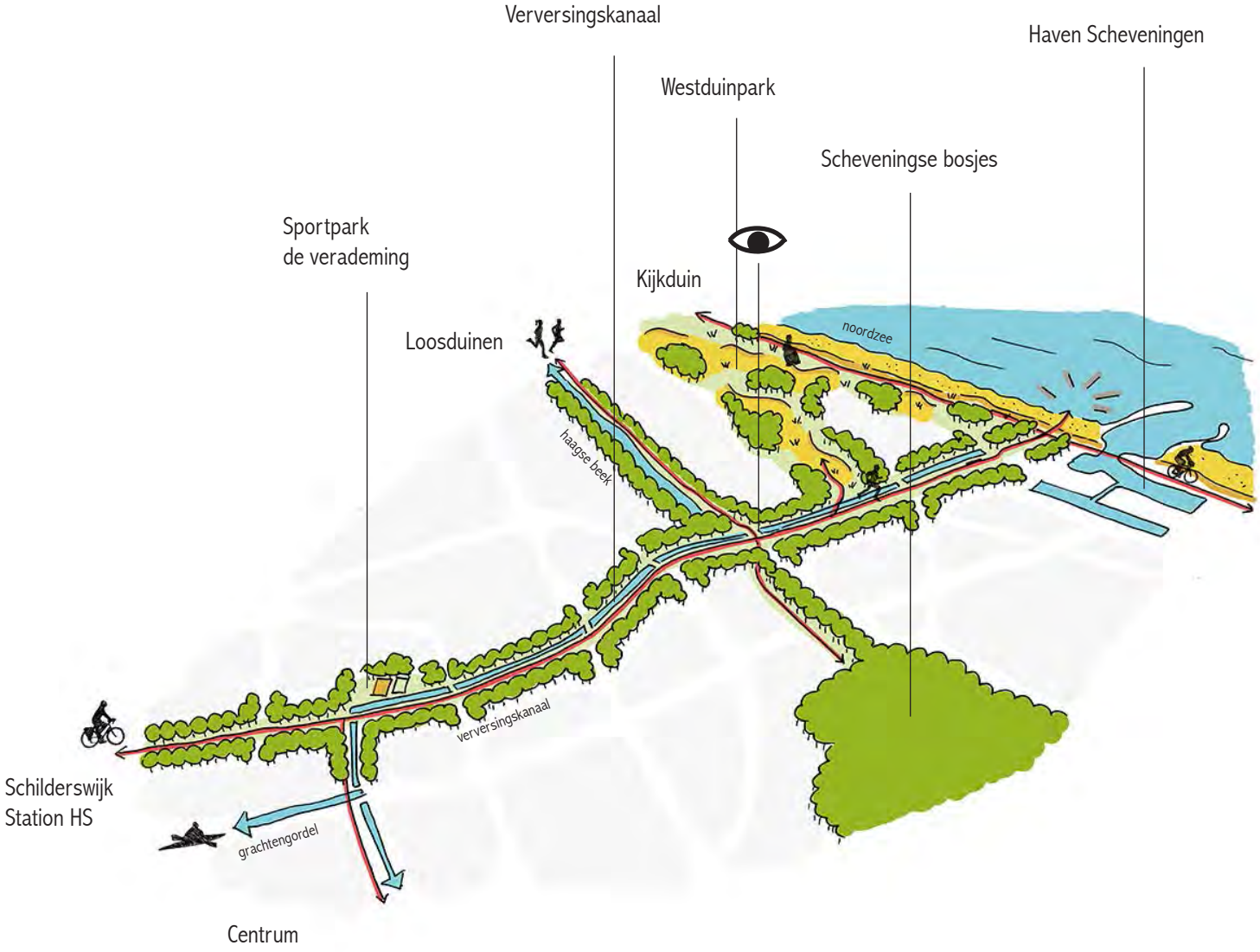
Verversingskanaal
Haven Scheveningen
Westduinpark
Scheveningse bosjes
Sportpark
de verademing
Kijkduin
Loosduinen
noordzee
haage beek
verversingskanaal
Schilderswijk
Station HS
grachtengordel
Centrum

Verversingskanaal
Lange lijn naar zee

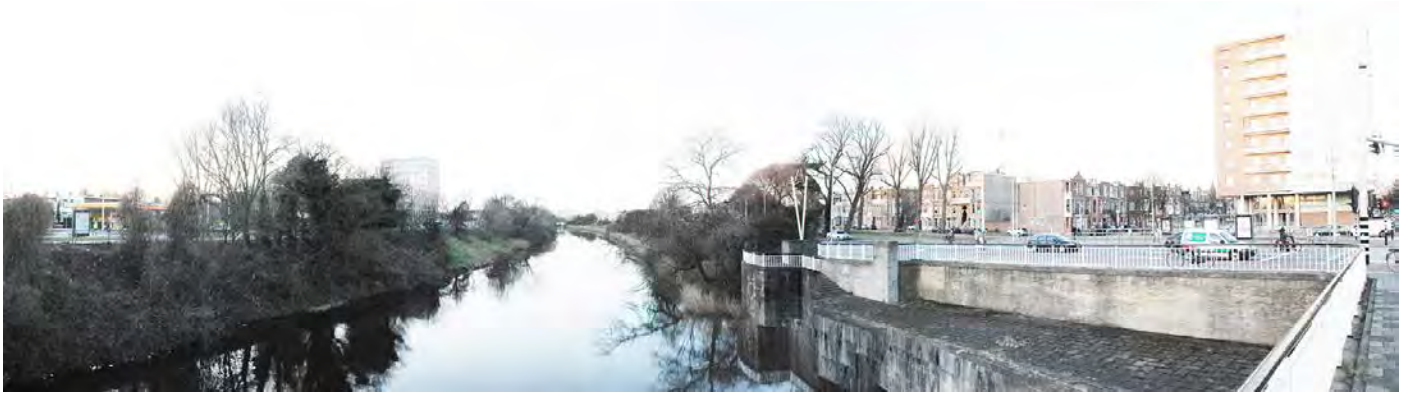

Zoals eerder vermeld is Den Haag de stad aan zee. Niet iedereen woont direct aan de kust, daarom zijn goede verbindingen hiernaartoe van belang. Dit kunnen zowel snelle verbindingen zijn als meer recreatieve routes. Het Verversingskanaal is één van de lange lijnen naar zee die kansrijk zijn. Het is een groenblauwe verbinding die van het centrum rechtstreek naar het Westduinpark en het strand loopt. Momenteel is deze verbinding er ook, maar wordt deze nog niet naar volle potentie benut. Juist de combinatie van een groene en blauwe verbinding biedt meerwaarde. Daarom dienen de oevers toegankelijk gemaakt te worden, zodat er een verbinding direct langs het water gemaakt kan worden, door middel van vlonders. De doorstroming van het water is hierbij een aandachtspunt. Waterrecreatie is in het eerste deel mogelijk, maar niet in het laatste deel (richting zee) omdat zich hier een gemaal bevindt. Dwars op deze structuur bevindt zich de Haagse Beek die later over gaat in de Scheveningse Bosjes. De wateren hebben een verschillende waterhoogte en kunnen daarom niet op elkaar worden aangesloten, dit kan wel een symbolische verbinding zijn die versterkt wordt door groen. Uiteindelijk sluit het Verversingskanaal op het Westduinpark aan. Verwijzingen hiernaar door middel van vegetatie kunnen langs de route worden opgenomen.

VERVERSINGSKANAAL

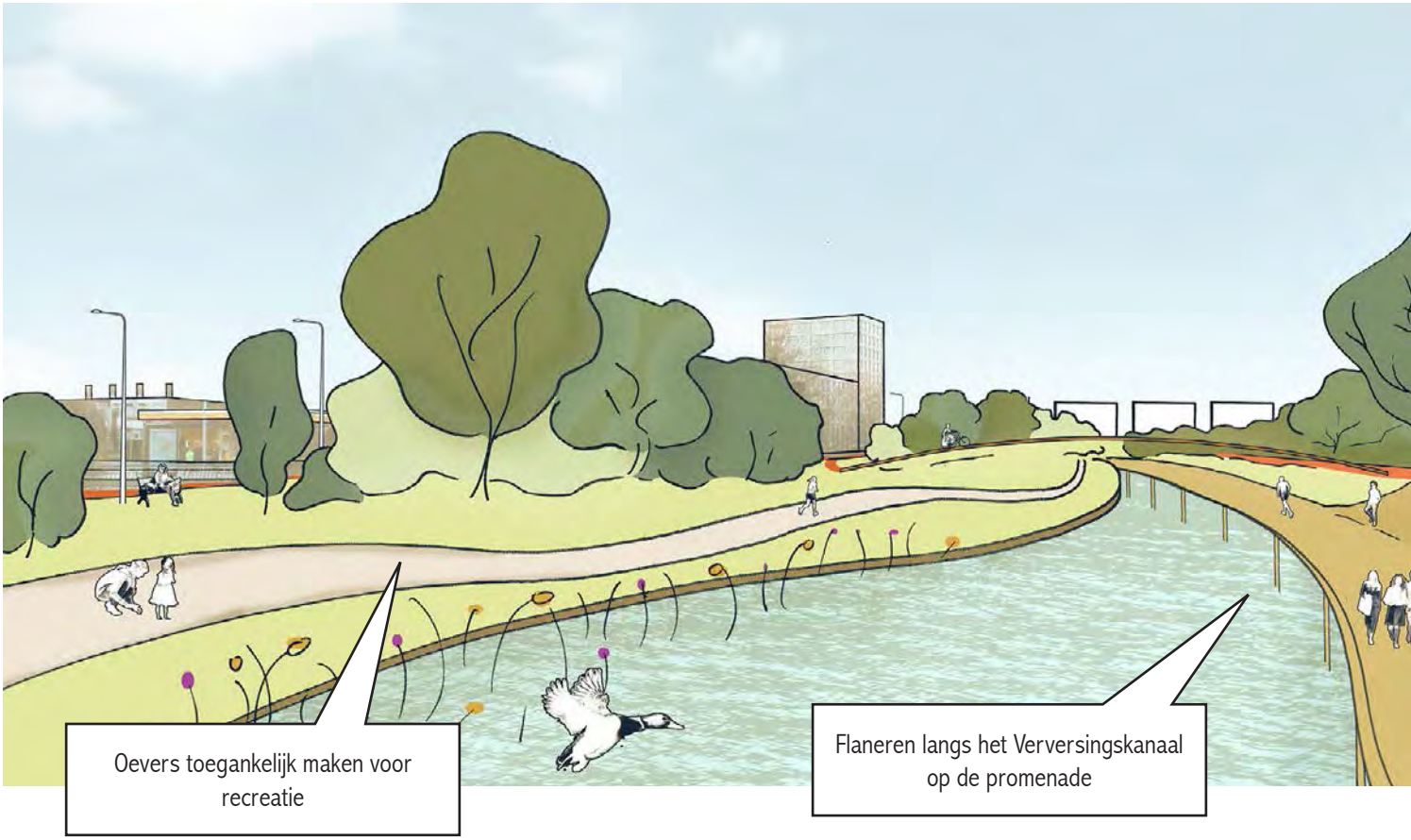

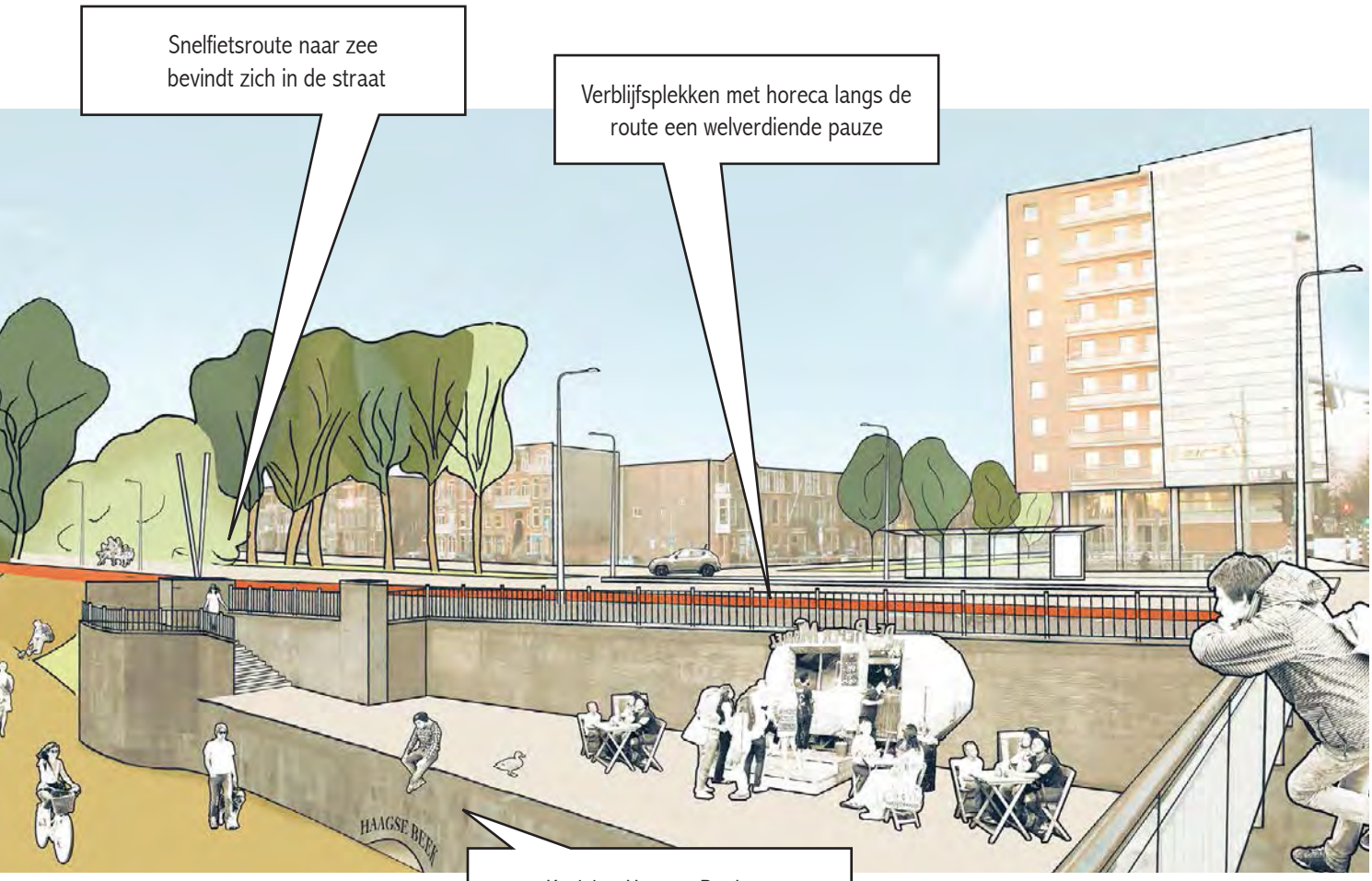
Snelfietsroute naar zee bevindt zich in de straat
Verblijfsplekken met horeca langs de route een welverdiende pauze
HAAGSE BEEK
Kruising Haagse Beek en Verversingskanaal zichtbaar maken als knooppunt in recreatienetwerk

BIJLAGE

- Projectenlijst (pagina 79)

- Selectiematrix (pagina 83)

PROJECTENLIJST

#	beschrijving
1	Herontwikkeling openbare ruimte Scheveningen-bad
2	Noord boulevard Scheveningen ontwikkelen
3	Parkeerruimte Zwarte Pad terug aan natuur
4	Zwolsestraat vergroenen
5	Fietsroute richting watertoren Oostduinen
6	Klein Zwitserland toegankelijk maken, zodat verbinding met Meijendel ontstaat
7	Kansen defensieterrein voor het verbeteren van de toegang tot het duingebied
8	Groene fietsverbinding Meijendel – Haagsche Bos – ’t Loo
9	Kansen Duindicht en omgeving voor het verbeteren van de toegang en relatie met het duingebied
10	Verbinding Clingendael -> landgoederen Wassenaar
11	Waterverbinding Clingendael -> Rijnland (kleinschalig, kano-route?)
12	Hofzichtlaan vergroenen
13a	Schenkviaduct vergroenen
13b	Groene verbinding maken schenkviaduct en schenkzone
13c	Schenkzone als groene lijn de stad uit
14	Ecologische functie Alphenstraat versterken
15	Boomstructuur Laan van NOI versterken en doorzetten
16	Groene verbinding van NOI naar Centraal station (beatrixbuurt)
17	Overkluizen Utrechtsebaan
18	Pocketparks op Prins Bernhardviaduct tussen nieuw hoogbouw
19	Herinrichting Koekamp incl. recreatiehaventje (+ entree nationaal park)
20a	Verbinding korte Voorhout naar Koekamp
20b	Verbinding Koekamp naar Haagse bos
21	Betere verbindingen over de Laan van NOI, om Haagsche Bos beter te verbinden
22	Toegang Scheveningseweg en Scheveningse bosjes verbeteren (Carnegieplein)
23	Verbinding Scheveningse bosjes en St Hubertuspark
24	Plesmanweg vergroenen, tot een groenblauwe laan
25	Verbinden eilanden Scheveningse Bosjes (aanpakken barriere Prof. BM Teldersweg)
26	Groene assen richting Scheveningen versterken (zoals Jurriaan Kokstraat en Haringkade)
27	Verbinding Westduinpark en Oostduinpark
28	Nieuwe waterafvoer Scheveningen (2050)
29	Project Beach-city, duinlandschap met o.a. sport en parkeerfuncties geïntegreerd
30	Fietsbrug havenmond Scheveningen
31	Uitbreiding haven inclusief natura 2000
32	Toekomstig ecolint Houtrustweg (verlengde van verversingskanaal)
33	Verbinding maken voor pleziervaart naar de Scheveningse haven (nieuwe bestemming)
34	Houtrustweg als onderdeel groenstructuur (verlengen tot aan zee)
35	Versterken groenblauwe structuur verversingskanaal
36	Alternatieve route afvoer watersysteem om de binnenstad heen (via laak en valkenboskade)
37	Verbreden profiel Valkenboskade (toevoegen kwaliteit en groen)
38	Vergroening en zichtbaar maken Haagse Beek
39	Toekomstig ecolint rond sportvelden Segbroek college
40	Groenblauwe verbinding Valkenboskade, Begraafplaats Oud Eik en Duinen, Segbroek College
41	Waterverbinding naar Westland via bestaande wateren Waldeck
42	Waterverbinding naar Westland via Escamplaan
43	Groene laan van assenkruis naar kust versterken
44	Groenstructuren Nieuwe Waldeck, Mozartlaan, Bokkefort en Meer & Bos verbinden
45	Herinrichting Landgoed Meer & Bos
46	Nieuwe uitlaat Kijkduin voor watersysteem (2050)
47	Landgoed Ockenburgh als entree Nationaal Park (verbeteren toegankelijkheid duinrand)
48	Fietsverbindingen vanaf kust door Madestein
49	Van Zee tot Zweth, route van kust tot binnenland
50	Verbeterde verbinding tussen de Uithof en Madestein
51	Lozerlaan overkluizen, sportvelden uit assenkruis hierheen verplaatsen (verbinden stad en land)
52	Bedrijventerrein Zichtenburg vergroenen
53	Hengelolaan als langzaam verkeerroute, groen en blauw. Verbinding Zuiderpark - > Westland
54	Waterverbinding over Hengelolaan van Zuiderpark naar Westland

type	fase	Herkomst	document
Groen	P	Int	De kust gezond uitvoeringsprogramma
Groen	PU	Int	De kust gezond uitvoeringsprogramma
Groen	I	Int	
Groen	I	Int	Programma stadsentree, Duin Horst en Heide
Groen	I	Int	
Groen	I	Int	
Groen	I	Int	
Groen	I	Int	
Groen	I	Int	
Groen	I	Int	
Blauw	I	int	
Groen	P	Int	
Groen	SV	Int	
Groen	SV	Int	
Groen	SV	Int	
Groen	SV	Int	
Groen	I	Smc	
Groen	SV	Int	
Groen	SV	Int	Gebiedsvisie CS Oost 2016
Groen	SV	Int	Central innovation district den haag 2017 - plein 06
Groen	SV	Int	
Groen	SV	Int	Stadsentree Den Haag CS 2017 - delva
Groen	SV	Int	Stadsentree Den Haag CS 2017 - delva
Groen	I	Smc	
Groen	I	Int	
Groen	I	Int	
Groen	I	Smc	
Groen	SV	Int	
Groen	I	Int	
Groen	I	Smc	
Blauw	I	int	
Groen	PU	Int	
Overig	I	int	
Groen	I	Int	
Groen	SV	Int	
Blauw	I	Smc	
Groen	I	Int	
Blauw	SV	Smc	
Blauw	SV	int	
Groen	I	Smc	
Groen	P	Int	
Groen	SV	Int	
Groen	I	Int	
Blauw	I	int	
Blauw	I	int	
Groen	I	Int	
Groen	I	Int	
Groen	SV	Int	
Blauw	I	int	
Groen	SV	Int	
Groen	SV	Int	
Groen	P	Int	Van zee tot zweth 2014 - Lola
Groen	I	Smc	
Groen	SV	Int	
Groen	SV/PU	Int	
Groen	I	Int	
Blauw	SV	int	

I = ideeenfase
SV = studie/ verkenningsfase
P = projectfase
PU = project in uitvoeringsfase

Int = interne workshops
smc = stadmakerscongres

55	Assenkruis Bouwlust/vredelust herkenbaar maken (toegankelijk en bruikbaar, met wandelroutes)
56	Waterverbinding Erasmusvaart (langs de Erasmusweg naar de Gantel)
57	Ontwikkelingen Erasmusveld (o.a. vergroening, ecolint)
58	Toekomstig ecolint Erasmusveld
59	Ecologische functie Strijpwetering verbeteren
60	Nieuwe recreatiehaven bij Eramusveld (Voorwaarde: Erasmusvaart)
61	Nieuwe hiërarchie groene lanen in Zuidwest, betekent sommige lanen downgraden
62	Waterbergingsfunctie creëren in Zuiderpark
63	Vergroenen kades Veenendaalkade en Soestdijksekade + verbinding over kanaal richting Zuiderpark
64	Toekomstig ecolint Moerweg
65	Fietstunneltje onder spoor tussen Moerwijk en Spoorwijk
66	Hildebrandplein oversteekbaar maken, groene verbinding Laak -> Erasmusveld
67	Overkluizen spoor tussen HS en Rijswijk (groene verbinding vanaf centrum, ruimte voor iconen, bruggen, cultuur en een plek aan de Laakhaven
68	Gouverneurlaan vergroenen
69	Riviertje De Laak versterken (vergroenen velostrade in schipperskwartier)
70	Versterken KRW netwerk boezemsysteem (7 voorstellen, o.a. Laak)
71	Waldorpstraat als groene stadstraat ontwikkelen
72	Hoefkade als snelfiets verbinding en onderdeel van hoofdboomstructuur
73	Breed profiel Lijn 11 zone vergroenen (omgeving Transvaalpark)
74	Oude Loosduinsevaart herstellen
75	Groene verbinding De Verademing -> Kortenbos (-> grote kerk)
76	Grachtengordel, kades aanpakken (looptijd 20 jaar)
77	Groene verbinding Centrum -> Landgoederenzone creëren via huidige spoor
78	Leeghwaterplein vergroenen
79	Plein Haagse Hogeschool vergroenen
80	Groene verbindingen tussen Centrum en Binckhorst (bv. Rijkswijkseplein -> Binckhorstpark)
81	CID als wandelstad (auto maakt plaats voor groen?)
82	Overkluizen spoor in CID
83	Binckhorstpark
84	Fietsbrug Goudriaankade -> Binckhorst
85	Trekvlietzone, groene recreatieve en ecologische oevers (Vlietzone –> Hofvijver)
86	Begraafplaats st Barbara, Kasteeltuin, Zuiderkromstraat versterken
87	Rotterdamsebaan, nieuw toegangsweg
88	Recreatiefunctie Hollandse Baan versterken
89	Molenvlietpark, park met waterbergingsfunctie
90	A4 deels overkappen, groen dak met fietsverbindingen
91	Route binnenstad – Binckhorst – Ypenburg – Delftse Hout
92	Gavi-kavel als bos beplanten
93	The Hague Hills; groene heuvels over Prins Clausplein
94	Groen lint door Leidschenveen tot in de polder
95	Driemanspolder als groengebied en grote waterbergingslocatie
96	Groene verbinding Binckhorst -> Malieveld

	OVERIG (NIET OP KAART)
#	**beschrijving**
97	Uitbreiden duinlandschap met uitlopers de stad in
98	Meer waterrecreatie mogelijkheden, o.a. een groter vaarrondje Den Haag
99	Bloemencorso de stad in
100	Meer micro groen
101	Meer groene fietsroutes (alle kanten op)
102	Pleinen en daken vergroenen (bijvoorbeeld moestuinen op scholen of sociale huurwoningen)
103	Groen in verdichtingsgebieden toevoegen
104	Groene hoogbouw als eyecatcher
105	Zelfbeheer budget voor groeninitiatieven
106	Per wijk waterbergingsplan of groen maken samen met de bewoners
107	Tuinen zonder verharding (onderhoud samen regelen in VVE-)
108	Gebouwen vergroenen. Nieuwbouw moet groenstructuur hebben. Buza moet goede voorbeeld laten zien!
109	Behouden van bestaand groen
110	Bewoners informeren over veranderingen in omgeving (bijv. waarom worden bomen gekapt?)
111	Meer verbindingen (groen/ blauw) en routes o.a. om te sporten in de openbare ruimte
112	Verkeer doorgaande wegen terugbrengen en vergroenen trambanen en bermen
113	Pleinen aanpakken en vergroenen in Transvaalwijk, Schilderswijk (daarna ook andere wijken rondom binnenstad)
114	Binnentuinen Zuidwest vergroenen en toegankelijker maken
115	Ecoducten voor mensen om groen eenvoudig te bereiken

Groen	I	Int	
Blauw	SV	int	
Groen	P/SV	Int	Overzicht initiatieven Erasmusveld 2016
Groen	SV	Int	
Groen	SV	Int	
Blauw	I	Smc	
Groen	I	Int	
Blauw	I	int	
Groen	I	Int	
Groen	SV	Int	
Overig	I	int	
Groen	SV	Int	
Groen	I	Smc	
Groen	PU	Int	
Groen	I	Int	
Blauw	SV	int	
Groen	SV	Int	
Groen	P	Int	
Groen	I	Int	
Blauw	I	int	
Groen	SV	Int	
Blauw	PU	int	Ambitiekaart haagse grachten
Groen	I	Smc	
Groen	P	Int	
Groen	SV	Int	
Groen	SV	Int	
Overig	SV	int	Central innovation district den haag 2017 - plein 06
Groen	I	Int	Central innovation district den haag 2017 - plein 06
Groen	SV	Int	Trekvliet als waterfrontpark 2017 - de urbanisten
Overig	I	Int	
Groen	SV	Int	Stedenbouwkundig plan trekvlietzone 2016
Groen	P	Int	
Overig	PU	int	Gebiedsperspectief A4 vlietzone 2013
Groen	SV	Int	
Groen	PU	Int	
Groen	I	Smc	
Groen	PU	Int	Gebiedsperspectief A4 vlietzone 2013
Groen	I	Int	
Groen	I	Int	Hague Hills - Haagse Makers
Groen	I	Int	
Groen	PU	Int	
Groen	I	Int	

type	fase	herkomst	document
Overig	I	Smc	
Overig	I	Smc	
Overig	I	Smc	
Overig	I	Smc	
Overig	I	Smc	
Overig	I	Smc	
Overig	I	Smc	
Overig	I	Smc	
Overig	I	Smc	
Overig	I	Smc	
Overig	I	Smc	
Overig	I	Smc	
Overig	I	Smc	
Overig	I	Smc	
Overig	I	Smc	
Overig	I	Smc	Agenda groen
Overig	I	Smc	
Overig	I	Smc	
Overig	I	Smc	
Overig	I	Smc	

SELECTIEMATRIX

#	beschrijving	Uitvoering 2018-2022 (2pt.)	Ligging in transitiegebied (2pt.)	Extra m2 groen (1pt.)	Bijdrage robuustheid watersysteem (1pt.)	Bijdrage biodiversiteit (1pt.)
1	Herontwikkeling openbare ruimte Scheveningen-bad	2	2	1	0	0
2	Noord boulevard Scheveningen ontwikkelen	2	2	1	0	0
3	Parkeerruimte Zwarte Pad terug aan natuur	2	2	1	1	1
4	Zwolsestraat vergroenen	2	2	1	0	0
5	Fietsroute richting watertoren Oostduinen	2	0	0	0	0
6	Klein Zwitserland toegankelijk maken, zodat verbinding met Meijendel ontstaat	2	0	0	0	0
7	Kansen defensieterrein voor het verbeteren van de toegang tot het duingebied	0	0	0	0	0
8	Groene fietsverbinding Meijendel – Haagsche Bos – 't Loo	2	0	0	0	0
9	Kansen Duindicht en omgeving voor het verbeteren van de toegang en relatie met het duingebied					
10	Verbinding Clingendael -> landgoederen Wassenaar					
11	Waterverbinding Clingendael -> Rijnland (kleinschalig, kano-route?)	2	0	0	0	0
12	Hofzichtlaan vergroenen	2	0	1	1	0
13a	Schenkviaduct vergroenen	2	2	0	1	1
13b	Groene verbinding maken schenkviaduct en schenkzone	2	2	0	1	1
13c	Schenkzone als groene lijn de stad uit	2	2	0	1	1
14	Ecologische functie Alphenstraat versterken	2	2	1	0	1
15	Boomstructuur Laan van NOI versterken en doorzetten					
16	Groene verbinding van NOI naar Centraal station (beatrixbuurt)	0	2	1	1	1
17	Overkluizen Utrechtsebaan	0	2	1	0	1
18	Pocketparks op Prins Bernhardviaduct tussen nieuw hoogbouw	0	2	1	1	1
19	Herinrichting Koekamp incl. recreatiehaventje (+ entree nationaal park)	2	2	1	0	1
20a	Verbinding korte Voorhout naar Koekamp	0	2	0	0	0
20b	Verbinding Koekamp naar Haagse bos	0	2	0	0	0
21	Betere verbindingen over de Laan van NOI, om Haagsche Bos beter te verbinden	0	0	0	0	1
22	Toegang Scheveningseweg en Scheveningse bosjes verbeteren (Carnegieplein)	2	0	1	1	1
23	Verbinding Scheveningse bosjes en St Hubertuspark	2	0	0	0	1
24	Plesmanweg vergroenen, tot een groenblauwe laan	2	0	1	0	1
25	Verbinden eilanden Scheveningse Bosjes (aanpakken barriere Prof. BM Teldersweg)	0	0	1	0	1
26	Groene assen richting Scheveningen versterken (zoals Jurriaan Kokstraat en Haringkade)	2	2	1	0	1
27	Verbinding Westduinpark en Oostduinpark	0	0	1	0	1
28	Nieuwe waterafvoer Scheveningen (2050)	0	2	0	1	0
29	Project Beach-city, duinlandschap met o.a. sport en parkeerfuncties geïntegreerd	2	2	1	1	1
30	Fietsbrug havenmond Scheveningen					
31	Uitbreiding haven inclusief natura 2000	0	2	1	1	1
32	Toekomstig ecolint Houtrustweg (verlengde van verversingskanaal)	2	2	1	1	1
33	Verbinding maken voor pleziervaart naar de Scheveningse haven (nieuwe bestemming)	0	2	0	0	0
34	Houtrustweg als onderdeel groenstructuur (verlengen tot aan zee)	2	2	1	1	1
35	Versterken groenblauwe structuur verversingskanaal	0	2	1	0	1
36	Alternatieve route afvoer watersysteem om de binnenstad heen (via laak en valkenboskade)	0	0	1	1	1
37	Verbreden profiel Valkenboskade (toevoegen kwaliteit en groen)					
38	Vergroening en zichtbaar maken Haagse Beek	2	0	1	1	1
39	Toekomstig ecolint rond sportvelden Segbroek college					
40	Groenblauwe verbinding Valkenboskade, Begraafplaats Oud Eik en Duinen, Segbroek College	2	0	1	1	1
41	Waterverbinding naar Westland via bestaande wateren Waldeck	0	0	0	1	1
42	Waterverbinding naar Westland via Escamplaan					
43	Groene laan van assenkruis naar kust versterken	2	2	1	1	1
44	Groenstructuren Nieuwe Waldeck, Mozartlaan, Bokkefort en Meer & Bos verbinden	2	0	1	1	1
45	Herinrichting Landgoed Meer & Bos					
46	Nieuwe uitlaat Kijkduin voor watersysteem (2050)	0	0	0	1	0
47	Landgoed Ockenburgh als entree Nationaal Park (verbeteren toegankelijkheid duinrand)	2	0	0	0	0
48	Fietsverbindingen vanaf kust door Madestein	2	0	0	0	0
49	Van Zee tot Zweth, route van kust tot binnenland	2	0	0	0	0
50	Verbeterde verbinding tussen de Uithof en Madestein	0	0	0	0	0
51	Lozerlaan overkluizen, sportvelden uit assenkruis hierheen verplaatsen (verbinden stad en land)	0	2	1	0	1
52	Bedrijventerrein Zichtenburg vergroenen	2	2	1	1	1
53	Hengelolaan als langzaam verkeerroute, groen en blauw. Verbinding Zuiderpark - > Westland	0	2	1	1	1
54	Waterverbinding over Hengelolaan van Zuiderpark naar Westland	0	2	1	1	1
55	Assenkruis Bouwlust/vredelust herkenbaar maken (toegankelijk en bruikbaar, met wandelroutes)	0	2	0	1	1
56	Waterverbinding Erasmusvaart (langs de Erasmusweg naar de Gantel)	0	2	1	1	1
57	Ontwikkelingen Erasmusveld (o.a. vergroening, ecolint)	2	0	1	1	1
58	Toekomstig ecolint Erasmusveld	2	0	1	1	1
59	Ecologische functie Strijpwetering verbeteren					
60	Nieuwe recreatiehaven bij Eramusveld (Voorwaarde: Erasmusvaart)	0	2	0	1	0
61	Nieuwe hiërarchie groene lanen in Zuidwest, betekent sommige lanen downgraden					
62	Waterbergingsfunctie creëren in Zuiderpark					
63	Vergroenen kades Veenendaalkade en Soestdijksekade + verbinding over kanaal richting Zuiderpark	2	2	1	1	1
64	Toekomstig ecolint Moerweg					
65	Fietstunneltje onder spoor tussen Moerwijk en Spoorwijk					
66	Hildebrandplein oversteekbaar maken, groene verbinding Laak -> Erasmusveld	2	2	1	1	1
67	Overkluizen spoor tussen HS en Rijswijk (groene verbinding vanaf centrum, ruimte voor iconen, bruggen, cultuur en een plek aan de Laakhaven					
68	Gouverneurlaan vergroenen	2	0	1	1	1
69	Riviertje De Laak versterken (vergroenen velostrade in schipperskwartier)	2	0	0	1	1
70	Versterken KRW netwerk boezemsysteem (7 voorstellen, o.a. Laak)					
71	Waldorpstraat als groene stadstraat ontwikkelen	0	2	1	1	1
72	Hoefkade als snelfiets verbinding en onderdeel van hoofdboomstructuur	2	2	1	1	0
73	Breed profiel Lijn 11 zone vergroenen (omgeving Transvaalpark)	2	0	1	1	1
74	Oude Loosduinsevaart herstellen					
75	Groene verbinding De Verademing -> Kortenbos (-> grote kerk)	2	0	1	1	1
76	Grachtengordel, kades aanpakken (looptijd 20 jaar)	2	2	1	0	1
77	Groene verbinding Centrum -> Landgoederenzone creëren via huidige spoor	0	2	1	0	1
78	Leeghwaterplein vergroenen	2	2	1	1	1
79	Plein Haagse Hogeschool vergroenen	2	2	1	1	0
80	Groene verbindingen tussen Centrum en Binckhorst (bv. Rijkswijkseplein -> Binckhorstpark)	2	2	1	1	1

Ligging in groenarme wijk (1pt.)	Ligging in hittegevoelige wijk (1pt.)	Ligging in cohesie-arme wijk (1pt.)	Bijdrage aan stad-land relatie (1pt.)	Bijdrage aan stad aan zee (1pt.)	Bijdrage aan stad van de lange lijnen (1pt.)	Bijdrage stad van stadsparken en landgoederen (1pt.)	Bijdrage stad van pleinen en plantsoenen (1pt.)	Stad in regionaal landschap	Totaal
0	1	0	0	1	0	0	1	0	8
0	0	0	1	1	0	0	0	0	7
0	0	0	1	1	0	0	0	1	10
0	0	0	1	1	1	0	0	0	8
0	0	0	1	1	0	0	0	1	5
0	0	0	1	1	0	0	0	1	5
0	0	0	1	1	0	0	0	1	3
0	0	0	1	1	1	0	0	0	5
									0
									0
0	0	0	1	0	0	0	0	1	4
0	0	0	0	0	0	0	0	0	4
0	0	0	1	0	1	0	0	1	9
0	0	0	1	0	1	0	0	1	9
0	0	0	1	0	1	0	0	1	9
0	0	0	0	0	1	0	0	0	7
									0
0	1	0	0	0	0	0	1	0	7
1	1	0	0	0	1	0	1	0	8
1	1	0	0	0	1	0	1	0	9
0	0	0	1	0	0	1	0	1	9
0	0	0	1	0	1	0	0	0	4
0	0	0	1	0	1	0	0	0	4
0	0	0	1	0	1	1	0	1	5
0	0	0	0	1	1	0	0	0	7
0	0	0	1	1	0	0	0	0	5
0	0	0	0	0	1	0	0	0	5
0	0	0	0	1	0	1	0	0	4
0	0	0	0	1	0	1	0	0	8
0	0	0	1	1	1	0	0	0	5
1	0	0	0	1	0	0	0	0	5
0	0	0	0	1	0	0	0	0	8
									0
0	0	0	0	1	0	0	0	1	7
0	0	0	0	1	1	0	0	0	9
1	0	0	1	1	1	0	0	1	7
0	0	0	0	1	1	0	0	1	10
0	1	0	1	1	1	0	0	1	9
1	0	0	0	0	0	0	0	0	4
									0
1	0	0	1	0	1	0	1	1	10
									0
0	0	0	0	1	0	0	0	0	6
0	0	0	0	0	0	0	1	0	3
									0
0	0	0	1	1	1	0	0	0	10
0	0	0	1	1	0	0	1	0	8
									0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
0	0	0	1	1	0	0	0	1	5
0	0	0	1	1	1	0	0	1	6
0	0	0	1	1	1	0	0	1	6
0	0	0	1	0	0	1	0	1	3
0	0	1	1	0	1	0	0	1	8
0	1	1	0	0	0	0	0	0	9
0	1	1	1	0	1	0	0	0	9
0	0	1	1	0	1	0	0	0	8
0	0	1	0	0	1	0	0	0	6
0	0	1	1	0	1	0	0	1	9
0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
									0
0	0	1	1	0	1	0	0	1	7
									0
									0
0	0	1	0	0	1	0	0	0	9
									0
									0
1	1	1	0	0	1	0	0	0	11
									0
1	1	0	0	0	1	0	0	0	8
1	1	0	0	0	0	0	0	0	6
									0
0	1	1	0	0	1	0	0	0	8
1	1	1	1	0	1	0	0	0	11
1	1	1		1	1	0	0	0	10
									0
1	1	0	0	0	0	0	1	0	8
1	1	1	0	0	1	0	1	0	11
1	1	1	1	0	1	1	0	1	11
1	1	0	0	0	0	0	1	0	10
1	1	0	0	0	0	0	1	0	9
1	1	0	1	0	1	1	0	0	12

81	CID als wandelstad (auto maakt plaats voor groen?)					
82	Overkluizen spoor in CID	0	2	1	0	1
83	Binckhorstpark	0	2	1	1	1
84	Fietsbrug Goudriaankade -> Binckhorst					
85	Trekvlietzone, groene recreatieve en ecologische oevers (Vlietzone –> Hofvijver)	0	2	1	1	1
86	Begraafplaats st Barbara, Kasteeltuin, Zuiderkromstraat versterken	2	2	0	0	0
87	Rotterdamsebaan, nieuw toegangsweg					
88	Recreatiefunctie Hollandse Baan versterken	0	2	1	1	1
89	Molenvlietpark, park met waterbergingsfunctie					
90	A4 deels overkappen, groen dak met fietsverbindingen	0	0	1	0	0
91	Route binnenstad – Binckhorst – Ypenburg – Delftse Hout	2	2	0	0	0
92	Gavi-kavel als bos beplanten	2	2	1	1	1
93	The Hague Hills; groene heuvels over Prins Clausplein	0	2	1	1	0
94	Groen lint door Leidschenveen tot in de polder	2	0	0	0	0
95	Driemanspolder als groengebied en grote waterbergingslocatie					
96	Groene verbinding Binckhorst -> Malieveld	0	2	1	1	1

									0
1	1	1	0	0	0	0	1	0	8
1	1	0	1	0	1	1	0	0	10
									0
1	1	0	1	0	1	1	0	0	10
1	0	0	0	0	0	0	1	0	6
									0
0	0	0	1	0	1	1	0	1	9
									0
0	0	0	1	0	1	1	0	1	5
0	0	0	1	0	1	0	0	1	7
0	0	0	0	0	0	1	0	0	8
0	0	0	0	0	0	1	0	1	6
0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
									0
1	1	1	1	0	1	0	0	0	10

must